

Notulen

*van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht*

gehouden op 23 april 2012

Notulen

***van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht***

gehouden op 23 april 2012

ISBN 0920-3370

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 23 april 2012

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR, EUROPA en MIDDELEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 maart 2012, dienst/sector FLO, nummer PS2012BEMO4, inzake instelling en reglementering Waterschap Vallei en Veluwe. Daartoe besloten	22 68	PS2012BEMO4
Voorstel van Statencommissie Bestuur, Europa en Middelen van 2 april 2012, dienst/sector SGU, nummer PS2012BEMO5, inzake het Randstedelijke Rekenkamerrapport Subsidies. Daartoe besloten	22 - 34 68	PS2012BEMO5
Amendement A1 (gewijzigd), ingediend door de fractie van de PVV, inzake aanvullende beleidsinstrumenten. Het amendement is verworpen. Daartoe besloten	29 68	
Motie M3, ingediend door de fractie van PVV, inzake aanvullende beleidsinstrumenten. De motie is verworpen. Daartoe besloten.....	68	
Motie M4, ingediend door de fractie van de SGP, inzake het subsidieregister. De motie is ingetrokken. Daartoe besloten	30 34	
MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 maart 2012, dienst/sector ECM, nummer PS2012MMEO4, inzake Visie Recreatie en Toerisme en statenbrief uitvoeringsplan. Daartoe besloten.....	56 - 66 68	PS2012MMEO4
STATEN (provinciale)		
Vaststellen agenda	11	
Onderzoek geloofsbrieven de heer M.H.O. Boer te Bilthoven	11	
Beëdiging van de heer M.H.O. Boer te Bilthoven	11	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Ingekomen stukken	11	
Vragenhalfuurtje	11 - 22	
Mondelinge vragen van de heer Dercksen over asbest in het voormalige Provinciehuis.	11 - 15	
Mondelinge vragen van de heer De Vries over het stiltegebied Lage Vuursche.	15 - 19	
Motie M1 ingediend door de fractie van de PvdA, inzake behoud stiltegebied Lage Vuursche. De motie is verworpen. Daartoe besloten	16 68	
Mondelinge vragen van de heer Van der Steeg over wilde zwijntjes op het Landgoed Remmerstein.	19-22	
Motie M2, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake wilde zwijntjes Landgoed Remmerstein. De motie is verworpen. Daartoe besloten	21 68	
Vaststellen van de notulen en besluitenlijst van 12 maart 2012.	22	
Stemverklaringen.	66 - 67	
Stemmingen.	68	
WONEN, MAATSCHAPPIJ en CULTUUR		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 maart 2012, dienst/sector FLO, nummer PS2012WMC02, inzake de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2025. Daartoe besloten	34 - 56 68	PS2012WMC02
Motie M5, ingediend door de fractie van de PVV, inzake het ambitieniveau 68.000 woningen bouwen tot 2028. De motie is verworpen. Daartoe besloten	41 68	

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Motie M6, ingediend door de fractie van de PVV, inzake voorbereidingen oprichten WOMU. De motie is verworpen. Daartoe besloten	41 - 42 68	
Amendement A2, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake schoenmaker blijf bij je leest. Het amendement is ingetrokken. Daartoe besloten	53 68	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 maart 2012, dienst/sector MEC, nummer PS2012WMC03, inzake bekostiging van Het Utrechts Archief. Daartoe besloten	56 68	PS2012WMC03

Presentielijst

Vergadering 23 april 2012

Voorzitter: R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin (tot 17.22 uur)

E.R.M. Balemans (vanaf 17.22 uur)

Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

VVD	mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen E.R.M. Balemans, Utrecht dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht drs. J.A.J. Konings, Vleuten mevr. Y. Smit, Maarssen mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein G.H.J. Weierink, Maartensdijk Z. el Yassini, Utrecht		J. Fastl, Utrecht drs. B. Nugteren, Utrecht ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt M. Boer, Bilthoven ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht (tot 16.00 uur) A.M. Meijer, Amersfoort mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt
PvdA	mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen K.E. Driehuijs, De Meern A. Essousi, Utrecht ing. D. Kiliç, IJsselstein C. de Kruijf, Leusden mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht mr. E. de Vries, Amersfoort	SP ChristenUnie SGP 50Plus PvdD	mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal A.J. Schaddelee, Houten W. van Wikselaar, Driebergen mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland W. van der Steeg, De Meern
CDA	mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik ir. H. Graaff, Amersfoort G.A. de Kruijf RT, Woudenberg mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist mevr. H.Nap, Vleuten	Afwezig: -	Leden van Gedeputeerde Staten drs. R.W. Krol, Soest J.W.R van Lunteren, Hoogland mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik ir. J.P.M. Peters, Bilthoven I.Thonon, Utrecht mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht	Afwezig: -	
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin drs. J.G. van Hal Scheffer, Soesterberg ir. H. Ijssennagger, Bilthoven ing. H.N. Scherer, Maartensdijk		
GroenLinks	drs. F.H. Bekkers, Utrecht mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede		

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Ik heet u allen van harte welkom. Ook een welkom voor de medewerkers, het publiek en de pers.

Er zijn geen kennisgevingen van afwezigheid. Na de dinerpauze neemt de heer Balemans het voorzitterschap over.

Vaststellen agenda.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer M.H.O. Boer te Bilthoven.

De VOORZITTER: De commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven heeft haar werkzaamheden al verricht. Ik geef daarom meteen het woord aan de heer Barneveld Binkhuysen, als voorzitter van de commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven, om verslag te doen.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven heeft de stukken van de heer Boer onderzocht. De commissie heeft geen beletsel gevonden om de heer Boer toe te laten tot Provinciale Staten.

Beëdiging van de heer M.H.O. Boer te Bilthoven.

De VOORZITTER: Mag ik de leden van de Staten verzoeken te gaan staan, zodat wij kunnen overgaan tot de beëdiging van de heer Boer. Mijnheer Boer, u wilt de belofte afleggen. Ik zal de tekst voorlezen, waarop u antwoordt met: Dat verklaar en beloof ik.

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer BOER: Dat verklaar en beloof ik.

De VOORZITTER: Hiermee bent u toegelaten tot de Staten van Utrecht. Ik wens u daarmee van harte geluk. Ik hoop op een plezierige samenwerking. Ik wens u veel succes en veel plezier bij het mooie werk in de Staten van Utrecht. (Applaus)
Ik schors de vergadering voor de felicitaties.

Schorsing van 14.11 uur tot 14.14 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Toegevoegd moet worden de brief van mevrouw Van de Gein, want die mis ik. Die brief heb ik wel langs zien komen. Ik stel voor de overige stukken af te doen conform de wijze van afdoening van het voorstel.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de Dercksen om enkele vragen te stellen over het oude Provinciehuis.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Daar staan wij dan in het nieuwe Provinciehuis. Fijn dat ik vanaf deze plek even op u neer kan kijken. Nu serieus. De provincie bouwde het oude Provinciehuis en zij zou als geen ander moeten weten hoe het er met het asbest in die oude 'sterren' aan toe is en hoe daarmee omgegaan moet worden. Asbest is geen probleem zolang wij er met de vingers afblijven, maar de verhuizers krijgen instructies hoe kasten te verhuizen en de koper heeft de provincie in kort geding gedaagd, dus dan is er toch wel iets aan de hand. De koper zou niet naar de rechter stappen als hij een situatie had aangetroffen die hij had verwacht te kunnen aantreffen. De vraag

is vooral: zijn er overschrijdingen van de norm vastgesteld, bijvoorbeeld op kasten en kozijnen en misschien op andere plekken waar minder regelmatig wordt schoongemaakt? Die vezels vallen dan niet alleen op kozijnen, maar ook elders. Daarnaast hebben wij signalen opgepikt dat er met grote regelmaat boven de plafonds is gewerkt en geboord, waarbij het maar de vraag is of dat volgens de richtlijnen is gebeurd. Daar lijkt toch zeker enige twijfel over te bestaan. Als je de plafonds kent met open schroten met slechts wat doek erboven, dan is zorg op zijn plek.

In dit huis, waar in elke zin het woord 'duurzaam' intussen twee keer voorkomt en 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' in elke alinea, moet je erop kunnen vertrouwen dat de arbeidsomstandigheden boven elke discussie verheven zijn. Om te zien of dat vertrouwen op zijn plaats is, hebben wij een aantal vragen. Wij hebben onderscheid tussen de financieel-juridische aspecten, want de discussie met de koper zien wij schriftelijk tegemoet of via de media, en de gezondheidsrisico's, zoals gezondheidsrisico's van de medewerkers en de schoonmakers. Die vragen willen wij vandaag zoveel mogelijk beantwoord zien. Onze vragen zijn als volgt:

1. Heeft de door de koper ingeschakelde deskundige een overschrijding vastgesteld van de norm? Kunnen wij inzage krijgen in die rapportage? Heeft de OR inzage gekregen in deze onderzoeksresultaten? Is dat de reden van het kort geding dat de koper heeft aangespannen?
2. Welke onderzoeken zijn er in het verleden gedaan? Heeft u, kort gezegd, de administratie op orde? Zijn er gekwalificeerde bedrijven ingehuurd om daar werkzaamheden uit te voeren? Is er een asbestbeheersplan, zoals bedoeld in de Arbeidsomstandighedenwet?
3. Zijn er werkzaamheden verricht boven de plafonds aan het asbest door in- of externen, zonder dat daarbij de noodzakelijke en verplichte (veiligheids)maatregelen zijn genomen? Is dat geadministreerd? En vooral: strookt dat met enerzijds de resultaten van de Arbeidsinspectie en anderzijds met de resultaten die de koper heeft vastgesteld?
4. Bent u bereid alle informatie met ons te delen, dus zowel met de OR als met de Staten, om eventuele onrust en onzekerheid bij de werknemers weg te nemen?

5. Bent u bereid, als daar behoefte aan is bij de werknemers, een onafhankelijk deskundige aan te stellen die vragen kan beantwoorden en eventuele meldingen kan inventariseren? Ik heb het woord 'meldpunt' maar even weggelaten.

Wij willen hiervan geen groot politiek spektakel maken. Het verbaast mij wel dat wij de enige partij zijn die dit in deze vergadering aan de orde stelt. Anderen hebben het straks over stiltegebieden, windmolens en ecodeucten. Het gaat ons om de arbeidsomstandigheden van de werknemers. Wij hopen en wij verwachten – dat bent u aan de werknemers verplicht – volledig transparant te zijn in dit dossier.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De Staten weten het: asbest is één van de redenen geweest – het was ook onderdeel van de besluitvorming die wij hier destijds met elkaar hadden – bij de keuze tussen Nova, dus het bouwen op de huidige locatie, en de locatie waar wij nu zitten. Dat was een belangrijke reden en dat aspect was volledig bekend. Dat was gewoon openbaar en het was bekend bij de medewerkers. Wij hebben de afgelopen weken de nodige onderzoeken uitgevoerd.

Ik moet wel een splitsing maken in wat ik hierover nu in de openbaarheid wil zeggen. Er is natuurlijk een deel waarover wij de juridische procedure voeren. Dus dat maakt het wat lastig in alle openheid op dat aspect met u verder te spreken. Natuurlijk kunnen wij daarover in alle vertrouwelijkheid spreken. Dat kan in een setting van de Staten, als zij dat noodzakelijk vinden, en dat kan ook in een setting van de commissie, waarin wij nog wat meer informatie kunnen geven.

Wat wij heel helder gesteld willen hebben, is dat wij in het hele traject continu met de OR optrekken. Ik heb de afgelopen week nog met de OR om tafel gezeten om te kijken in hoeverre wij een informatiebijeenkomst voor onze medewerkers kunnen organiseren, dus hoe wij ervoor kunnen zorgen dat wij informatie blijven delen. Dat hebben wij in dit hele dossier ook proberen te doen met de Staten. Wij hebben daarin pro-actief willen communiceren. Dus alles wat wij op ons pad hebben zien komen, hebben wij zowel naar de Staten als naar onze medewerkers willen doorgeven. Overigens hoop ik dat de

Staten begrijpen dat het eerst naar de medewerkers en dan naar de Staten is gegaan. Dat is de volgorde die wij hierin hebben willen betrachten.

Nu wordt gevraagd of de Staten de onderzoeksresultaten mogen hebben. Die resultaten zijn straks allemaal beschikbaar, maar wij hebben deze nog niet op papier. Het enige dat wij vastgesteld hebben gekregen – daarover hebben wij gecommuniceerd met de Staten – is dat er geen acuut gevaar is en dat er daarom verhuisd kon worden. De reden dat bijvoorbeeld kasten niet verhuisd konden worden, was niet omdat er materiaal bovenop die kasten lag, maar als je kasten zou gaan vervoeren en die zouden dan tegen de plafonds komen, er dan alsnog vervuiling zou kunnen optreden. Om die reden heeft dat niet plaatsgevonden. Wat exact de mate van vervuiling is, hebben wij alleen nog maar mondeling vernomen. Het rapport krijgen de Staten. Belangrijk is dat wij hebben kunnen vaststellen – de Staten hebben dat ook vernomen vanuit de mededelingen – dat er geen homogene vervuiling heeft plaatsgevonden in de lucht. In de lucht hebben wij dus niets kunnen aantreffen. Dat betekent dat er op dat moment geen acuut gevaar is geweest. Het blijft altijd een momentopname en daarmee blijft onzeker wat wij in de toekomst hebben. Ik heb daarover met de OR gesproken en wij zijn met elkaar bezig te kijken hoe je dat op een goede manier voor de medewerkers kunt doen. Ons uitgangspunt daarbij is altijd dat wij er willen staan voor de medewerkers. Wat er wettelijk of juridisch precies nodig is ten opzichte van medewerkers vinden wij eigenlijk minder relevant. Wij staan er dus gewoon voor de medewerkers, ongeacht of wij daar juridisch aan gehouden zijn of niet. Wij vinden gewoon dat al het nodige moet worden gedaan om onze medewerkers het gevoel te geven dat wij als werkgever er voor hen staan en dat wij alles op een goede manier oplossen, wat er verder ook uit voort mag komen.

Ik heb hiermee niet stuk voor stuk de vragen beantwoord. Ik heb wel geprobeerd hiermee zoveel mogelijk informatie te geven die ik op dit moment kan verstrekken. De heer Dercksen zei zelf al dat het nu onder de rechter is. Het is dus een beetje zoeken naar welke informatie wel of niet gegeven kan worden op dit moment. Ik zeg de Staten toe dat alle stukken die betrekking hebben op dit geheel – die

stukken zijn openbaar – worden verstrekt op het moment dat wij die hebben. Ook bij de diverse media is aangegeven dat als zij daaraan behoefte hebben, wij die gegevens verstrekken. Op dit moment hebben wij de stukken nog niet, omdat het rapport nog geschreven moet worden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het toch een uitermate teleurstellend antwoord, omdat het volstrekt abstract is. Ik heb het college gevraagd: heeft u uw administratie op orde, zijn er werkzaamheden uitgevoerd, zijn die werkzaamheden conform de regelgeving uitgevoerd? Wij kunnen vaststellen dat ik daarop geen antwoord krijg. De gedeputeerde zegt dat hij niets op papier heeft. Dat lijkt mij eigenaardig, want op 9 mei staat hij voor de rechter. Het rapport dat de koper heeft ingediend, is het stuk waarover het gaat en waarin staat: 'de koper heeft aangetroffen' en waarom er gegronde redenen zouden kunnen zijn om aan de veiligheidsaspecten van de werknemers te twijfelen. Ik wil daarover dus echt wat meer weten. Ik wil weten wat er aan de hand was en of de werknemers, die intussen zijn verhuisd, in een veilige omgeving hebben gewerkt. De gedeputeerde weigert daarop concreet in te gaan. Ik weet dat er geen acuut gevaar is. De Arbeidsinspectie is er geweest en heeft niets vastgesteld in de lucht, maar heeft wel op 300 plekken enige asbestvezels vastgesteld. Als de gedeputeerde het dan niet vertelt, doe ik dat maar. Ik wil de gedeputeerde dus echt vragen wat concreter te antwoorden. Ik wil ook met name weten wat er in de stukken staat die de koper op tafel heeft gelegd en welke gevolgen dat heeft voor de veiligheid van de werknemers.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Asbest is een ernstige en serieuze zaak die niet serieus genoeg genomen kan worden. Ik hoef maar te verwijzen naar het proefschrift dat door asbestdeskundige Bob Ruers is geschreven en waarin nadrukkelijk staat beschreven wat de effecten kunnen zijn, waarbij mensen tientallen jaren nadat zij met asbest in aanraking zijn gekomen, alsnog op een hoogst onaangename manier kunnen overlijden. Voor ons, als SP-fractie, is dit niet in eerste instantie een politiek onderwerp. Wij zien dit niet als een partijpolitieke aangelegenheid en wij zien dit ook niet als een onderwerp van oppositie tegen coalitie. Dat neemt niet weg dat zowel Gedeputeerde Staten

als de Provinciale Staten als volksvertegenwoordiging hun eigen verantwoordelijkheid hebben. Gedeputeerde Staten wat betreft de dagelijkse leiding en de eerste verantwoordelijkheid ten opzichte van de mensen die werkzaam zijn bij de provincie. Provinciale Staten wat betreft

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, ik verzoek u een aanvullende vraag te stellen. Het is niet de bedoeling een betoog te houden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom ter zake. Wij hebben op 10 april schriftelijke vragen gesteld aan het college. Die schriftelijke vragen gingen direct al over de gezondheidsaspecten. Wij hadden graag gehad, en dat is de kern van mijn vraag, dat het college nu in afwijking van de gebruikelijke procedure die vragen voor deze zitting zou hebben beantwoord. Dan was het duidelijk niet een politiek verhaal geworden en had er met die inhoud bekeken kunnen worden wat het beste is. Mijn concrete vraag aan de gedeputeerde is dan ook: wilt u alstublieft deze vragen binnen twee etmalen – dat lijkt mij een redelijke termijn – alsnog beantwoorden? Bij datgene wat niet beantwoord kan worden op grond van de procedure, kan de gedeputeerde natuurlijk aangeven wat de onmogelijkheden zijn. Ik denk dat recht op deze informatie, gegeven de gevoeligheid en het belang van de gezondheid, hier op zijn plaats is.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin bij wat de heer Meijer zojuist zei. Ik deel de inleiding van zijn betoog. Ik vond het fijn dat hij dat toch op die manier heeft gemerkt. Dat deel ik volledig. Dat is ook de reden dat ik mijn antwoord heb gegeven zoals ik heb gegeven, los van allerlei juridische implicaties: waar ben je als werkgever wel of niet aan gehouden om iets te regelen, in welke mate is de besmetting geweest en dergelijke. Los daarvan hebben wij tegen onze OR gezegd: "Wij gaan met jullie aan de slag en wij willen als goed werkgever aan de lat staan bij elk risico en bij alles waar men een probleem van ondervindt." Wij zitten er dus op die manier in naar onze medewerkers toe. Dat is ook de reden geweest dat wij hebben besloten tot het verdagingsbesluit: een aantal concrete zaken hebben wij nog niet. Wij zijn daarover met onze OR in gesprek. Om die reden zeggen wij: "Laat ons nu eerst even met onze

medewerkers aan de slag gaan, daar ligt op dit moment onze prioriteit." Daar heeft onze prioriteit ook gelegen vanaf twee weken geleden. Wij hebben hierover veelvuldig gesproken met de mensen. Het is een onderwerp dat regelmatig in de bedrijfskantine voorbij komt. Dus, geef ons de tijd dat op een zorgvuldige manier te doen zonder dat wij hier heel uitgebreide discussies voeren. Ik zeg de Staten toe, zodra wij die helderheid hebben en wij die helderheid hebben kunnen geven aan onze medewerkers, dat zij die helderheid krijgen. Graag in die volgorde omdat wij zorgvuldigheid willen betrachten.

Mijnheer Dercksen, u vertelt niets nieuws. Alle stukken waaruit u citeert, heeft u gehad en die hebben de mensen van de media gehad. Dat is allemaal gewoon helder. U weet hoeveel besmettingen het zijn geweest: geen twintig, maar veertien plekken waar het heeft plaatsgevonden. Wij hebben een onderzoek moeten laten uitvoeren. De onderzoeksgegevens hebben wij op dit moment nog niet, omdat die ons alleen mondeling zijn gemeld; die moeten nog op schrift komen. Zodra ik die gegevens op schrift heb, krijgt u die ook. En dan kunt u wel alles in twijfel trekken en zeggen dat er ergens rapporten liggen, die ik u niet wil verstrekken, maar dat onderzoek is uitgevoerd, wij hebben de gegevens nog niet op papier, maar zodra wij die gegevens op papier hebben, krijgt u die.

Er is een aanleiding geweest om een en ander te doen. Dat is een eerder onderzoek dat wij hebben gedaan. Naar aanleiding daarvan is de heer De Waal de gesprekken met ons gaan voeren. Als wij hier verder de discussie aangaan – dan gaan wij naar het economisch belang van de heer De Waal en van ons – dan kom ik in een discussie die ik hier niet wil voeren, want dat ligt onder de rechter. Daarover moet eerst de rechter een uitspraak doen.

De VOORZITTER: Het is niet de bedoeling dat wij bij het vragenhalfuurtje de discussie met elkaar aangaan. Het feit dat u hier nog met z'n tweeën staat en omdat wij een nieuwe zaal hebben, krijgt u gelegenheid voor een korte reactie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat wij stukken hebben gekregen. Nu heb ik misschien wat gemist, maar het enige dat ik gezien heb zijn twee vijfregelige mailtjes van gedeputeerde Krol. Ik heb helemaal geen

stukken gezien. Dus als de heer Van Lunteren zegt dat er stukken zijn rondgestuurd, dan wil ik graag weten over welke stukken hij het heeft. Ik heb niks ontvangen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp heel goed dat de gedeputeerde geen mededelingen wil doen over zaken, waarover hij nog niet volledig geïnformeerd is. Ik wil er echter op wijzen dat wij in onze vraagstelling heel concrete vragen hebben gesteld, bijvoorbeeld waarom de Arbeidsinspectie eigenlijk ter plaatse was, wie dat signaal heeft afgegeven en of er een risico-inventarisatie is gedaan. Dat zijn heel concrete vragen die vrij eenvoudig te beantwoorden zijn, want die horen elementair bij het personeelsbeleid van een organisatie als de provincie Utrecht. Zou de gedeputeerde dan in elk geval genegen zijn die vragen binnen enkele etmalen te beantwoorden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het punt is dat wij de Staten graag in volledigheid willen antwoorden. Wij doen ons uiterste best: wat wij hebben, krijgen de Staten zo snel mogelijk van ons.

Wij hebben informatie verstrekt aan onze medewerkers. Die informatie is ook bij de Staten terechtgekomen. Wij hebben daarin aangegeven op welke plekken wij onderzoeken hebben gedaan. De Staten hebben een memo ontvangen, waarin wij hebben aangegeven hoe wij daarmee omgaan. Dat is informatie die bekend is. Ik heb die informatie echter niet op papier. Dat moet de heer Dercksen van mij aannemen. Hij kan pas iets van mij krijgen als ik het heb. De heer Dercksen kan daar nu wel om lachen, maar ik vind het een heel serieuze zaak. Hij geeft aan dat hij het niet politiek wil maken. Ik geef aan dat wij dit ongelooflijk vervelend hebben gevonden voor onze medewerkers. De heer Koren en ik hebben hier tot diep in de nacht, toen wij de eerste signalen hierover kregen, gewerkt. Wij vinden dit uitermate serieus. De heer Dercksen kan er heel erg om lachen, maar wij hebben hier hard aan gewerkt. Wij vinden dat onze medewerkers als eerste het recht hebben om te weten hoe de zaken in elkaar steken. Een aantal dingen gaan wij hier niet bespreken, omdat die onder de rechter liggen. Op het moment dat ik stukken heb, krijgt de heer Dercksen die stukken ook. In die volgorde. Hij kan niet van mij vragen wat er op dit moment niet is. Alles wat

ik hem vertel, is mij mondeling meegedeeld en heeft dus op dit moment geen enkele status. Zodra ik het weet, zal ik het hem melden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als het een lolletje was geweest, had ik het niet in het vragenhalfuurtje naar voren gebracht. De gedeputeerde stelde zojuist dat wij stukken hadden gekregen. Wij hebben echter geen stukken gekregen. Wij hebben twee mailtjes gehad van vijf regels. Als de gedeputeerde stukken naar anderen heeft gestuurd, dan is dat prima. De Provinciale Staten weten van niets.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De Staten hebben de mededeling gehad. Of de heer Dercksen het een lolletje vindt of niet, maar ik constateer dat iemand hier zit te lachen bij een kwestie als dit. Dan aanvaardt de heer Dercksen het kennelijk als dolkomisch. Ik doe dat niet in elk geval. Op het moment dat het college stukken toestuurt, dan is dat het moment dat die stukken gegeven kunnen worden. Wij hebben de Staten de gegevens die wij hadden al gegeven. De heer Dercksen kan zijn hoofd blijven schudden, maar dit is wat het is. Hij krijgt de gegevens op het moment dat ik die gegevens heb en die heb kunnen delen met de medewerkers. Dan is de heer Dercksen aan de beurt. In die volgorde. Hij heeft zojuist aangegeven dat hij dit geen politieke kwestie vindt. Geef het college daarom de kans dit op een goede manier eerst met de medewerkers te regelen.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over naar de tweede vraag, ingebracht door de fractie van de PvdA, inzake het behoud stiltegebied Lage Vuursche.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de discussie over het eerste onderwerp met veel passie gevoerd is. Ik weet niet of dit onderwerp net zoveel passie oproept, maar ik hoop het wel. Het gaat over natuur en het gaat over stiltegebieden. Dat is bij uitstek een kerntaak van de provincie en van niemand anders. Ik heb daarover een aantal vragen. Deze kwestie sleept zich al voort over twee Provinciehuizen, want wij zijn in het vorige Provinciehuis hierover begonnen. Met enthousiasme gaat de PvdA over natuurbescherming door in het nieuwe Provinciehuis. In een vorige vergadering van Provinciale Staten – dat was op 30

januari 2012 – heeft de fractie van de PvdA gemeld met een motie "Behoud stiltegebied voor Lage Vuursche" te komen. Op verzoek van gedeputeerde De Vries is die motie aangehouden, omdat het onderwerp eerst uitvoerig in de commissie MME aan de orde moest komen. Dat onderwerp is ook uitvoerig besproken in die commissie. De uitkomst van die bespreking is voor de fractie van de PvdA niet bevredigend. Zij zal daarom vandaag de eerder aangekondigde motie "Behoud stiltegebied voor Lage Vuursche" alsnog indienen.

Motie M1 (PvdA): behoud stiltegebied Lage Vuursche

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012;

gehoord de beraadslagingen over de Provinciale Milieuverordening Utrecht;

constaterende:

dat het college van GS voorstelt om het stiltegebied Lage Vuursche niet opnieuw als stiltegebied aan te wijzen, met als argument dat Lage Vuursche qua omvang te klein is (want kleiner dan 150 ha) om nog als stiltegebied in aanmerking te komen;

overwegende dat:

- 1. door het verdwijnen van de status stiltegebied ook allerlei beperkingen vervallen (bijvoorbeeld het verleen van ontheffingen) die een rem vormen op het verder aantasten van de stilte in het natuurgebied;*
- 2. door het zien van het bordje 'stiltegebied' in het bos, een groot deel van de bezoekers zijn gedrag gunstig zal aanpassen;*
- 3. zonder status stiltegebied de overheid (bijvoorbeeld de politie of bijzondere opsporingsambtenaren) bij overlast geen of een veel zwakkere juridische basis heeft om op te treden tegen lawaaimakers;*
- 4. sinds 2004 diverse stiltegebieden geheel of gedeeltelijk zijn verdwenen. Deze neerwaartse trend gestopt kan worden. Een overzicht van de laatst zeven jaar:*
 - drie natuurgebieden zijn als stiltegebied opgeheven;*
 - het plan om een nieuw stiltegebied bij Soesterberg aan te wijzen is niet gelukt;*

- 14 stiltegebieden zijn kleiner gemaakt;*
- nu wordt voorgesteld om het stiltegebied Westbroek kleiner te maken;*
- nu wordt voorgesteld om Lage Vuursche als stiltegebied op te heffen;*

- 5. juist in een provincie die steeds voller en drukker wordt, stiltegebieden een belangrijke toegevoegde waarde hebben zowel voor de mens om te ontspannen als ook voor dieren om te kunnen leven;*
- 6. dat een dichtbevolkte provincie met een betrekkelijk kleine oppervlakte niet de weidsheid heeft om zich alleen op de grote gebieden te richten, maar het ook zal moeten hebben van kleine gebieden;*
- 7. gemeentelijke stiltegebieden niet bestaan. Als de provincie zich terugtrekt dan kan de gemeente dit gat niet opvullen;*

spreken als hun mening uit:

dat stiltegebieden belangrijk zijn voor de rust en het welzijn van mens en dier;

spreken hun verontrusting uit:

over het feit dat steeds meer natuurgebieden de status van stiltegebied geheel verliezen of voor een deel van het gebied verliezen;

verzoeken het college van GS:

- om Lage Vuursche als stiltegebied te behouden;*
- om er voor te zorgen dat Lage Vuursche daadwerkelijk stiller wordt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA heeft voorts de volgende actuele vragen naar aanleiding van het opheffen van de status stiltegebied voor Lage Vuursche:

- Is het juist dat een camping of recreatieterrein in of vlak naast Lage Vuursche nog voor deze zomer wil uitbreiden door vakantiehuisjes te bouwen, zodra de opheffing van de status stiltegebied een feit is?*

- Is het juist dat de gemeente Baarn niet bereid is Lage Vuursche als gemeentelijk stiltegebied aan te merken?

Voor de geïnteresseerden op de tribune: de gedeputeerde heeft aangegeven dat het gebied te klein is voor de provincie en dat het daarom een gemeentelijk stiltegebied moet worden. Het zou een unicum zijn in Nederland. Er bestaan in Nederland geen gemeentelijke stiltegebieden. Baarn zou als eerste gemeente in Nederland moeten uitdokteren hoe dat werkt. Ons hebben signalen uit Baarn bereikt dat men daartoe niet bereid is. Dus graag een antwoord op deze vraag.

- Wat voor actie gaat de gedeputeerde ondernemen, gezien onder meer bovenstaande punten?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het eens met de heer De Vries van de fractie van de PvdA dat het goed is dat wij hierbij in de commissie uitgebreid stilgestaan hebben en dat wij daarover de discussie gevoerd hebben, al was het maar om nog eens goed van gedachten te wisselen over de waarde die bij een stiltegebied behoort en de rol die wij daarbij als provincie hebben.

Ik moet de heer De Vries op één ding corrigeren: het gaat hier niet om een natuurdoelstelling, maar om een milieudoelstelling. Als het over natuur was gegaan, zouden wij daarover hebben gesproken in de commissie RGW. Het gaat hier heel duidelijk over een milieudoelstelling, namelijk stilte. Daarom is dit meegenomen in PMP1 (Provinciaal Milieubeleidsplan) en PMP2.

Dan het verhaal van Lage Vuursche als stiltegebied. Wij hebben daarvoor in eerste instantie een notitie "Uitvoering stiltegebiedenbeleid" ter kennisname naar de Staten gestuurd. Wij hebben daarin aangegeven dat wij overwegen Lage Vuursche niet langer als stiltegebied te benoemen. Ik wil hier markeren dat de notitie op zichzelf een zware inzet betekent op de handhaving van stiltegebieden. Het betekent dus niet dat wij achteroverleunen en denken: "Die stiltegebieden vinden wij niet belangrijk." Nee, de notitie is er heel duidelijk op gericht om ervoor te zorgen dat wij ook daadwerkelijk handhavend kunnen optreden wanneer er sprake is van een stiltegebied. Ik noem als voorbeeld het verlenen van ontheffingen. In de vorige notitie was dat niet per definitie noodzakelijk. Op dit moment is dat juist

wel noodzakelijk, vooral om die handhaving goed te ordenen.

Dan zal ik inzoomen op het verhaal van Lage Vuursche. Waarom zeggen wij als college: "Moet je dit gebied feitelijk nog als stiltegebied benoemen?" Wij zijn van mening dat dat niet het geval is, gezien de omvang van het gebied. Wij hebben het feitelijk over 142 hectare stiltegebied dat daar nog aanwezig zou kunnen zijn. Als je echter kijkt naar het gebruik van het gebied en hoe daar intensief verkeer omheen is en ook hoe de ligging van het gebied is ten opzichte van allerlei activiteiten die er zijn, dan moet je je afvragen of dit nog wel bijdraagt aan het beleven van de stilte in dit gebied. Ik heb geprobeerd in de notitie aan te geven waar die afweging vandaan komt. Wij zijn dus ook van mening dat wij het niet moeten doen, omdat je de criteria en het begrip stiltegebied uitholt door een dergelijk gebied te blijven handhaven, terwijl de mensen die er komen het niet als zodanig ervaren.

Dan de vragen die de heer De Vries heeft gesteld in de mondelinge vragenronde.

Het is zo dat daar camping De Zeven Linden aanwezig is. Wij zijn van mening dat de EHS-bescherming die op het totale terrein van Lage Vuursche zit, voldoende waarborgen biedt om te zorgen dat uitbreidingen daarvan niet zomaar, zoals de heer De Vries aangeeft, kunnen plaatsvinden. Wij zijn in overleg met de gemeente Baarn. De gemeente Baarn heeft laten weten dat in haar bestemmingsplan er geen sprake is van sec een uitbreiding van camping De Zeven Linden. Het antwoord op de eerste vraag moet nee zijn. Dat is dus niet aan de orde. De provincie doet uiteindelijk wel een zogenaamde 'nee, tenzij toets', maar op dit moment is er geen sprake van een uitbreiding. Ook de gemeente Baarn heeft dat niet als zodanig in de wacht staan.

De tweede vraag is of het juist is dat de gemeente Baarn niet bereid is Lage Vuursche als gemeentelijk stiltegebied aan te merken. De gemeente Baarn volgt onze lijn – daarover hebben wij een paar keer op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesproken – het gebied niet langer aan te wijzen als stiltegebied. Anderzijds voorziet de gemeente geen ontwikkelingen die nu mogelijk zouden zijn nu het nog een stiltegebied is. Dus juist het EHS-beschermingsregime

zorgt ervoor dat daar niet meer kan gebeuren dan er feitelijk nu al plaatsvindt.

Dan vraag drie: wat voor acties gaat de gedeputeerde ondernemen, gezien onder meer bovenstaande punten? Ten aanzien van Baarn en Lage Vuursche geen nadere acties dan het uitvoeren van onze bevoegdheden in het kader van de EHS. Ik heb daarvan net al gezegd dat die voldoende bescherming bieden voor het gebied.

Dan wil ik meteen maar even reageren op de motie. Dat maakt het mogelijk dat de heer De Vries daarop nog reageert in de tweede termijn.

Ik moet hier een aantal punten verduidelijken. De heer De Vries spreekt in de overwegingen over drie natuurgebieden die zijn opgeheven. Dat is correct, maar ik voeg eraan toe dat dat ontstaan is doordat bijvoorbeeld de vliegroutes boven Schiphol gewijzigd zijn. Dat houdt dus in dat het niveau dat je bij zo'n stiltegebied wilt hebben qua geluid niet meer kunt handhaven door iets wat in feite buiten de provincie plaatsvindt. Daarom is toen besloten dat niet langer als stiltegebied aan te wijzen.

Verder is aangegeven om een nieuw stiltegebied bij Soesterberg aan te wijzen. Dat klopt. Dat is in de vorige statenperiode aan de orde geweest. Gedeputeerde Staten hebben daarover toen gesproken met het gebied zelf. Het ging toen met name om een gebied in de buurt van het landgoed Den Treek. Er was op dat moment binnen het landgoed en de aanverwante gemeenten geen draagvlak om daarvan een stiltegebied aan te wijzen.

Ten slotte wordt in de motie nog gesproken over veertien stiltegebieden die kleiner zijn gemaakt. Ik heb dat niet in de notitie – daarin zat een overzicht van de stiltegebieden in de provincie – kunnen vinden. Ik weet wel dat het stiltegebied bij Westbroek, zoals daarna in de motie wordt genoemd, is aangepast aan de westkant. Dat had te maken met een herbegrenzing van het gebied nadat er eerst een begrenzing was gemaakt, waardoor een aantal recreatiebedrijven daar tussen viel. Wij hebben toen gezegd: "Nee, wij brengen het terug naar de eerste situatie, zoals die er was." Wat dat betreft, mede gezien datgene wat ik hiervoor heb gezegd ten aanzien van het handhaven van Lage Vuursche als stiltegebied moet ik de motie helaas ontraden. Ik denk dat de motie niet bijdraagt aan een helder begrip, ook niet voor de gebruikers van de gebieden

als het gaat om de vraag wat een stiltegebied is en wat niet.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De antwoorden van de gedeputeerde verbazen ons niet helemaal. Teleurstellen doen ze ons wel. Het is heel goed dat de gedeputeerde de zaken bij punt 4 langs is gelopen over de stiltegebieden die geheel of gedeeltelijk zijn verdwenen. Dat gaat over een overzicht van de laatste zeven jaar. Wij hebben het maar over zeven jaar. In zeven jaar tijd zijn er drie natuurgebieden als stiltegebied opgeheven. De gedeputeerde heeft het net gezegd. Een nieuw plan maken voor een nieuw gebied is niet gelukt. Die veertien stiltegebieden heb ik niet bedacht, die komen uit een notitie van Gedeputeerde Staten. Nu wordt voorgesteld het stiltegebied Westbroek kleiner te maken en Lage Vuursche op te heffen. Wij hebben het maar over zeven jaar.

Wij hebben de gedeputeerde gehoord: bij elk stiltegebied is er wel een verhaal te vertellen waarom 'deze nou net niet'. Dan zijn het de vliegtuigen en dan is er weer iets anders. De 'bottomline' is dat het in zeven jaar tijd naar beneden keldert. Op een gegeven moment hebben wij helemaal geen stiltegebieden meer. Het argument is: het is te klein. Natuurlijk hadden wij graag enorm grote stiltegebieden gehad. Natuurlijk hadden wij heel graag het Kruger National Park hier in onze provincie gehad: drie keer zo groot als Nederland. Wij zijn echter een volle provincie. Wij moeten het doen met kleine gebiedjes. Het is een kerntaak van de provincie: waar gaan wij wel over en waar gaan wij niet over? Hier gaan we bij uitstek wel over. Pak op die handschoen en zorg dat die gebieden stil worden. Ik hoop dat veel partijen onze motie kunnen steunen.

De VOORZITTER: Het is helder. Wil de gedeputeerde nog reageren?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De ambitie is er zeker om de stiltegebieden die wij hebben zoveel mogelijk te handhaven en zoveel mogelijk in stand te houden. Het is echter zo dat wij te maken hebben met ontwikkelingen in onze provincie die wij deels willen en die wij deels niet willen en die op ons afkomen vanwege ontwikkelingen buiten onze provincie. Waar ik voor sta als gedeputeerde is met name te kijken hoe wij op een goede manier stiltegebieden kunnen

beschermen en handhaven, ook op een manier dat het niet een 'los label' is dat je even op een gebied plakt, waarvan de ervaring is dat het niet echt werkt en dat het dus ook niet aan de orde is. Als je daar loopt in Lage Vuursche – de heer De Vries kent het daar goed, hij komt daar uit de buurt – dan weet je dat het daar niet meer stil is. De kansen om het stil te maken, zijn zeer gering. Dat zou betekenen dat je ernstig moet ingrijpen in het gebied en in het dorp Lage Vuursche en alles wat er omheen zit. Ik denk niet dat wij die kant op moeten gaan.

De VOORZITTER: De motie komt terug bij agenda-punt 14, de stemmingen.

Dan zijn wij toe aan de heer Van der Steeg, die vragen wil stellen over de zwijntjes op Remmerstein.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoewel onze termijn al meer dan een jaar loopt, voelt dit toch weer een beetje als een maidenspeech.

Op 29 maart verschenen de eerste berichten in de media omtrent de wilde zwijntjes op Landgoed Remmerstein. RTV Utrecht liet bijvoorbeeld een verhaal zien met twee gezichten. Men wisselde beelden van Ouwehands Dierenpark, waar de jonge zwijntjes voor het eerst naar buiten gingen, af met Landgoed Remmerstein, waar de jonge zwijntjes op de 'afschotlijst' geplaatst zouden worden. Tussen de twee locaties zit slechts een paar kilometer, maar er is een wereld van verschil.

De PvdD wil graag gebruik maken van het vragen-halfuurtje om het lot van de Rhenense zwijntjes te bespreken. Het is niet de bedoeling dat wij hiermee de discussie omtrent hoefdieren weer willen openen. De Staten hebben op 30 januari in meerderheid besloten dat wilde zwijnen niet welkom zijn in de provincie Utrecht. Daar kun je over van mening verschillen, maar dat is een gegeven. Wij menen echter dat er in dit geval omstandigheden zijn die buitengewoon zijn, die bijzonder zijn en die het daardoor rechtvaardigen om ruimte te zoeken voor een diervriendelijke oplossing. Het bijzondere karakter schuilt in het feit dat de wilde zwijntjes van Landgoed Remmerstein niet op een natuurlijke manier naar Utrecht zijn gekomen. De wilde zwijnen zijn niet uit vrije wil hier naartoe gekomen, maar alle signalen wijzen erop dat dit door menselijk handelen is gebeurd en dat ze daar zijn uitgezet.

Tevens is het meer dan waarschijnlijk dat het moederdier illegaal is afgeschoten, buiten de ontheffing om en zonder de toestemming van de eigenaar van het landgoed, barones Evelein-Bentinck, die overigens laat weten dat de jonge zwijntjes niemand tot last zijn. Een ander buitengewoon gegeven is dat we hier zo ongeveer met handtamme zwijntjes te maken hebben. Volgens boswachter Hugo Spitzen van het Utrechts Landschap komen de diertjes aanrennen op het moment dat er met een emmer met maïs wordt gerammeld. Voorwaar geen normaal natuurlijk gedrag van een verondersteld wild dier.

Een en ander leidt tot het stellen van de volgende vraag. Bent u bereid, gezien de bijzondere omstandigheden, om mededogen te tonen voor de jonge wilde zwijntjes op Landgoed Remmerstein en om te trachten een diervriendelijke oplossing te vinden? De vraag is met zorg op deze manier geformuleerd, omdat wij beseffen dat Gedeputeerde Staten waarschijnlijk medewerking van andere partijen nodig zullen hebben en omdat wij Gedeputeerde Staten niet op voorhand willen inkaderen wat betreft de te kiezen oplossing.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal maar even beginnen met een persoonlijk feit. Niet alleen is het fijn hier in het nieuwe Provinciehuis te staan, maar om er überhaupt te staan. Ik dank menig statenlid en menige statenfractie die mij de afgelopen periode met kaarten, mails, smsjes en bloemen hebben verblijd om het herstel te bevorderen. Dat geeft je toch de indruk dat het fijn is dat je hier weer staat, hoewel daarover na een spannend debat soms weer heel anders gedacht wordt. Dat is voor mij mede een reden om blij te zijn hier weer te staan.

Dan ga ik naar de vragen van de heer Van der Steeg. Hij heeft natuurlijk zelf al een deel van de beantwoording gegeven. Wij hebben een intensief politiek debat gevoerd over de vraag welke diersoorten wij in Utrecht wel en niet kunnen dragen. Dat is waar het letterlijk om gaat: kunnen dragen. Daarover zijn uiteindelijk, in meerderheid, politieke besluiten genomen. De positie van de PvdD daarin is bekend. De heer Van der Steeg verwijst er terecht nog even opnieuw naar: die discussie moeten wij hier niet voeren.

In de tussenliggende periode – ik ben blij dat de

heer Van der Steeg dat zelf aangeeft – zijn er waarschijnlijk individuen geweest die zwijntjes elders vandaan naar deze provincie gebracht hebben. De heer Van der Steeg geeft in zijn vragen daar ook eigenlijk een verwijzing naar. De zwijntjes hebben zich gevestigd bij mevrouw Evelein-Bentinck op Landgoed Remmerstein en zij zijn inderdaad relatief tam. Dat is de feitelijke situatie.

Nu hebben wij in de tussenliggende periode als provincie Utrecht conform het beleid van Provinciale Staten een besluit genomen waarmee een ontheffing is gegeven en waardoor wilde zwijnen in de hele provincie Utrecht mogen worden bejaagd. De heer Van der Steeg weet dat de eigenaresse van het landgoed heeft gezegd dat vooralsnog niet zo'n geweldige optie te vinden. Letterlijk zei zij dat zij het op dit moment nog wel leuk vindt, maar als het er meer zouden worden, dan was afschot ook wat haar betreft wel een optie. Wij kunnen met de ontheffing in de hand niet zonder medewerking van de landgoedeigenaar tot afschot overgaan, tenzij wij daarover een apart besluit nemen. Dat hebben wij op dit moment nog niet gedaan.

Op de vraag of de wilde zwijntjes op dit moment op het landgoed relatief safe zitten, is het antwoord daarop ja.

De tweede vraag is of er niet een mogelijkheid is om een diervriendelijke oplossing te kiezen. Dat kan ik mij wel een beetje voorstellen, al vond ik het iets op gespannen voet staan met het debat dat wij in januari gevoerd hebben. Ik dacht, om de heer Van der Steeg toch een fatsoenlijk antwoord te kunnen geven, ik ga eens bellen met de collega's. Ik heb zowel met de collega's van Limburg als Brabant als Gelderland gebeld. Die wilde zwijntjes mogen wij overigens niet zomaar vervoeren, want het vervoeren, verplaatsen en weer uitzetten van wilde dieren in Nederland is niet zomaar toegestaan. Stel dat wij dat zouden vragen aan het ministerie en wij zouden met die zwijntjes in bijvoorbeeld Gelderland aankomen, wat zou dat dan betekenen, was mijn vraag. Met name in Gelderland is dat een punt dat jarenlang heeft gespeeld. Er is een stevig afschotbeleid in de provincie Gelderland; nadat men dat jarenlang niet gedaan had, heeft men in het Gelderse een aantal jaren heel heftig moeten ingrijpen in de wilde-zwijnenstand. Dat ging om 6000 wilde zwijnen per jaar. Men schiet op dit moment tussen de 2000 en 2500 wilde zwijnen per

jaar. De mededeling van de gedeputeerde van Gelderland was: "Als jij, al mag dat niet, met Utrechtse zwijnen naar het Gelderse komt, dan gaat mijn quotum van 2500 naar 2506." Ik denk niet dat het de opzet is van de PvdD, niet in het Gelderse en niet in het Utrechtse, dat dat dan de situatie zou zijn.

Kort en bondig: de landgoedeigenaresse werkt op dit moment nog niet mee aan afschot. Dat betekent dat er op dit moment nog geen afschot plaatsvindt. Zij is overigens van mening dat het een tijdelijke situatie zal zijn. Op het moment dat verkeersveiligheid en veiligheid van mensen in het geding zijn als deze wilde zwijnen het landgoed verlaten, dan geldt de ontheffing en dan geldt het besluit van Provinciale Staten van 30 januari 2012.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Ik kan mij zijn gedachtegang tot op zekere hoogte wel voorstellen. Je kunt je inderdaad afvragen hoe zwijnvriendelijk die Veluwe dan is, want daar wordt ook nog op los geschoten. Vandaar dat wij in onze vragen de heer Krol niet willen vastpinnen op een oplossing. Wij vragen: "Gaat u eens kijken of er een diervriendelijke oplossing denkbaar is, gaat u eens verder dan alleen het afschot." Je kunt bijvoorbeeld denken aan een ander groot landgoed, dat omheind is – zo val je meteen buiten de Flora- en Faunawet – en dat deze dieren wil adopteren. Het is een optie. Ik schat in dat de heer Krol een heel groot netwerk heeft en heel veel bestuurlijke contacten. Dus als de heer Krol wil, dan denk ik dat er een diervriendelijke oplossing uit kan rollen. Dat is wat wij vragen. Gezien het toch enigszins teleurstellende antwoord, lijkt het mij niet onverstandig hieraan een motie te koppelen.

Wat ik nog wil benadrukken, is dat een nulstandbeleid niet betekent dat je alles moet afschieten. Als je de zwijntjes kunt verplaatsen, heb je nog steeds nul wilde zwijnen in de provincie Utrecht. Dat is ook handhaven van het nulstandbeleid. Dat gezegd hebbende: graag een diervriendelijke oplossing. Wij willen de volgende motie indienen.

De VOORZITTER: Ik neem aan dat de motie gericht is aan het college en niet aan de heer Krol.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De motie is gericht aan het college. Ie-

dereen weet dat de heer Krol portefeuillehouder is.

Motie M2 (PvdD): wilde zwijntjes Landgoed Remmerstein

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012;

constaterende dat:

het voornemen aanwezig is om de jonge zwijntjes van Landgoed Remmerstein af te schieten;

overwegende dat:

er verschillende factoren aanwezig zijn die het zoeken naar een diervriendelijke oplossing rechtvaardigen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende onderkend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag aan de heer Van der Steeg. Wat de heer Van der Steeg al zei, is dat deze zwijntjes niet op eigen houtje hier naartoe zijn komen lopen, maar dat zij waarschijnlijk geholpen zijn. Stel je voor dat je hiervoor iets zou bedenken, dan denkt degene die de dieren uitgezet heeft: "Yes, dat heb ik mooi voor elkaar." Nu heeft hij die zwijntjes misschien in een Fiat Panda gestopt, maar misschien komt hij de volgende keer wel met een vrachtwagen vol zwijntjes. Wat dan? Krijgen wij dan toch een beetje een soort 'mijnheer Leers verhaal' achter de tafel?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Niemand weet zeker of deze zwijntjes door menselijk handelen zijn uitgezet. Wij moeten zeggen: zeer waarschijnlijk. Het lijkt mij niet logisch dat deze zwijnen hier op een natuurlijke manier zijn gekomen. Hoe waarschijnlijk is het dat het moederdier met zes jonkies hier naartoe komt wandelen, wetende – de heer Krol refereerde er ook al aan – dat Gelderland ook een nulstandbeleid buiten de Veluwe hanteert? Het is dus niet waarschijnlijk. Elk geval moet je op zijn eigen merites beoordelen. Ik heb net al aangegeven dat dit is een bijzonder geval, het zijn buitengewone omstandigheden.

Mevrouw Doornenbal refereerde aan het Mauro-verhaal, denk ik. Mocht het CDA voornemens zijn deze zwijntjes een studiebeurs te geven op bijvoorbeeld Zweinstein, dan heeft zij mijn steun.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het eventueel meegaan naar een voetbalwedstrijd was een ongelukkige en blijft een ongelukkige vergelijking. Dat zullen wij dan maar niet doen.

Ik denk dat een nulstandbeleid niet betekent dat er nul hoeven te zijn. Er waren al twee heren – daarover is al wat getwitterd in mijn afwezigheid – die zonder al te veel overlast in het Utrechtse verbleven. Deze zwijntjes hebben echter de neiging zich te vermeerderen, ook al zijn het familieleden van elkaar. Dat is de werkelijkheid. De landgoedeigenaresse zegt: "Als dat gaat gebeuren, wil ik ze liever niet op mijn landgoed hebben."

Laten wij realistisch zijn. Beleid is beleid, dat hebben wij met elkaar goed afgesproken en dat zullen wij doorzetten. Vanuit verkeersveiligheid en vanuit het oogpunt van landbouwschade zijn er goede en serieuze argumenten gevonden om dat te doen. Dat besluit hebben wij met elkaar genomen. Als in de tussenliggende periode vanuit het landgoed of door derden een oplossing wordt gevonden om de dieren in een afgerasterde ruimte onder te brengen – dag mag: oortje erin, registreren – dan gaan wij daar natuurlijk niet voor liggen. Het is echter niet des provincies of van de gedeputeerde of het college om dergelijke oplossingen te bedenken. Op dat moment ontstaat er een situatie die mevrouw Doornenbal terecht heeft aangegeven, dat het een leuke situatie wordt om zwijntjes naar hier te brengen. Zwijntjes verplaatsen naar andere plekken in Nederland is het exporteren van een Utrechts probleem dat ook in andere provincies geldt. De problematiek is hetzelfde. Het blijft vervelend beleid, lastig beleid. Het is ook in Gelderland, in Brabant en in Limburg lastig beleid. Het is geen oplossing het Utrechtse probleem op het bord van een andere provincie neer te leggen. Wij zullen het zelf moeten oplossen. Daarover hebben wij afspraken gemaakt. Die afspraken voer ik correct uit. Als in de tussenliggende periode voor deze specifieke groep iets wordt bedacht dat ertoe leidt dat zij in een soort dierenparkachtige of kinderboerderijachtige setting – netjes geregistreerd en netjes afgeschermd – kunnen worden neergezet, dan heb ik er uiteraard geen bezwaar tegen. Dat is binnen de spelregels

zoals die in dit land gelden. Het zijn echter geen oplossingen die ik vanuit het provinciebestuur ga entameren of waarvoor ik mij ga inzetten. Ik ga het niet tegenhouden, maar ik voer het beleid uit dat wij met elkaar op dit punt hebben afgesproken. Ik herhaal nog maar een keer dat het niet leuk of prettig is om dat beleid uit te voeren, maar een dichtbevolkte provincie als de provincie Utrecht, kan nu eenmaal niet onbeperkt en ongebreideld alle diersoorten kwijt zoals die, soms via anderen en soms uit zichzelf, naar ons toekomen. Vandaar de keuze. Dat betekent dat ik de motie heel sympathiek vind, maar dat ik geen mogelijkheid zie, anders dan dat anderen die bedenken, daaraan invulling te geven. Daarom ontraad ik de motie.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslagingen. Ook deze motie komt bij agendapunt 14, de stemmingen, terug.

Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van 12 maart 2012.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 12 maart 2012 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Instelling en reglementering Waterschap Vallei en Veluwe.

De VOORZITTER: Dit voorstel heeft een ster en houdt een ster.

Statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport Subsidies.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een soort maidenspeech in een nieuwe zaal, zullen wij maar zeggen. Voor ons ligt het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over inzicht en doeltreffendheid van subsidies. De mening van de fractie van de VVD – ik denk dat dat breed gedragen wordt in de Staten – is dat er een gedegen rapport ligt, waarin heel veel bruikbare aanbevelingen staan. Het verheugd ons dat Gedeputeerde Staten hebben uitgesproken dat zij de aanbevelingen overnemen. Wij wachten met belangstelling af tot het implementatierapport van Gedeputeerde Staten komt, dat toegezegd is na de zomer, om te zien wat er met de aanbevelingen gaat gebeuren.

Voor de uitwerking van de aanbevelingen wil de VVD-fractie aandacht vragen voor een aantal aandachtspunten, want doelmatigheid van subsidies en het kijken wat daar werkelijk opgeleverd wordt aan beleid, is iets waarnaar de fractie van de VVD al vaker heeft gevraagd en dat zij zeer onderschrijft. Echter, het moet niet resulteren in een: controle vanwege de controle, het moet wel proportioneel blijven. Het kan niet zo zijn dat wij een heel ambtelijk apparaat moeten optuigen om alle subsidies te controleren, terwijl er misschien feitelijk maar € 5000 aanmoedigingspremie gegeven is. Wij roepen Gedeputeerde Staten op daarvoor te waken. Verder zien wij dit met belangstelling tegemoet en kunnen wij instemmen met het stuk.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Aan de orde is het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over ons inzicht in de subsidies die wij geven, waarbij het om veel geld gaat, zo'n € 250 miljoen in 2011. Wij zijn dus erg blij dat hier een keer goed naar gekeken wordt. Wij zijn erg tevreden met dit gedegen rapport. Bij dezen nog een keer de complimenten aan de Randstedelijke Rekenkamer. Minder blij zijn wij met de uitkomsten van het onderzoek. Daaruit blijkt dat wij maar een heel beperkt inzicht hebben in de doeltreffendheid van onze subsidies, dat er heel beperkt wordt geëvalueerd en dat de kwaliteit van deze evaluaties maar zeer beperkt is. Voor wat betreft die € 250 miljoen aan subsidie, te beginnen in 2011, zijn wij dus duidelijk niet in control. Dat is ernstig. Gedeputeerde Staten erkennen dat – dat is heel verstandig – en nemen de aanbevelingen integraal over, waarmee het proces om tot verbetering te komen stevig in gang gezet zou kunnen worden. Hier ontstaat bij onze fractie toch enige zorg, want in de commissie BEM werden de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer weliswaar met veel waardering unaniem overgenomen, maar er werd ook door veel fracties aangedrongen op een veel concretere en strakkere invulling van die aanbevelingen, bijvoorbeeld als het gaat om de termijnen, waarbij een en ander ingevuld zou moeten worden.

In de reactie van het college, die wij na drie weken afgelopen vrijdag kregen – een half A4-tje ongeveer als je de inleiding eraf haalt – vind ik die concreetheid volstrekt niet terug. Veel ambitie spreekt er ook niet uit. Het maakt ons zorgelijk. Nogmaals,

het gaat om heel veel geld, het gaat om het recht van veel burgers, het gaat om grote belangen. Wij stellen dan ook voor om nog voor het zomerreces met een plan van aanpak te komen, waarin heel concreet wordt aangegeven welke actie wanneer wordt opgepakt en waarin voorstellen staan over hoe om te gaan met de termijnen waarop een en ander geïmplementeerd wordt, zodat wij als Staten op de kortst mogelijke termijn weten waar wij aan toe zijn. Wij zien graag wat meer concrete ambitie en wat meer concrete daadkracht in de activiteiten van het college wat dit betreft. Wij wachten de reactie van het college even af. Blijft die reactie zoals die was in de schriftelijke reactie die wij toegezonden hebben gekregen, dan zullen wij in de tweede termijn met een amendement komen.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Met belangstelling heeft ook onze fractie kennis genomen van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer "Inzicht in doeltreffendheid van subsidies". Het is een rapport met een pittige conclusie, die je heel kort zou kunnen samenvatten: gebrek aan overzicht over het totaal van de subsidies, de regelingen en daarmee de terugzoekbaarheid en het startpunt van evaluaties en ook een gebrekkige systematiek van evaluaties. Wij onderschrijven dan ook van harte de repliek van Gedeputeerde Staten dat hierin verbetering moet komen. Wij zijn ook verheugd met de toezegging dat dit voortvarend ter hand zal worden genomen.

Hier wil ik het niet bij laten. Ik wil nog eens herhalen wat ik vaker in de Staten heb gezegd: evaluatie is een vak apart. Een van de beroemdste mensen die daarover gepubliceerd en gereflecteerd hebben en die ik al eens eerder heb aangehaald, is de heer Stufflebeam. Hij zegt altijd: "evaluation is not to prove but to improve". Dus pas op dat wij niet op een bepaald moment straks allerlei checklists en overzichten hebben en statistieken gaan bijhouden, maar dat wij uit die evaluaties telkens een leerpunt oppakken. In dat kader zou je het ook in het Nederlands kunnen samenvatten: het gaat niet om constateren, maar om leren: wat leren wij van een regeling die wij hebben toegepast? Daarin wil ik drie concrete aanbevelingen geven in de verdere uitwerking van het werk van Gedeputeerde Staten. Het eerste punt. Je ziet dat nu bij een aantal subsidiegevend organen die dat zijn gaan ontwikkelen: moet je niet al heel vroegtijdig in de regeling al een

soort proefsubsidie geven, waarbij je meteen kunt leren van een of twee keer een subsidietoekenning om dan al in het subsidie verstrekken voor de komende tijd binnen datzelfde kader verbeteringen aan te brengen. Anders is het altijd constateren achteraf. Je zou het een soort 'try-out methode' kunnen noemen.

Het tweede punt. Je zegt: wat leren wij nu van deze regeling die wij hebben toegepast? Wij hebben dat hier een aantal keren aan de orde gehad, bijvoorbeeld bij subsidies rond duurzaamheid van woningen. Wat leren wij van deze regeling, zodat wij dat in toekomstige regelingen wellicht beter kunnen doen. Dat kunnen heel andersoortige regelingen zijn, maar het gaat erom wat wij kunnen leren van de toegepaste systematiek?

Ten slotte is het heel belangrijk – dat onderschrijf ik in het korte memorandum van de gedeputeerde – dat je ook achteraf kijkt naar een subsidieregeling en dat je je afvraagt: was subsidie wel het geëigende instrument of moet je breder kijken naar andere instrumenten?

Met die drie aanbevelingen wensen wij Gedeputeerde Staten veel succes bij het uitwerken van de plannen.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In 2011 heeft de provincie Utrecht € 252 miljoen aan subsidies verstrekt. Daarbij heeft zij geen actueel en volledig overzicht beschikbaar van de huidige subsidies. Wij als Staten wachten al bijna een jaar op plaatsing van de lijst op de website van de provincie ondanks herhaalde verzoeken. Zonder overzicht is het voor de provincie natuurlijk lastig, zo niet onmogelijk om beslissingen te nemen over subsidies. Inzicht in de looptijd van de subsidies is ook belangrijk, omdat het voor veel subsidies wettelijk verplicht is deze ten minste eenmaal per vijf jaar te evalueren. Volgens de Randstedelijke Rekenkamer heeft de provincie dat maar deels gedaan. Evalueren is nodig om te bepalen of een subsidie doeltreffend is geweest en om te kunnen afwegen of een subsidie moet worden bijgesteld.

Nogmaals, die evaluatie is hier maar ten dele gedaan en de kwaliteit van die evaluatie is als matig beoordeeld. Meestal wordt wel aangegeven waaraan de subsidie is besteed, maar het blijft onduidelijk of de beleidsdoelen met behulp van de subsidies zijn bereikt. Daardoor heeft de provincie

onvoldoende inzicht in de doeltreffendheid van de verleende subsidies. De provincie weet dat, want de Bestuurskrachtmeting 2010 besteedt daar ook al aandacht aan.

Wat er echter maatschappelijk gebeurt, is dat de overheid grote sommen geld afroemt voor hardwerkende burgers en bedrijven. De overheid legt beslag op meer dan 50% van de middelen van haar burgers, of van particulieren of van bedrijven, en ontnemt die burgers daarmee de kans hun geld naar eigen inzicht te besteden. Deze overheid gaat vervolgens voor de burgers bepalen wat goede bestemmingen zijn voor hun geld. Dat gaat zelfs zover dat waterbedrijven extra hoge tarieven in rekening brengen om zelf ook aan ontwikkelingshulp te kunnen doen.

Wat wij zien is een kring van vooral PvdA en CDA – anderen zouden misschien wel willen, maar hebben niet zo lang in het centrum van de macht gezeten – die voor iedereen meent te kunnen beslissen en daarbij zelf ook menig graantje meepikt. Als zij vinden dat er geld moet naar, bijvoorbeeld, een Culturele Hoofdstad, waarom betalen zij dat dan niet zelf? Waarom richten zij niet een fonds op met gelijkgestemden, stoppen er zelf geld in en kijken hoever zij daarmee kunnen komen? Waarom moeten alle inwoners van deze provincie daaraan dan ongevraagd meebetalen? De fractie van de PVV vindt dat dit dictaat over de rug en de portemonnee van derden moet stoppen, ook en juist in onze provincie. Er zijn andere wegen om beleidsdoelstellingen te realiseren dan het simpelweg en ongecontroleerd weggeven of weggooien van geld. Wij hebben dan ook de volgende vragen aan het college van GS. Eerst en vooral zien wij graag een statenvoorstel tegemoet, waaruit blijkt wanneer en waarom subsidie als instrument wordt ingezet en wanneer andere instrumenten worden ingezet. Ideeën daarbij zijn ook de markt te laten toetsen en nooit meer subsidies te geven die je niet kunt controleren, bijvoorbeeld omdat die te klein zijn of omdat er simpelweg te veel zijn. Deze suggesties geven wij graag mee. Wij vertrouwen erop dat de gedeputeerde met een goede notitie zal kunnen en willen komen.

Dan – deels in aanvulling op eerdere woordvoerders – zien wij graag een tijdslijn bij de zes aanbevelingen in het statenvoorstel en de toevoeging van een zevende aanbeveling respectievelijk besluit.

Deze aanbeveling heb ik in een amendement klaarliggen, maar ik vertrouw erop dat hij niet nodig zal zijn. Dat amendement behelst dat een subsidie die niet juist besteed is, simpelweg wordt teruggevorderd.

Wij vragen de algemene subsidieverordening van de provincie Utrecht – ook wel 'KEER' genoemd – opnieuw te toetsen aan de hand van de inzichten van de rapportage van de rekenkamer. Kennelijk voldoet die subsidieverordening niet, evenmin als het rijksbrede subsidiekader.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als wij de verhalen van Gedeputeerde Staten in de evaluatie Cultuurnota 2010 over bijvoorbeeld CBKU (Centrum voor Beeldende Kunst Utrecht) en ZIMIHC vergelijken met wat in het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer staat, dan vraag ik mij af hoe het kan dat de provincie zo'n volkomen andere mening had over de evaluatie van subsidies dan de Randstedelijke Rekenkamer. Wat is het doel van het college als het om subsidie gaat? Het uitgeven van het geld of het bereiken van de doelen? Ik ga uit van het tweede, maar waarom worden dan niet de juiste stappen genomen om de doelen te toetsen en te controleren? Hoe kan het dat de provincie zo slordig is geweest met de evaluatie van de subsidies? Hoe kan het dat de provincie niet op tijd heeft kunnen zien dat het anders moet, maar wel achteraf, als de rekenkamer met zijn rapport komt. Komt dat door een kennistekort, gebrek aan tijd en personeel, of langs elkaar heen werken van diverse afdelingen? Wat is de oorzaak? Wat is de echte oorzaak van die slordigheid? Als er geen structurele oplossing voor dit probleem wordt gevonden, dan kan het probleem nog altijd in de toekomst voorkomen.

Hoe gaan Gedeputeerde Staten naar de oorzaak zoeken of weten Gedeputeerde Staten de oorzaak al? De fractie van de SP vindt dat het college te makkelijk is geweest met het uitgeven van gemeenschapsgeld en met het controleren of met dat geld de doelen zijn bereikt. Dat kan echt niet, wat de fractie van de SP betreft.

Gedeputeerde Staten waren bij de evaluatie in december 2010 zeer enthousiast over het CBKU. Het CBKU ging als een trein en moest ook in 2011 en 2012 een sleutelrol krijgen. Nu geeft de rekenkamer daarvan een heel ander beeld. Intussen wacht het CBKU nog altijd op antwoord op hun bezwaar op

het afbouwbesluit subsidie. Nemen Gedeputeerde Staten met de nieuwe informatie over de CBKU-subsidie met terugwerkende kracht afstand van de evaluatie Cultuurnota 2010?

Het is goed dat de provincie alle aanbevelingen van de rekenkamer wil overnemen, maar dat is nog niet alles. Hoe gaan Gedeputeerde Staten de aanbevelingen in beleid toepassen? Hoe gaan Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat wij in de Staten een overzicht krijgen hoe het allemaal wordt geïmplementeerd? Hoe verzekeren Gedeputeerde Staten dat het niet meer fout gaat met de subsidies en de subsidieregeling? Zijn Gedeputeerde Staten bereid de verantwoordelijkheid te nemen voor de in het verleden gemaakte fouten, richting de inwoners van de provincie Utrecht, voor de manier van omgaan met hun geld en de toezegging doen dat het voorzichtiger met uitgaven van gemeenschappelijk geld van onze inwoners omgaat?

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De rekenkamer heeft een uitstekend rapport geschreven met niet mis te verstane conclusies. De samenleving verlangt terecht van ons dat wij goed zicht hebben op de manier waarop publieke middelen worden besteed. Bij de provincie Utrecht bestaat dat inzicht onvoldoende. Daarom is het volkomen juist dat de aanbevelingen in het rapport één op één in het statenvoorstel zijn overgenomen. Daarbij wil de fractie van de ChristenUnie benadrukken dat er rekening wordt gehouden met proportionaliteit en tijdige evaluatie. De kosten van evaluatie moeten wel in verhouding staan tot de verstrekte subsidie en een twee- of driejaarlijkse evaluatie in plaats van een vijfjaarlijkse evaluatie kan nodig zijn om tijdig bij te sturen. Ook andere fracties hebben deze punten naar voren gebracht. Wij zijn blij met de positieve reactie van Gedeputeerde Staten hierop.

Ook zien wij bij het college aandacht voor andere financieringsinstrumenten dan subsidies, zoals garantiefondsen. Dit lijkt vooral te zijn ingegeven door financiële ontwikkelingen. Hoe kunnen wij met minder geld toch onze doelstellingen bereiken? Er is echter ook een maatschappelijke ontwikkeling, waarbij de provincie steeds vaker als partner, samen met andere partijen, gezamenlijke doelen realiseert. Ook daarom moeten wij ons steeds afvragen of subsidies nog wel het juiste instrument zijn.

Bij de start van de nieuwe collegeperiode hebben wij gezien dat er veel onduidelijkheid kan bestaan rondom subsidiestromen. Incidentele subsidies die over meerdere jaren werden verstrekt, werden door de ontvangende partijen al gauw als structureel beschouwd. Ook op andere momenten bleek dat gesubsidieerde projecten ineens werden stopgezet, omdat de verwachte subsidie uitbleef. De fractie van de ChristenUnie is van mening dat wij deze situaties kunnen vermijden door vooraf bij het toewijzen van een subsidie goed na te denken over een exitstrategie. Wie neemt de financiering over als een project succesvol is gebleken en hoe worden behaalde resultaten geborgd?

Wij vragen het college van GS bij de evaluatie van onze subsidieverordening in ogenschouw te nemen of het mogelijk is hierover bepalingen op te nemen. Bepalingen dus over een exitstrategie met de vraag wie het project overneemt als het succesvol is gebleken en hoe we de bereikte kwaliteitsimpuls kunnen waarborgen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Vol ongelooft heeft de fractie van 50Plus kennis genomen van de bevindingen van de rekenkamer: "Inzicht in doeltreffendheid van subsidies". Het gaat maar liefst om een bedrag van € 252 miljoen belastinggeld van onze inwoners. Geld dat het provinciebestuur jarenlang, zonder zich daarvoor verantwoordelijk te voelen, heeft uitgedeeld. Geen evaluaties, geen controle op het bereiken van doelen en het behalen van prestaties. De aanbevelingen van de rekenkamer liegen er niet om en de reactie van Gedeputeerde Staten kan alleen maar zijn dat zij alle aanbevelingen zullen overnemen.

Voor ons, Provinciale Staten, de taak om streng te controleren of Gedeputeerde Staten inderdaad de aanbevelingen daadwerkelijk zullen toepassen. De fractie van 50Plus vraagt zich dan ook af of bij de afgelopen bezuinigingsronde op de subsidies niet te rigoureuus is bezuinigd en of de gedeputeerde wel voldoende op de hoogte was van de bereikte doelen en het behalen van de prestaties. Is er bij de bezuinigingsronde op subsidies wel zorgvuldig te werk gegaan? Gezien de vele bezwaarschriften lijkt het erop van niet. De fractie van 50Plus wil er dan ook voor pleiten dat bij een volgende bezuinigingsronde eerst zorgvuldig onderzoek wordt gedaan naar nut en noodzaak van de subsidieaanvragers en -ontvangers, of het nu om een groot of om een

klein bedrag gaat. Wij maken ons er zorgen over dat men wil bezuinigen op het vele werk dat met controle gepaard gaat en dat daardoor de goede aanvragers onder de kwade aanvragers moeten lijden door willekeurige subsidiekortingen op te leggen, omdat men wil besparen op de controle. Het besluit dat Gedeputeerde Staten de aanbevelingen overnemen, is een stap in de goede richting. Nu de uitvoering nog.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan het kort houden, want er is al vrij veel gemopperd. De rekenkamer heeft een aantal stevige conclusies getrokken omtrent het inzicht in doeltreffendheid van de provinciale subsidies. Wij danken de rekenkamer daarvoor. In zoverre ondersteunt het rapport wel een beetje de houding van de PVV, die zich het afgelopen jaar meer dan anderen nog heeft opgeworpen als een soort subsidiewaakhond. Wij zijn dan ook teleurgesteld dat er weinig zorgvuldig is omgegaan met subsidies in het verleden, maar wij zijn blij met de constructieve houding van Gedeputeerde Staten en dat zij de aanbevelingen van de rekenkamer zullen overnemen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank aan de rekenkamer voor het werk dat verricht is. Ik moet zeggen dat wij op een heel goede wijze hebben kunnen samenwerken in dit traject om daar dingen uit te halen. De persoonlijke gesprekken die wij hebben gevoerd over de vraag hoe je nu heel snel kunt schakelen, hebben mij heel erg geholpen. Daarvoor, langs deze weg in het openbaar, dank.

Er is een aantal opmerkingen gemaakt. Ik wil nadrukkelijk opmerken dat, waar wij aanbevelingen hebben gekregen, wij die gezamenlijk hebben gekregen. Ik denk dat dit een punt is waarop wij scherp moeten blijven.

De fractie van 50Plus zegt dat je heel voorzichtig moet zijn met het afbouwen van subsidies en dergelijke, terwijl anderen zeggen met verbazing kennis te hebben genomen van het rapport en dat er een beeld wordt neergezet dat er ongebreideld geld is uitgegeven. Dan zeg ik: dat kan niet van twee kanten komen. Wij moeten, en dat is een terecht punt, aan de voorkant, op het moment dat je subsidieverordeningen vaststelt, scherper zijn. Dat is ook in het gesprek met de rekenkamer aan de orde

geweest. Ik vond het een heel nuttige aanbeveling dat op het moment dat de voorstellen naar de Staten toegaan, je aan die voorkant heel nadrukkelijk meegeeft wat het doel is van het inzetten van het subsidie-instrument. Het is de rol van de Staten daarop scherp te blijven naar het college als daarvoor voorstellen komen of als zij zelf ideeën initiëren. Ik denk dat dit iets is waarin wij die scherp moeten hebben. Je ziet namelijk dat wij niet altijd de alertheid hebben om ervoor te zorgen dat het verder komt. Natuurlijk begint dat bij het college; het college zorgt daarvoor bij zijn voorstellen die aan de Staten aangeboden worden. Wat ik hier wil meegeven is: blij daar te allen tijde scherp op.

Wat wij nu bespreken, is de vraag hoe de evaluaties plaatsvonden en hoe je dat gaat verbeteren. De heer De Kruif heeft daarover een heel terechte vraag gesteld. Ik had hier vandaag gewoon met een notitie willen zijn, om duidelijk te maken hoe ik dat verder vorm wil geven. Het enige probleem dat hieraan vastzit, is dat de subsidies vanuit de verschillende portefeuilles worden neergelegd. Ik vind het als coördinerend portefeuillehouder van belang om te weten hoe daarin de verschillen zitten. Die lopen erg uiteen. Voor delen staan wij qua beleid natuurlijk helemaal zelf aan de lat. Een heel groot deel van de subsidies vindt bijvoorbeeld in de jeugdzorg plaats. Daarvoor hebben wij heel nadrukkelijke richtlijnen van het Rijk. Ik zou willen dat ik hierover een toezegging zou kunnen geven voor de zomer. Ik weet echter dat ik die toezegging niet kan waarmaken, omdat ik die poging al eerder heb gedaan. Ik wil wel toezeggen dat de Staten de informatie direct na de zomer krijgen, zodat zij die kunnen gebruiken bij de begrotingsbehandeling.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag geen overhaaste toezegging. Ik wil een concrete toezegging. Die toezegging kan zijn: direct na het zomerreces.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat mij betreft ligt er in de eerste commissievergadering na het zomerreces een stuk voor. Daarin wil ik een aantal punten verwerken dat net al is genoemd. Daarop kom ik zo meteen nog even apart terug. Ik ga er echter voor zorgen dat de Staten dat krijgen. Ik ben blij dat dit is gevraagd door de heer De Kruif, want dat legt er een beetje

druk op. Eerder heb ik binnen de organisatie al duidelijk gemaakt dat het erg belangrijk is hierin snel een aantal slagen te maken. Een aantal stappen, zoals staat in de notitie, hebben wij met elkaar al gezet toen wij met dit college begonnen. Wij hebben juist de focus gelegd hoe wij met subsidies in brede zin omgaan. Ik weet het van mijzelf en ik weet ook dat mijn collega's dat doen, dat er veel gesprekken plaatsvinden. Ik denk dat de meeste van die gesprekken door mijn collega Pennarts zijn gevoerd met de verschillende organisaties die subsidie hebben ontvangen. In dat soort gesprekken praat je niet alleen maar over afbouw of over stopzetten van subsidie, maar ook zeker over de vraag waaraan de subsidie heeft bijgedragen. Wat voor mijzelf erg verhelderend is geweest is het voorbeeld van het Garan-tiefonds Duurzame Energie. Als je dan met een bank het gesprek voert en je ziet waar dat zijn effecten heeft gehad, dan leer je daar inderdaad van. Dan leer je daarvan, zoals de heer Buiting zei, hoe je een volgende keer een instrument ontwikkelt dat net weer iets meer doet. Daar komt bijvoorbeeld het idee vandaan dat wij met concessies willen gaan werken. Door de subsidieontvanger werd namelijk gezegd: "U versplintert op deze manier de bijdrage en wij kunnen niet komen tot de systeemveranderingen die u als overheid wilt." Ik denk, al wordt dat enigszins betwijfeld door mevrouw Hoek, dat door de insteek die bij de aanvang van dit college is gekozen om scherper te zijn op het instrument subsidies, wij eigenlijk onbedoeld als bestuurders erg bezig zijn om te kijken of dat instrument het meest geëigende instrument is om elke keer in te zetten. Ik twijfel er wel een beetje aan of het mogelijk is of je in algemene zin iets kunt zeggen over de vraag wanneer je een subsidie-instrument of een ander instrument inzet. Ik denk dat het verstandiger is, als wij op dat vlak iets gaan aanleveren, dat wij ook aangeven welke vormen van instrumenten wij als college voor ons zien en dat wij vervolgens van geval tot geval met elkaar – Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten – bekijken welk instrument het beste past bij datgene waar wij mee bezig zijn.

Er werd nog gevraagd om een tijdslijn. Ik zal zorgen dat die in het stuk komt.

De fractie van de PVV heeft ook nadrukkelijk gevraagd nog een keer, met de aanbevelingen van de rekenkamer, goed te kijken naar KEER en of daarop

aanpassingen nodig zijn. Ik wil toezeggen dat ik daarnaar zal kijken. Ik vind dat wij dat ook moeten doen. Ik heb overigens in het gesprek met de rekenkamer gehoord dat men juist voor die aanpak wel waardering had. Wij zullen dat echter zeker op die manier oppakken.

Er werd ook gevraagd of de subsidies die verkeerd besteed worden, gewoon terugkomen. Dat zeg ik hier toe. Dat moet overigens bij wet gebeuren. Ik kan nog meegeven dat dit het afgelopen jaar in het kader van Energiek Utrecht inderdaad een keer heeft plaatsgevonden. In de evaluaties die wel hebben plaatsgevonden en de steekproef die wij hebben gedaan, hebben wij dat gesignaleerd. Dan halen wij die subsidie terug. Overigens kijken wij in dat soort situaties ook of wij fraudegevallen voor de rechter kunnen brengen. Wij zijn daar dus mee bezig en ik zeg toe dat wij daaraan op die manier uitvoering blijven geven.

Het punt van de proefsubsidies, zeg ik tegen de heer Buiting, plaats ik een beetje in de sfeer dat het een continu proces is, zoals ik net heb aangegeven.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een vraag gesteld om bij de evaluatie van de subsidieverordening te kijken of het mogelijk is bepalingen op te nemen ten aanzien van een exitstrategie en het waarborgen van de bereikte kwaliteitsimpuls.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde):Mijnheer de Voorzitter! Ik kan nog een stap verdergaan. Wij hebben vorige week in het college al een voorstel besproken – dat was op verzoek van de SGP, die deze vraag eerder al had neergelegd – over de manier van beëindigen en hoe je aan verwachtingsmanagement doet. Wij hebben daarover in eerste aanleg al een besluit genomen in de vorige collegevergadering. Wij hopen over twee weken in het college een aanvullend deel op dat voorstel te krijgen. Ik verwacht dat dit voor de zomer ter kennisname naar de Staten komt.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! De rekenkamer heeft een aantal problemen gesignaleerd. De gedeputeerde komt nu met een oplossing en zegt: "Zo ga ik het aanpakken." Is dat wel een structurele aanpak voor het probleem? Als de gedeputeerde niet achter de oorzaak kan komen, dan kan zo'n probleem over een paar jaar opnieuw naar

voren komen. Op welke manier kan de gedeputeerde de oorzaak vinden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee ben ik mijn verhaal begonnen. Je moet altijd waakzaam zijn als je als gedeputeerde zegt dat de aanbeveling zowel voor Provinciale Staten als voor Gedeputeerde Staten is, maar wij zullen echt met het instrument subsidies aan de voorkant – daar ligt echt een rol voor Provinciale Staten – scherper moeten zijn met betrekking tot de doelen die je wilt meten, dus: waarom lever je deze subsidie, waarom wil je dit gaan doen? Wij moeten ervoor zorgen dat wij goed borgen dat wij bij elk voorstel dat op die manier naar de Staten komt, elkaar daarop scherp houden. Dat moet ook gezien worden als een aanbeveling voor de Staten. De Staten zullen daarop de voorstellen van het college moeten beoordelen. Als de Staten dat doen, dan hebben wij dat aan de voorkant geregeld en dan ben je daar op een structurele manier mee bezig. Wij gaan daarmee aan de slag, maar er ligt nadrukkelijk een verantwoordelijkheid voor Provinciale Staten om te controleren of er op dat vlak daadwerkelijk invulling aan wordt gegeven. Op het moment dat Provinciale Staten vinden dat daaraan te weinig invulling wordt gegeven, dan moet daar concreet aan de voorkant om gevraagd worden. Zo zijn zij in staat daarop te sturen en dan is ook het college in staat daarop te sturen.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Denkt de gedeputeerde dat het probleem van nu komt doordat dit instrument in het verleden niet is ingezet?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De rekenkamer constateert dat een aantal zaken doelmatig is geweest, maar dat de doeltreffendheid van de maatregelen niet te allen tijde goed getoetst kon zijn. De vraag die daarbij ligt, is hoe je vervolgens je doelen gaat meten? Dat zul je dus aan de voorkant beter moeten regelen. Ik vind dat het college – dat zeg ik toe – daarop scherper moet zijn in de voorstellen die naar de Staten gebracht worden. Tegelijkertijd moeten de Staten in staat zijn – dat is meteen het antwoord op een vraag van de fractie van de PVV – om precies te weten wat er in het verleden aan subsidies is verstrekt. De toezegging dat het op internet komt te staan

ligt er. De toezegging is dat het bij de jaarrekening geregeld zal worden. Het maakt onderdeel uit van de jaarrekening die publiekelijk gemaakt wordt. Op die manier zijn de Staten in staat naar het verleden te kijken. Het college zal daar nog een keer doorheen lopen. Het college is daarmee het afgelopen jaar al heel druk bezig geweest. Dat weet de heer Lutfula ook, want daarover zijn diverse debatten gevoerd in deze Staten. Als hij dat nog een stap scherper gesteld wil hebben, dan zeg ik: "Er ligt een opdracht, die zowel aan Provinciale Staten als aan Gedeputeerde Staten is gegeven."

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb eigenlijk al heel veel antwoorden gehoord van de gedeputeerde op de vragen van mijn buurman. Ik wil nog wel zeggen dat het heel belangrijk is aan de voorkant te gaan kijken: wat gaan wij doen en waarom gaan wij dat doen?

Verder wil ik opmerken dat dit een rapport van het verleden is. Ik heb vertrouwen in de toekomst.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik laat mijn emoties niet zo snel zien, maar er is geconstateerd dat er € 252 miljoen in een jaar, geld van de inwoners van de provincie Utrecht, gewoon is weggesmeten. Dan heeft de gedeputeerde een keurig verhaal over duurzame energie, maar er gaat hier ook geld naar geiten met grasallergie, er gaat hier geld naar mensen die CO²-neutraal melk produceren, er gaat hier geld weg onder het kopje 'nog niet bekend'. Daar hebben wij het hier over. Er wordt niet of nauwelijks gekeken wat er dan mee gebeurt. Er wordt wel gezegd dat die aanbevelingen overgenomen worden, maar er worden geen tijdslijnen genoemd. Er wordt gezegd dat er geld teruggevraagd wordt en dan wordt er één voorbeeld gegeven, een geval van fraude. Honderden subsidies. Alleen al statistisch gezien zou je moeten vrezen dat het bij zo'n twee tot vier procent niet goed gaat. Dan heb je het over tientallen subsidies die keihard moeten worden teruggevraagd. Van al die afgelopen jaren gaat dat nu dan één keer gebeuren. Wij vinden dat volstrekt onvoldoende. Als dat geld doelmatig en doeltreffend wordt ingezet, dan moet degene die het ontvangt weten dat er wordt meegekeken of dat inderdaad goed gebeurt. Ik vind het niet zo fijn hier in de Staten te zitten en te moeten aanhoren dat wij aan de voorkant beter moeten opletten. Ik heb hier geen voorstel langs

zien komen om geld te geven aan boeren die geiten hebben met een grasallergie. Ik dien daarom toch een amendement in, met het verzoek om subsidies die niet juist besteed blijken te zijn terug te vorderen en een toch wat dringender verzoek aan Gedeputeerde Staten om met beleid te komen waarin duidelijk wordt of subsidies als instrument wel of niet moeten worden ingezet en wanneer andere instrumenten wel of niet moeten worden ingezet.

Amendement A1 (PVV): aanvullende beleidsinstrumenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012, gehoord de reactie van Gedeputeerde Staten, ter behandeling van het statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport Subsidies (PS-2012BEM05);

besluiten:

aan de zes besluiten van het statenvoorstel tijdslijnen toe te voegen, alsmede een zevende besluit, inhoudende:

"verstrekte subsidies worden, bij een niet-juiste besteding, teruggevorderd".

Motie M3 (PVV): Aanvullende beleidsinstrumenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012, gehoord de reactie van Gedeputeerde Staten;

constaterende:

- 1. dat de provincie Utrecht voor € 252 miljoen aan subsidies verstrekt en dat, volgens de Randstedelijke Rekenkamer, de provincie Utrecht geen actueel en volledig overzicht beschikbaar heeft van de huidige subsidies;*
- 2. dat zonder dit overzicht het voor de provincie Utrecht natuurlijk lastig, zo niet onmogelijk is om beslissingen te nemen over deze subsidies en dat de provincie maar deels de wettelijk verplichte evaluatie heeft gedaan;*

overwegende:

dat er andere wegen zijn om beleidsdoelstellingen te realiseren dan het simpelweg en ongecontroleerd weggeven van subsidiegeld;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

te komen tot nieuw beleid dat neergelegd is in een statenvoorstel en dat onder andere duidelijk maakt wanneer en waarom subsidie als instrument wordt ingezet en wanneer andere (financiële) instrumenten worden gehanteerd.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Het amendement en de motie zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Bij mijn weten is de PVV een partij die onnodige bureaucratie wil tegengaan. Als ik de verordening van de provincie goed heb gelezen, dan zit daar gewoon de mogelijkheid in om subsidies die niet juist besteed zijn, terug te vorderen. Nu gaat de heer Van Hal Scheffer een amendement indienen dat daar misschien nog een schepje bovenop doet. Ik kan dat niet helemaal volgen. Ik hoor graag de uitleg waarom hij een amendement indient op een punt dat wij al geregeld hebben.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat hoeft de provincie helemaal niet te regelen, want het staat ook al in de Algemene Wet Bestuursrecht. Dit amendement is bedoeld als een aanmoediging om nu eens helder te krijgen, niet alleen in bewoordingen, maar ook in de beleving, dat wij veel zorgvuldiger met het geld moeten omgaan en dat degenen die dat geld krijgen ook weten dat zij er heel zorgvuldig mee om moeten gaan. Anders moet het conform de wet gewoon teruggestort worden.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Hal Scheffer zegt het zelf: in de Algemene Wet Bestuursrecht is het geregeld, in onze provinciale verordening is het geregeld – dus al op twee plekken – plus nog in het amendement van de fractie van de PVV. Ik kan dat niet meer volgen.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Op het gevaar af om in herhaling te vallen: wij moeten het gewoon gaan doen. Dat het geregeld is, is niet voldoende. Wij moeten het gaan doen.

De VOORZITTER: Als uw verhaal in de toekomst ligt, dan moet u het college daartoe uitnodigen met een motie. Een amendement werkt met terugwerkende kracht.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voorzitter! Daarover gaat ook mijn vraag. Wil de fractie van de PVV niet dat wij terugkijken en subsidies alsnog terug gaan vorderen of gaan wij vooruit kijken? Ik zou het leuk vinden als de PVV 'regeren is vooruitzien' in haar vaandel zou zetten.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het amendement is als volgt bedoeld. Er ligt een statenvoorstel voor om de zes aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen. Daarop zie ik graag een aanvulling. Die aanvulling is dat wij in de toekomst, waar dat nodig is, geld terugvorderen. Zolang wij als PVV nog niet tevreden zijn over de inzet en het enthousiasme waarmee dat gepaard gaat, zullen wij daarover kritische vragen blijven stellen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat er door heel veel partijen gereageerd is. Mijn gevoel daarbij is dat er een positieve grondhouding is. Ook de grondhouding van het college is om daarop positief te acteren en al snel na te zomer te komen met een implementatieplan en te kijken hoe dit verder vormgegeven zal worden conform de memo die wij ontvangen hebben. Het is dus ongelooflijk belangrijk, en dat blijkt ook vandaag weer, om de transparantie zo goed mogelijk voor elkaar te krijgen. Als wij moeten uitvogelen waar iets zit en waaronder het zit en het komt vanuit verschillende afdelingen, dan neem ik aan dat de gedeputeerde straks één centraal register met overzichten voor zichzelf heeft. Wat is dan nog mooier dan daarin een vervolgstap te maken en die transparantie via onze website helder te maken? Misschien is het overbodig, maar dan wil ik toch graag het volgende vastgelegd hebben. Dat staat in een motie.

Motie M4 (SGP): subsidieregister

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012;

overwegende dat:

- *er met subsidies veel geld gemoeid is;*
- *het van belang is dat subsidies bijdragen aan een provinciale doelstelling;*
- *doelstellingen van een onderhavig project dus helder (zoveel mogelijk SMART) geformuleerd moeten worden;*
- *controle op uitvoering van essentieel belang is;*
- *transparantie van groot belang is.*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: dit kalenderjaar een digitaal, voor iedereen inzichtelijk, transparant subsidieregister te ontwikkelen en te implementeren in de website.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ten eerste wil ik reageren op het antwoord van de gedeputeerde. De gedeputeerde heeft een aantal instrumenten genoemd waarmee hij zal beginnen bij de subsidie-evaluaties. Ik zie eigenlijk geen concrete oplossing die de zekerheid geeft dat wij hier niet over een paar jaar opnieuw staan om over oplossingen te praten over weer nieuwe problemen. Hoe verzekert de gedeputeerde dat die nieuwe instrumenten gaan werken? Gedeputeerde Staten weet wat de rekenkamer heeft kunnen zien. Gedeputeerde Staten hebben die fouten pas kunnen zien nadat de rekenkamer ermee is gekomen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een oproep aan de heer Lutfula. Misschien moeten wij beginnen bij de bron, namelijk bij de talloze hoeveelheden subsidieaanvragen, en dat daar een keer een bewustwording komt dat het over gemeenschapsgeld gaat en dat ook de aanvrager zich rekenschap moet geven of het echt zo hard nodig is om die subsidie aan te vragen of dat hij het op eigen kracht kan doen of dat hij andere bronnen vindt.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat was de vraag van mevrouw Vlam?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het was een oproep aan de heer Lutfula.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt geen vraag aan mij gesteld, dus hoef ik daarop ook niet te reageren. Ik heb echter nog twee vragen gesteld aan de gedeputeerde, waarop ik geen antwoord heb gekregen. De eerste vraag was of Gedeputeerde Staten met de nieuwe informatie over de CBKU-subsidie met terugwerkende kracht afstand nemen van de evaluatie Cultuurnota 2010. De tweede vraag was of Gedeputeerde Staten bereid zijn de verantwoordelijkheid te nemen voor de in het verleden gemaakte fouten richting de inwoners van de provincie Utrecht voor de manier van omgaan met hun geld en de toezegging willen doen dat voorzichtiger met het uitgeven van gemeenschapsgeld van onze inwoners om te gaan.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van het laatste punt van de heer Lutfula stel ik voor, als het specifieke subsidies betreft, dat hij dat gewoon met de betreffende portefeuillehouder behandelt in een commissievergadering. Ik hoop dat de heer Lutfula snapt dat het voor mij wat lastig wordt om hier uitgebreid stil te staan bij een subsidie waarbij ik zelf niet betrokken ben. Ik stel dus voor dat hij zijn vraag een keer in een commissievergadering aan de orde stelt bij de rondvraag en dat hij daarover dan met de betreffende gedeputeerde spreekt. Met betrekking tot de vraag hoe het college verzekert dat er nooit meer iets fout gaat, zeg ik dat de enige manier om dat te verzekeren is om nooit meer iets te doen; dan weet je zeker dat er nooit iets fout gaat. Het gaat hier namelijk om het principe van 'waar gewerkt wordt, gebeurt wel eens wat'. Natuurlijk moet je daar echt alle, alle zorgvuldigheid bij betrachten op het moment dat het om gemeenschapsgeld gaat. Dat doen wij ook. Om die reden zeggen wij ook dat wij er steeds mee aan de gang zijn. Dat doen wij ook al vanaf het begin van dit college. Het is volgens mij de partij van de heer Lutfula geweest die met enige regelmaat heeft verwezen dat het college veel te scherp is op datgene wat gekort wordt. Volgens mij zijn wij er dus ongeloflijk zorgvuldig mee bezig. Het zal inderdaad helpen als de Staten ons niet elke keer weer verleiden om dat subsidie-instrument in te zetten.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gevraagd hoe het college verzekert dat het nooit meer zal fout gaan. Ik heb gezegd dat er andere instrumenten zijn bedacht. Hoe weet het college dat die instrumenten gaan werken? Heeft het college dat gecheckt? Hoe weet het college dat de instrumenten die nu worden ingezet, over een paar jaar niet weer fout gaan? Het gaat om het geld van onze inwoners.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is nu exact het principe dat ik aangeef. Als je niets doet, weet je zeker dat het nooit fout gaat. Dat verhaal probeer ik de heer Lutfula mee te geven. Bij het voorbeeld dat ik zojuist gaf, wordt uit en te na aan de voorkant bekeken of zo'n instrument past en of wij daarmee uit de voeten kunnen. De praktijk zal echter moeten uitwijzen of het wel of niet gaat werken. Dat betekent dat je te allen tijde daarmee zorgvuldig omgaat, maar op het moment dat je geld investeert in de samenleving, betekent het altijd dat je dat samen doet en dat je nooit aan de voorkant honderd procent garantie kunt geven dat er nooit wat fout kan gaan. Je moet er alles aan doen om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk kans bestaat om dingen fout te doen, maar om hierbij te verzekeren dat er nooit wat fout gaat, dat kan niet. Die toezegging kan de heer Lutfula niet vragen. Hij kan wel aan het college vragen er alles aan te doen dat het zo zorgvuldig mogelijk gebeurt en dat het college tevoren goed nadenkt over wat het doet en voorstellen doet aan de Staten, waarbij de Staten in staat zijn goed te controleren of datgene wat het college belooft zal kunnen werken. Dan is het vervolgens zo dat bij meerderheden, zoals die hier in de Staten zijn, opdrachten worden gegeven hoe wij dingen inzetten. Daarover wil ik wel, al is dat niet gebruikelijk, een vraag aan de fractie van de PVV stellen. Hoe moet ik precies de motie of het amendement zien? De heer Van Hal Scheffer sprak over CO₂-neutraal geiten melken of wat het ook maar was. Het feit dat dit geld is uitgegeven en is besteed aan datgene wat de subsidieaanvrager heeft gevraagd, staat als een paal boven water. Op basis daarvan kunnen wij het geld niet terugvorderen. Kennelijk hebben wij bij elkaar gezeten en is in het kader van CO₂-besparing gezegd – en een meerderheid vond dat heel belangrijk, al maakte de PVV geen deel uit van de Staten op dat moment – dat het heel belangrijk was

en dat de aanvraag paste in dat beleid. In hoeverre deze specifieke activiteit heeft bijgedragen aan de CO₂-reductie – dat is de discussie die vanuit de rekenkamer hier wordt neergelegd – is een vraag die een stuk lastiger is. Als de heer Van Hal Scheffer met zijn motie probeert te bereiken of aangetoond kan worden hoeveel CO₂-reductie dat exact heeft bijgedragen en met hoeveel procenten of graden de opwarming van de aarde daarmee is tegengegaan, dan moet ik hem teleurstellen. Dat kan ik niet uitvoeren en ik denk dat ik daarmee een ruime meerderheid in de Staten schoffeer, omdat het college een opdracht meegegeven wordt om daarmee op deze manier om te gaan. Dat wil niet zeggen dat het college aan het begin van zijn periode heeft gezegd nog een keer kritisch te willen kijken of het alles waarop subsidies worden ingezet, nog wel zou wil doen in de huidige politieke samenstelling. Daarmee is de vraag wat er exact van mij wordt gevraagd? Dat moet ik heel goed weten.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het spijt mij als ik voor verwarring heb gezorgd. Dat kan nooit de bedoeling zijn geweest. Wij zijn niet de partij die beweert dat de temperatuur op de hele aarde maar met, zeg maar, twee graden mag toenemen. Ik snap het onderscheid. Heeft degene die de subsidie heeft ontvangen, met het geld gedaan waarvoor het was bedoeld? Dat is één aspect; het technische aspect. Het tweede aspect is of daarmee het beoogde politieke doel is bereikt. Als de gedeputeerde over het voorstel zegt dat het college enige financiële instrumenten wil inzetten en dat er ook andere instrumenten gehanteerd gaan worden, dan vindt hij onze fractie aan zijn zijde. Dat onderscheid is zinnig. Daar zijn wij het helemaal mee eens.

Het amendement heeft als doel om aan de zes aanbevelingen die zijn omgevormd tot zes besluiten, een zevende besluit toe te voegen: subsidies die niet goed zijn aangewend, worden teruggevorderd. Dat heeft geen betrekking op het verleden, maar op de toekomst, waarbij ik niet uitsluit dat als er nu in 2012 geld onjuist wordt aangewend, wij nog steeds de handen vrij hebben om daar wat aan te doen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het punt waardoor de verwarring ontstaat, is als volgt. De collega's van de heer Van Hal Scheffer zeggen dat wij moeten oppassen dat

het hanteerbaar blijft. De vraag is wat doelmatig is. Doelmatig is namelijk dat iemand bij wijze van spreken heeft gezegd een bepaalde melkinstallatie aan te kopen en dat hij er dat en dit mee regelt. Daarmee is het doelmatig. De heer Van Hal Scheffer kan daarvan wel zeggen dat hij het flauwekul vindt, maar het is uitgevoerd in lijn met het beleid. Als de heer Van Hal Scheffer zegt dat hij het flauwekul vindt en dat hij vindt dat het niet bijdraagt aan dat doel, maakt dat het lastig. Daarom zit ik te zoeken naar wat de heer Van Hal Scheffer exact wil. Als het gaat om het waardeoordeel dat eraan vastzit, dan heb ik juridisch geen poot om op te staan. Ik hoop dat hij dat snapt.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat snap ik, alleen gebeurt er nu vrijwel niks. Dat kan natuurlijk ook niet de bedoeling zijn. Het gaat niet om situaties, waarbij je vraagt of het nu een vijfje of een zesje is. Het gaat ons om die situaties, waarin diegene die de subsidie heeft ontvangen duidelijk een één scoort en dat er dan wat aan gebeurt, net zoals in andere gevallen er wel eens een negen of een tien zal worden gescoord.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat doen wij op dit moment al. Ik gaf een voorbeeld dat bij mij bekend is. Bij andere portefeuillehouders zullen er misschien andere dingen bekend zijn. Dat gebeurt dus. Het is inderdaad terecht wat er is opgemerkt dat het onderdeel is van wetgeving, maar ook van onze eigen subsidieverordening. Op basis daarvan wordt er al gewerkt. Het misverstand ontstaat nu echter of het inderdaad gaat over die doeltreffendheid, dus het hogere doel dat erachter zit. Het wordt een ongelooflijk lastige zaak daarvan met terugwerkende kracht of in de toekomst subsidie terug te vorderen.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nee, wij moeten onze zegeningen tellen. Als Gedeputeerde Staten die subsidieontvangers aanpakken die niet hebben gedaan wat zij hadden moeten doen – dat is niet het hogere, beleidsmatige niveau, maar het heel simpele niveau – vijf grote beeldschermen in Venetië en er staan er maar twee –, dan zijn wij voor de komende jaren al heel tevreden. Het is onze overtuiging dat van al die honderden subsidies er tientallen zijn die dat niet gaan halen. Als alleen dat al eens gebeurt, dan heb-

ben wij geen verwarring, maar wel een verbetering van het klimaat.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan denk ik dat wij een stap verder moeten gaan dan het amendement. Ik ga daarvoor even terug naar toezeggingen die ik eerder heb gedaan. Ik heb toegezegd nog een keer goed te kijken naar het KEER-traject en in de evaluatie daarvan mee te nemen hoe wij op dit moment omgaan met die terugvordering en dat, waar nodig, aan te geven. Ik kan mij niet voorstellen dat er iemand tegen is om dat onderdeel van de subsidieverordening op een goede manier uit te voeren. Ik wil dat gaan doen in dat licht. Het amendement impliceert dus dat het niet het geval is. De fractie van de PVV wil er kennelijk meer scherpte in brengen. Dat moeten wij echter met elkaar doen – dan ontstaat ook niet meer de verwarring die wij nu hebben – op basis van het rapport van de rekenkamer en de evaluatie die wij doen op het KEER-traject. Daar moeten wij dat regelen. Dan kan exact aangegeven worden wat de heer Van Hal Scheffer scherper wil stellen. Dat blijft voor mij nu nog wat onduidelijk.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Van Hal Scheffer. Hij zegt dat hij de overtuiging heeft dat er nog veel meer is misgegaan dan de subsidie die voor de Biënnale in Venetië is bestemd. Praat hij echter wel eens met subsidieontvangers en heeft hij enig idee wat subsidieontvangers hier moeten aanleveren en inleveren om überhaupt een subsidie aan te kunnen vragen en wat er vervolgens allemaal nog ingeleverd moet worden wil je überhaupt het geld binnenkrijgen?

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als op de vigerende lijst met subsidies staat "nog niet bekend" en het geld is verstrekt, dan is dat voor mij een signaal.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Dat ben ik met de heer Van Hal Scheffer eens. Er zijn echter veel meer subsidies, waar bedragen en organisaties bij staan. Heeft hij echter enig idee wat die organisaties daarvoor moeten doen? Hij zegt dat er helemaal niks gebeurt, maar dat is een voorspiegeling van zaken die gewoon niet waar is. Ik wil hier niet het college gaan

verdedigen, maar ik spreek veel instellingen die subsidies hebben aangevraagd en die uiteindelijk niet de volledige bedragen krijgen. Ik bedoel: zij moeten echt wat laten zien, willen zij het volledige bedrag krijgen. Dat het een keer mis gaat, ja, dat gebeurt.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wat ons betreft kan dat allemaal scherper en beter. Als men nu veel papieren moet inleveren om dat voor elkaar te krijgen, laat men dan ook eens kijken naar andere manieren om aan geld te komen. Er mag dus aan die voorkant ook wel wat gebeuren. Laten wij aan de achterkant minder snel geneigd zijn om geld te verstrekken in de vorm van een subsidie en ook kijken naar andere instrumenten. De gedeputeerde heeft al gezegd daarmee bezig te zijn. Wij zien graag de uitkomsten daarvan tegemoet.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een motie ingediend door de fractie van de SGP. Ik moet eerlijk zeggen dat ik het een wat wonderlijke motie vind. Er is namelijk een vraag geweest van de fractie van de PVV; de fractie van de PVV heeft daarvoor in het verleden aandacht gevraagd. Ik heb namens het college een toezegging gedaan aan de Staten om daarmee te komen. Ik heb zojuist in mijn betoog aangekondigd dat het bij de publicatie van de jaarrekening op het internet wordt gezet. Vervolgens wordt er een motie ingediend, waarin mij wordt gevraagd dat te gaan doen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Het feit dat het op het internet wordt gezet, heb ik gemist. Dan is mijn vraag volledig ingevuld. Ik wist echter het antwoord nog niet.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het de heer Van Wikselaar ontgaan. Ik heb zojuist, overigens bij herhaling, toegezegd dat bij de jaarrekening te doen. Wij gaan zorgen dat het los daarvan, buiten de jaarrekening om, expliciet op het internet komt te staan. In het hele kader van het subsidietraject zullen wij nog een keer goed nadenken over de vraag hoe wij dat in de toekomst op een goede manier op het internet kunnen houden.

Daarmee heb ik alle vragen beantwoord. Wij hebben een aantal opdrachten meegekregen. Wij gaan

ermee aan de slag. Ik moet overigens zeggen dat hier een aantal keren heel grote bedragen worden genoemd. Daarvan gaat een heel groot bedrag naar de jeugdzorg. Er zitten flinke bedragen in de vorm van een subsidie vanwege de aanleg van wegen en fietspaden. Er wordt met dat geld heel veel goede dingen gedaan. Wat wij moeten doen, is ervoor zorgen dat wij dat verhaal op een goede manier naar de Staten toe voor elkaar hebben en dat overal waar overheidsgeld wordt uitgegeven, wij de scherpste moeten blijven houden of dat op de juiste manier gebeurt.

De VOORZITTER: Mag ik concluderen dat motie M4, ingediend door de heer Van Wikselaar, wordt ingetrokken? Dat is het geval.

Dan vraag ik de heer Van Hal Scheffer om voor de stemmingen even goed te kijken naar de redactie van het amendement. Ik hoor zeggen dat het gaat om subsidies in de toekomst. Dit wekt de indruk dat het over het verleden gaat. Ten tweede kan misschien nog iets scherper worden geformuleerd dat het gaat om subsidies die niet conform de meegegeven voorwaarden worden verstrekt. Dan krijgen wij een beetje helderheid in de discussie. Anders weten wij straks niet waar wij het over hebben. Er is nog enige tijd om het amendement eventueel bij te stellen.

Statenvoorstel vaststellen Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2025.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dit is mijn maidenspeech, dus als ik over mijn tijd heenga, dan grijpt u niet in, heb ik begrepen.

De Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling: in dit verband wil ik eens vragen of u ook zo'n warm gevoel krijgt bij al die bankiers en projectontwikkelaars en aannemers die zo graag de woningmarkt willen vlottrekken. Ik maar heel even, omdat al die betrokkenen natuurlijk hun handel in die woningmarkt hebben en als zij het over vlottrekken hebben, hebben zij het over hun broodwinning. Zij moeten het hebben van de huizenkoper en die gaat voor decennia een schuld aan als hij een huis wil hebben. Met die schuld, dat is ongeveer € 644 miljard voor alle Nederlanders bij elkaar, worden al die partijen gefinancierd. Ik krijg wel een warm gevoel bij al die kopers die het vertrouwen hebben om een duurzame investering te doen in de toe-

komst en daarmee de economie draaiende houden. Die kopers zijn de mensen aan de kop van het wielerpeloton die iedereen uit de gure wind houden en de gang erin zetten.

De Kadernota noemt deze groep terloops als een groep waar wij het allemaal voor doen. De VVD ziet dat anders. Ik zie het als de groep die het überhaupt mogelijk maakt dat er maar iets van een woningmarkt is. De huizenkoper bepaalt uiteindelijk of de 68.000 huizen die in de Kadernota worden genoemd, ook gebouwd worden. Zonder kopers is er helemaal geen markt. Ook gesubsidieerde huur komt tot stand dankzij de huizenkoper. Als er al iets duurzaam is aan de woningmarkt, dan is het dat die markt duurzaam verstoord is. Die verstoring komt doordat meer dan 30% van de woningen in onze provincie uit gesubsidieerde huurwoningen bestaat. Ten opzichte van het hoge gemiddelde inkomen in de provincie is dat percentage veel te hoog, zo leerden wij van mevrouw Janssen-Jansen van de Universiteit van Amsterdam. Het staat ook helemaal niet in verhouding tot de overige Europese landen. Die marktverstoring zorgt dat de huizenkoper, in elk geval in het verleden, veel meer heeft betaald voor zijn woning dan zou hoeven als er niet zoveel gesubsidieerde huur was. Die vierkantemeterprijs zou lager zijn, omdat die meters minder schaars zouden zijn. Goedkoop wonen willen wij echter allemaal wel, maar woningbehoefte is iets anders dan woningvraag. De behoefte aan vrijstaande woningen met een tuin aan het water, een aanlegsteiger en een oprit in het bos, is veel groter dan de vraag naar die woningen. De vraag wordt bepaald door de kopers en de behoefte wordt gemeten, bijvoorbeeld met wachtlijsten voor gesubsidieerde huur. Het zal niet verbazen dat de behoefte aan goedkoop wonen heel groot is, even groot als die behoefte aan ander gratis geld van de overheid.

Het met staatssteun gerealiseerde areaal aan gesubsidieerde huurwoningen overstijgt nu het aantal mensen waarvoor zij ooit bestemd waren, dus komen er ook andere mensen in terecht. Er zijn tegenwoordig zelfs VVD-ers met een twee keer modaal inkomen die wonen in gesubsidieerde huur. Ik weet van een aantal partijen hier dat het een doorn in het oog moet zijn. Die mensen houden zoveel over van hun inkomen, dat zij geld overhouden voor een vakantiewoninkje in bijvoorbeeld Spanje.

Wat betekent dat voor de Kadernota Binnenstedelijke Ontwikkeling? Voor de VVD is het zaak dat de overheid zich niet mengt in de markt, omdat daarvoor perverse prikkels ontstaan die ons brengen in de situatie als de huidige; een scheve verhouding tussen hoeveelheden gesubsidieerde huur en de hoeveelheid mensen die er aanspraak op zouden mogen maken. Zo scheef als het scheefwonen. Er wordt in de provincie zo scheef gewoond dat je zou denken dat een groot gedeelte van onze bevolking over zeebenen beschikt, ondanks het feit dat wij niet aan de kust gelegen zijn.

De fractie van de VVD ziet die 68.000 woningen dus niet als een succesfactor voor het provinciaal beleid. Wij krijgen geen straf als het aantal niet gehaald wordt. Dat is met de huidige marktomstandigheden niet ondenkbaar. Men merkt het: de VVD kan haar enthousiasme voor de Kadernota redelijk onderdrukken. Zo worden bijvoorbeeld de zinsneden 'sterk groeiende provincie' en 'hoog blijvende druk op de woningmarkt' veelvuldig gebruikt. Die zijn bij de statements, vindt de VVD, licht overdreven. Dit document ziet 0,6% aan bevolkingsgroei als sterke groei blijkbaar, maar het is subjectief, dus dat wil ik laten voor wat het is.

De hoogblijvende druk op de woningmarkt zou moeten resulteren in stijgende huizenprijzen. Daarvan is geen sprake, eerder het tegendeel. Het stuk probeert zich daaruit te redden door de stelling dat mensen die hun huis te koop hebben staan, ergens anders in een huis gaan wonen, zodat de markt in balans blijft, daarbij verwijzend naar landelijk onderzoek dat helemaal niet gedifferentieerd is naar de provincie en wij dus net zo goed kunnen aannemen dat verkopers zich buiten de Utrechtse grenzen gaan vestigen. Dat zou in lijn zijn met de prijsdaling in de gehele breedte.

Ook de leegstand in de ons omringende provincies wordt in het stuk gemeden, alsof dat geen invloed zou hebben op de situatie in Utrecht. Volgens mijn waarnemingen staan er geen hekken om de provincie, dus die invloed is er logischerwijze natuurlijk wel.

De ervaring in de commissie WMC is dat als je heel veel zeurt over een bepaald stuk, dat gedeputeerde Pennarts je meeneemt op een uitje. Voordat de heer De Vries nu denkt dat ik ook zo'n sollicitatie aan het maken ben: het tegendeel is waar, want

er zijn ook heel goede dingen. Eén ding wil ik hier wel even voorhouden. Het heet binnenstedelijk en voor de gewone burger is dat misschien een beetje misleidend, want alles binnen de rode contour heet binnenstedelijk. Groene ruimte, buiten de stad, buiten het dorp, maar binnen de rode contour, ziet de gewone burger natuurlijk als groene ruimte; daar lopen nu lammetjes en koeien en geiten. Men kan zich voorstellen dat dat op weg hierheen een heerlijk gezicht is voor elke buitengebiedbewoner. De weilanden rond Leidsche Rijn, ten noorden van Vleuten bijvoorbeeld, vallen binnen de definitie binnenstedelijk, want zij zijn binnen de rode contour. Gelukkig is er een actieplan dat aan de Kadernota zit en de juiste ambities bevat, namelijk kantorenleegstand aanpakken. Wij weten allemaal hoe moeizaam dat verloopt en zal verlopen. Dat is precies waarom de provincie daarin een rol kan spelen.

Ook het CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) is aan de orde en alle CPO-projecten waar de provincie het verschil kan maken, zijn welkom. Wanneer Gedeputeerde Staten op deze twee activiteiten een overscore van de targets weten te bereiken, kunnen Gedeputeerde Staten rekenen op gejuich van de fractie van de VVD.

68.000 is dus niet een toetscriterium voor ons, want hoe duurzaam is dat eigenlijk allemaal? Hebben wij het dan straks niet ook weer over een Rijsbruggerwegtracé?

Waar kan de provincie het verschil maken? Juist in deze markt zitten wij met de situatie dat die gebiedjes in Leidsche Rijn, dat nu weiland is, heel makkelijk winstgevend te realiseren zijn voor een projectontwikkelaar als de economie iets aantrekt. Dat wil zeggen: die plekken zullen, als er meer kopers komen – die kopers komen er als de economie aantrekt – vanzelf gerealiseerd kunnen worden. Daar kan de provincie nu een klein verschillen in maken, maar is het echt nodig?

De VOORZITTER: Wilt u afronden?

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga afronden.

Het verschil dat de provincie absoluut kan maken, heeft betrekking op juist die gebieden die ook in economisch voorspoedige tijden heel moeilijk realiseerbaar zijn. Dat zijn de transities, dus kantoren die nu leeg staan in binnenstedelijke gebieden,

binnen de bebouwde kom. Die zien wij als moeilijk realiseerbare projecten. Zelfs braakliggend terrein binnen de bebouwde komen is moeilijker realiseerbaar.

Waarom maken wij niet van de nood een deugd en zetten wij nu in op die stukken die, ook als de economie wel aantrekt, nog steeds moeilijk realiseerbaar zijn? Daar is de provincie nodig en daar kan de provincie wel het verschil maken. En, hoera, daarvoor is een methodiek bedacht. Die komt in de PRS ter sprake. Dat is de duurzame verstedelijkingsladder. Die heeft een aantal criteria aangelegd om ervoor te zorgen dat wij niet de makkelijkste woningbouwprojecten gaan subsidiëren – die projectontwikkelaars redden zich waarschijnlijk straks toch wel –, maar juist die gebieden die nu moeilijk zijn te doen. Daarom wil de fractie van de VVD verzoeken om die ladder die gedefinieerd is in de PRS als de binnenstedelijke ontwikkelingsladder, de duurzame ontwikkelingsladder, te hanteren.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! "Ik kan het niet helpen", moeten die welhaast wanhopige woorden van gedeputeerde De Vries in de statencommissie WMC voor eeuwig in onze oude statenzaal blijven galmen? "Ik kan u niet helpen": dat kan toch niet de samenvatting van het beleid en de positie van deze gedeputeerde zijn? Zo kennen wij als PvdA-fractie hem in elk geval niet.

De woningmarkt in Nederland, en ook in de provincie Utrecht, is krakend tot stilstand gekomen. Deskundigen waarschuwen er langer voor. Prijsopdrijving, gekoppeld aan een systeem met perverse financiële prikkels, kon op de langere termijn niet goed gaan. De financiële crisis gaf de woningmarkt de nekslag. Het gevolg: onverkoopbare huizen, stagnerende bouw, starters en ouderen die de woningmarkt niet op kunnen of verder kunnen en vaak dramatische persoonlijke situaties. De provincie bouwt geen huizen. Dat klopt. Wij moeten ons houden aan onze kerntaken. Dat klopt ook. Over die kerntaken kun je echter wat de fractie van de PvdA betreft overigens nog wel discussiëren. Wonen is in elk geval zo'n kerntaak, anders schrijf je er geen duimdikke rapporten over en smijt je er geen € 11 miljoen tegenaan. De fractie van de PvdA deelt op hoofdlijnen de analyse in de Kadernota en dankt het college en de ambtenaren voor de aanvullingen en de beantwoording van de vragen.

Wonen is een elementaire levensbehoefte voor al onze inwoners. Henk en Ingrid hebben de ruime overwaarde van de woning die zij 22 jaar geleden als premie-A woning kochten, als sneeuw voor de zon zien verdwijnen. Niet alleen dalen de huizenprijzen, ook de wijk waarin hun woning staat is dringend toe aan een opknappbeurt. De binnenstedelijke vernieuwing is door geldproblemen bij corporaties echter helemaal stil komen te liggen. Hun zoon Rik, een leerling-kok van twintig jaar, wil graag samenwonen met zijn vriendin Natascha. Zij staan twee jaar ingeschreven, maar zij zullen nog zeker tien jaar moeten wachten op een sociale-huurwoning. Tegen de heer Joustra – ik mocht zojuist niet interrumpen – zeg ik dat dit niet alleen door scheefwonen komt. In de stad Utrecht is de mutatiegraad van de sociale-huurwoningen het afgelopen jaar met 50% gedaald. Iedereen blijft zitten waar 'ie zit.

Mustafa, de beste vriend van Rik, is na zijn bachelor Economie als managementtrainee begonnen bij AbnAmro. Hij zoekt samen met zijn vrouw Naima een starterskoopwoning. Als trainee verdient hij, samen met Naima, te veel voor een huurwoning, maar met hun tijdelijke contracten krijgen zij geen hypotheek, zelfs niet van de bank waar zij zelf werken. De opa en oma van Rik, Bert en Martine, zoeken een ouderenwoning in de buurt van hun dochter, die na haar werk als mantelzorger vijf keer in de week voor hen klaarstaat.

Wij hebben het over de zwijptjes gehad die geholpen moeten worden, maar deze mensen moeten ook geholpen worden. De fractie van de PvdA vindt dat wij ons voor onze inwoners moeten inspannen. Wij moeten niet gaan somberen, maar wij moeten handelen. De Kadernota biedt daartoe enkele goede aanzetten. Het zou naar onze mening veel concreter moeten zijn. Dan bedoel ik niet de uitwerkingsnota's die vast nog zullen volgen. Dat is de 'hoe vraag'. Ons gaat het vandaag om de 'wat vraag': wat gaan wij concreet doen? Ik verzoek de gedeputeerde dat hier vandaag in deze zaal nog eens in een alinea of wat concreet uit de doeken te doen. Met € 11 miljoen op zak moet hij toch barsten van de ambities en de plannen?

Een tweede belangrijk punt voor de fractie van de PvdA is de vraag: voor wie doen wij dit? Er zijn groepen, zoals starters en ouderen, die helemaal knel komen te zitten. In de commissievergadering

bleek dat Gedeputeerde Staten nog niet met het hele veld hebben afgestemd. Wij hebben echt de behoefte aan een knalharde toezegging van de gedeputeerde dat hij in zijn gesprekken met betrekking tot de bovenlokale afstemming, met name voor deze groepen, starters en ouderen, zich bij gemeenten en bouwers hard zal maken.

De PvdA staat een actieve aanpak voor, maar de provincie kan daarin ook de verkeerde keuzes maken. Als derde punt wil ik daarom nogmaals onze grote zorg uitspreken over het door de provincie risicodragend participeren in bouwplannen. Wij willen graag een bevredigend antwoord van de gedeputeerde waarom dit nodig zou zijn en dat de provincie geen risico loopt het geld in grote zwarte gaten te storten. Als het antwoord niet bevredigend is, zullen wij in tweede instantie een amendement indienen.

Wij zien uit naar de beantwoording in eerste termijn.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een korte vraag stellen aan de heer Driehuijs. Hij spreekt enigszins zijn zorg uit over het risicodragend participeren. Ik kan mij echter nog herinneren dat de fractie van de PvdA, overigens samen met onze fractie en met andere fracties, in het verleden juist voorstander was van een actieve rol en ook een risicodragende financiële rol van de provincie in dit beleid.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn voor een actieve rol, maar ik kan mij van de afgelopen jaren niet herinneren dat wij met overheidsgeld, gemeenschapsgeld, actief participeren in risicodragende bouwplannen. Als dat wel zo is, dan neem ik daar kennis van. Op dit moment is dit echter ons standpunt.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is enigszins verbazingwekkend. Ik heb in de vorige periode wel eens geopperd om dat wat actiever te gaan doen en die financiële taken, wellicht met corporaties, op te nemen. Daarop is altijd instemmend gereageerd door de fractie van de PvdA. Ik ben dus enigszins verbaasd over deze wijziging.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de gemeente Utrecht, waar de PvdA al jarenlang

het woningbeleid bepaalt, moet die mutatiegraad voor de heer Driehuijs toch geen verrassing zijn?

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kijk een beetje op van die vraag. Ik kan mij niet herinneren dat de PvdA de afgelopen tientallen jaren de absolute meerderheid in de raad van Utrecht heeft gehad. De mutatiegraad is in die zin geen verrassing, maar ik stel het gewoon maar even vast als probleem. De heer Joustra heeft een openhartige inblik gegeven over hoe daar in VVD-kringen naar gekeken wordt: ik neem een sociale-huurwoning en dan kan ik daar lekker een vakantiewoning in Spanje mee betalen. Voor heel veel mensen is het echter absolute noodzaak om een betaalbare woning te krijgen. Ik vind het dan ook redelijk schokkend dat de heer Joustra aan de ene kant naar voren brengt dat daarmee in VVD-kringen zo omgegaan wordt, om vervolgens te zeggen dat er geen probleem is.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk dat er een probleem is. Het probleem is dat er blijkbaar geen controle is op de vraag welke mensen echt recht hebben op een sociale huurwoning en dat mensen met anderhalf tot twee keer modaal daarin kunnen blijven hangen.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Zoals de heer Joustra wellicht weet, zijn er huurinkomenstabellen. Het is dus op dit moment onmogelijk om met een te hoog inkomen in een sociale huurwoning te komen. Sterker nog, er is een groot probleem voor de tussengroep – tussen € 33.000 en € 43.000 – die geen koopwoning kan betalen, maar die ook niet meer mag huren vanwege de Europese regels. Dat weet de heer Joustra ook. Er is ongetwijfeld een aantal mensen dat daarin vanuit het verleden is blijven hangen, het zogenaamde scheefwonen, maar dat is niet de kern van het probleem.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan hebben wij het toch over hetzelfde. Het probleem dat ik constateer, is het scheefwonen.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Joustra stelt het scheefwonen echter als oorzaak van deze problematiek. Mijn stelling is dat die problematiek veel dieper ligt. Er is ongetwijfeld een aantal mensen dat scheefwoont, zoals in het

voorbeeld van de heer Joustra vanuit VVD-kringen, maar dat doet daar natuurlijk helemaal niets aan af.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het zou echter wel betekenen dat als die mensen een koopwoning kopen, zij gesubsidieerde huur vrijmaken voor die mensen die het hard nodig hebben.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wens de VVD-collega's van de heer Joustra veel succes om hun vakantiewoning in Spanje te verkopen in deze marktomstandigheden. Wellicht kunnen zij dan in Nederland die stap ook maken.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Recent stond in alle kranten dat het met name in Amsterdam Zuidoost vooral de mensen van de partij van de heer Driehuijs zijn geweest, de coryfeeën, die zich daar goed van woningen hebben laten bedienen. Zij zijn daarvoor ook getipt. Er worden namen als Van Thijn en zo genoemd. De problematiek die nu is ontstaan, komt zoals de heer Driehuijs zelf heeft opgemerkt, voor een deel vanuit Europa met die rare inkomenstoets. Iets anders is natuurlijk dat er in Nederland zo'n ontzettend grote behoefte wordt gedaan op de sociale woningmarkt. Een belangrijke reden daarbij is – ik heb de heer Driehuijs in de laatste commissievergadering al een eind op weg geholpen, maar toen heeft hij er niet op gereageerd – dat de gemeenten in dit land waanzinnige grondprijzen vragen. Die grondprijzen maken een steeds groter deel uit van de kosten van het realiseren van een woning, of dat nu een koopwoning of een huurwoning is. Dat maakt dat wij hier een heel groot probleem hebben. Deze provincie werkt daar zelf aan mee, want als de gemeente Leusden geen bouwprojecten

De VOORZITTER: Interrupties duren nooit lang. Die zijn kort en komen tot een vraag.

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De vraag is of de heer Driehuijs dat wel in zijn analyse mee wil nemen, omdat dat ook helpt bij het bereiken van een betere oplossing.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De grondprijs is in zijn algemeenheid natuurlijk een van de factoren als het gaat om de kostprijs van een woning. Dat is absoluut een feit. Als het gaat

om de binnenstedelijke opgave en de herstructureringsopgave dan praat je natuurlijk over woningen die vaak al tientallen jaren in het bezit van corporaties zijn en die in een heel ander tijdsgewricht tot stand zijn gekomen. Daar speelt het vraagstuk van die grondquota helemaal niet de rol die de heer Van Hal Scheffer nu schetst. Als het over een nieuw uit te leggen gebied gaat, dan is dat natuurlijk iets anders. Daar zie je echter in de praktijk dat gemeenten voor corporaties een andere grondprijs hanteren dan voor de commerciële markt. Ik wil niet zeggen dat het daarmee beter is of dat het probleem weg is, maar het is natuurlijk niet zo dat je kunt zeggen: omdat er een hoge grondprijs in Nederland is, kunnen wij geen sociale huurwoningen meer realiseren. Het is overigens maar net hoe je onrendabele toppen bij corporaties berekent. Ik ken de corporaties namelijk die bij de gemeenten langskomen en die zeggen: onrendabele top, kunnen wij even € 30.000 of € 50.000 vangen? Wat doen corporaties? Zij schrijven in 50 jaar een woning af. Kent de heer Van Hal Scheffer een woning in Nederland die na 50 jaar nul euro waard is? Ik niet. De grap van het hele systeem is, is dat je met elkaar gewoon toe kunt rekenen waar je naartoe wilt rekenen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Vitale steden en dorpen vormen het uitgangspunt bij de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. Een combinatie van historische bebouwing, aanwezigheid van culturele voorzieningen, winkels en horeca, maar ook diverse woningtypes, sport- en ontspanningsmogelijkheden, werkgelegenheid en groen in de omgeving dragen bij aan die vitaliteit en leefbaarheid van onze provincie. Het is daarmee een goede zaak dat het accent in de nota op binnenstedelijke ontwikkeling wordt gelegd. Het betekent immers dat verder gekeken wordt dan de pure woningbouwopgave en dat integrale afwegingen, die de leefbaarheid ten goede komen, centraal komen te staan. Leefbaarheid en woningbouw gaan bijvoorbeeld hand in hand als een hinderlijk bedrijf wordt uitgeplaatst en er woningen voor in de plaats komen.

Leefbaarheid gaat verder dan wonen alleen. Speciale aandacht is nodig voor de specifieke en vaak complexere problematiek van de leefbaarheid in de kleinere kernen. Een paar woningen bijbouwen lost

vaak het structurele probleem daar immers niet op. Ook de kwaliteit van de woningbouw speelt mee wanneer wij binnenstedelijke ontwikkeling centraal stellen. Denk aan de veranderende bevolkingssamenstelling die maakt dat er meer behoefte zal zijn aan woningen waar ook zorg geleverd kan worden, zodat de oudere van nu in de toekomst langer thuis kan blijven wonen. Daarbij zouden wij bijvoorbeeld ook kunnen denken aan woonvoorzieningen, waar mantelzorg geleverd kan worden.

De invulling van de integrale en kwalitatieve aspecten behoort vanuit de gedachte 'lokaal wat kan, regionaal wat moet' tot het gemeentelijke domein. Zij zijn immers bij uitstek de kenners van de lokale situatie en verantwoordelijk voor de integrale afwegingen die nodig zijn. De rol van de provincie is in dezen beperkt tot die van stimuleren en faciliteren. Een beperkte rol, maar daarmee immers niet minder wezenlijk. Ook de afgelopen jaren heeft Utrecht bewezen met procesbegeleiding, kennisontwikkeling en kennisdeling een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren. Het CDA onderschrijft dan ook de inzet hiertoe, zoals die in de kadernota is verwoord. Dit alles speelt zich af in sterk veranderende economische omstandigheden die ook hun wissel trekken op de woningmarkt. Om de woningbouw te stimuleren komt met de vaststelling van de kadernota € 10 miljoen beschikbaar. Dit zijn beperkte middelen, die dan ook zo effectief mogelijk moeten worden ingezet. Daar dus waar zij het verschil maken en optimaal bijdragen aan de doelen van de provincie. In de ontwerp-PRS (Provinciale Structuurvisie) wordt aangegeven dat bij de woningbouwopgave bij voorkeur wordt ingezet op de duurzame verstedelijkingsladder. Dat wil zeggen dat eerst wordt gekeken naar de mogelijkheden voor herstructurering of transitie binnen het stedelijk gebied, daarna naar locaties die passend zijn ontsloten of als dusdanig kunnen worden ontwikkeld, dan naar de overige mogelijkheden binnen het stedelijk gebied, dus binnen de rode contour, en pas dan naar uitbreiding. De fractie van het CDA wil dit betoog dan ook eindigen met de vraag aan de gedeputeerde of hij kan bevestigen dat deze voorkeursvolgorde ook met de inzet van de intensiveringsmiddelen zal worden gehanteerd. Dit met als inzet om tweederde van de woningbouwopgave binnenstedelijk te realiseren.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter!

Een kadenota: waarom hadden wij die ook alweer nodig? Oh ja, in 2009, in de NV Utrecht, hebben wij afgesproken dat wij tweederde van onze woningbouw binnenstedelijk gingen realiseren. Dat is een hoge ambitie, maar daar staat ook wat tegenover. Als tegenprestatie stelt de provincie wat geld ter beschikking om die ambitie te verwezenlijken. Daarnaast is er nog een budgettaire reden. In dit huis geldt natuurlijk: voor wat, hoort wat. Als je geld wilt hebben van collega Van Lunteren in het college, dan moet je eerst plannen leveren. Die plannen staan in de kadernota.

Waarom was dat binnenstedelijk bouwen ook alweer nodig? Ik denk dat wij van links tot rechts in dit huis het groen willen sparen. Dat maakt deze provincie zo aantrekkelijk om te wonen. Dat groen wil je sparen en daarom is het binnenstedelijk bouwen natuurlijk het meest logische. Daarnaast zijn de maatschappelijke kosten van binnenstedelijk bouwen lager: de riolering ligt er al, de weg is al aangelegd. Dan kun je de huizen daar mooi op aansluiten. Ten derde gelden natuurlijk bij hogere dichtheden van bouwen ook betere voorzieningen die je gemakkelijker in stand kunt houden. Mevrouw Maasdam van de fractie van het CDA sprak er al over. De leefbaarheid kun je dan beter waarborgen.

Wat vindt de fractie van D66 van deze kadernota? Ik kijk even naar ons verkiezingsprogramma. Daar staat bijvoorbeeld in: "Nieuwe woningen moeten gebouwd worden binnen de bestaande bebouwing van steden en dorpen." Daarover gaat inderdaad een groot gedeelte van de nota: binnenstedelijk bouwen. Wij willen als D66 ook graag slimmer bouwen: binnenstedelijk, hoogwaardige kwaliteit en meer experimenten. Niet alleen maar Vinex blokkendozen. Daarnaast willen wij graag bouwen bij OV-verbindingen. Waar vinden wij die zaken terug in de kadernota? Bijvoorbeeld de aanpak van de kantorentransformatie: die is al ingezet en die wordt voortgezet. Dat is een voorbeeld van binnenstedelijk bouwen, waartoe dit college een voorstel doet. Daarnaast wil het college op termijn kijken hoe wij de OMU (Ontwikkelings Maatschappij Utrecht) kunnen inzetten om die binnenstedelijke woningbouwopgave een vliegwiel functie te geven. Ik kan mij voorstellen bij de Kop van de IJssel dat de provincie garant staat voor een deel van de om-

bouw van die locatie, zodat er een mooie woningbouwlocatie vlak bij het station Amersfoort gerealiseerd kan worden.

Daarnaast slimmer bouwen. Ik zie dat terug in de regionale afstemming die het college voorstelt. Het college wil bereiken dat gemeenten met elkaar overleggen wat er voor woningbouw in bepaalde regio's van deze provincie nodig is? Bouwen waar vraag naar is: ik vind dat 'slimmer bouwen'.

Verder: experimenten. De fractie van de VVD sprak al over het CPO. Het is een experimentele vorm van bouwen die de provincie gaat ondersteunen in deze nota. Dat steunen wij.

Dan openbaar vervoer. Als je openbaar vervoer wilt realiseren, dan heb je daarvoor voldoende draagkracht nodig. Die draagkracht zit vaak in dichtheden van bebouwing. Die dichtheden van bebouwing verhogen wij door binnenstedelijk te bouwen.

Kortom, wij vinden veel dingen in deze Kadernota terug die wij in ons verkiezingsprogramma hebben staan. Wij zijn dus bijna helemaal tevreden. Bijna. Wij sluiten ons aan bij wat de fractie van de VVD al heeft ingezet en wat de fractie van het CDA als vraag heeft geformuleerd over de duurzame verstedelijkingsladder. Wij zouden graag zien dat het college die verstedelijkingsladder gebruikt als een soort leidraad om de middelen in te zetten die het college in de kadernota vrijspeelt. Daarnaast sluiten wij ons aan bij de fractie van de PvdA over de starters en de seniorenwoningen. Daarbij wil ik aanbevelen dat seniorenwoningen, en starterswoningen natuurlijk ook, levensloopbestendig zijn, zodat iedereen kan blijven wonen in de woning waar hij of zij als eerste in gaat. Wij zijn benieuwd naar de antwoorden van het college op die twee vragen of voorzetten.

Dan hebben wij nog een vraag over de woningbehoefte. De fractie van de VVD begon er al over: de 68.000. Dat is met de NV Utrecht een soort mythisch getal geworden in dit huis. Ook in de commissie zijn hierover veel vragen gesteld. Ongeveer een kwart van het blauwtje gaat over dat getal. Ik heb daarover twee vragen.

- Woningbehoefte: uit de technische beantwoording van de vragen blijkt al dat de woningbehoefte niet wordt omgezet in een vraag. Hoe relateert dat aan het getal van 68.000?
- Kan het college die 68.000 nog eens tijdig en

goed toelichten en onderbouwen, zodat wij een goed gefundeerd debat kunnen voeren voor de definitieve PRS en zodat wij al die aannames en berekeningen die er in 2009 aan ten grondslag lagen, nog eens de revue laten passeren en die discussie goed geïnformeerd kunnen voeren? Indien nodig, heeft de fractie van D66 een motie achter de hand om het college op te dragen daarin te voorzien.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben al eerder aangegeven dat wij ons afvragen waarom überhaupt deze kadernota? Moet de provincie wel iets willen zeggen over de binnenstedelijke ontwikkelingen? Waarom kunnen wij dat niet overlaten aan de gemeenten? In de PRS staat al een waslijst van alles wat benoemd is tot provinciaal belang. Is dat niet voldoende? Een van de ambities die ons opviel, was aanjagen op vraagafgestemd aanbod. Dit gebeurde dus blijkbaar in het verleden niet. Een aanjager: hoe gaan wij hier meten of aanjagen enig effect oplevert? Heeft de provincie dat al eens gedaan? Wat heeft dat opgeleverd? Welke conclusies zijn daaruit getrokken?

In de PRS wordt uitgegaan van 80% bouwen binnen de rode contouren. Volgens de nota kan dit alleen succesvol zijn als er voldoende aandacht is voor leefbaarheid, duurzaamheid en kwaliteit van de dorpen en steden en voor een recreatief aantrekkelijke en bereikbare kernrandzone. Als in de nota blijkbaar zo de nadruk ligt op de rode contouren, hoe weten wij dan dat dit niet ten koste gaat van de leefbaarheid? Moeten wij juist niet die rode contouren als leidend beschouwen, maar meer de vraag van de burger centraal stellen? Wat betreft de ontwikkeling van de in de PRS vastgelegde uitbreidingslocaties, die nu nog buiten de rode contouren liggen, kun je die niet beter direct binnen de rode contouren brengen, want dan ben je gelijk klaar? Het lijkt erop dat de rode contouren een doelstelling op zich zijn, terwijl het volgens de PVV een flexibel hulpmiddel is.

Maatschappelijke ontwikkelingen. Er wordt geconstateerd dat er een toenemende behoefte is aan het mengen van werk- en woonactiviteiten in het stedelijk gebied. Betekent dit dat 'bedrijf aan huis' wordt gestimuleerd?

Dan het ambitieniveau van 68.000 woningen, te

realiseren tot 2025, wat neerkomt op 5230 stuks per jaar. Waar komt dit aantal vandaan en waarop is het gebaseerd? Wat zijn de resultaten van de woningbouw in onze provincie van de afgelopen jaren?

Onze inschatting is dat dit gewenste programma veel te rooskleurig is. Na de vragen in de vergadering van de commissie WMC wordt met gemak 2025 ingeruild voor 2028. Hoe geloofwaardig ben je dan met je ambities? De fractie van de PVV dringt erop aan dat het getal van 68.000 aangepast wordt aan de ontwikkelingen die sinds 2009 hebben plaatsgevonden. De woningmarkt zit op slot. Het eerste kwartaal 2012: het slechtst sinds het begin van de kredietcrisis: kopers krijgen de financiering niet rond, verkopers kunnen niet verkopen, omdat de restschuld na verlaging van de vraagprijs als een molensteen om hun nek hangt. Verstandige kopers willen eerst hun eigen huis verkopen. Er zijn in 2011 evenveel bouwvergunningen afgegeven als in 1953. Is er evenwicht in vraag en aanbod of is er meer aanbod? Het antwoord van de heer De Vries, dat de 68.000 de letterlijke tekst is in de concept-PRS en dat de Staten daarover met de heer Krol moeten gaan praten, is kletskoek. Wij leven in het hier en nu en handhaven gegevens niet omdat het lastig is die te veranderen in het streekplan, de structuurvisie, de NV Utrecht, et cetera. De fractie van de PVV zal over die 68.000 woningen een motie indienen.

Gesteld wordt dat men aan de slag gaat met het treffen van voorbereidingen voor het inrichten van een woonmaatschappij binnen de OMU, de WOMU. De heer Scherer van onze fractie heeft hierover reeds vragen gesteld. De fractie van de PVV dient een motie in om de voorbereiding van de WOMU te staken tot helder is aangegeven hoe in en welke mate de OMU succesvol is gebleken en of een WOMU daarin past.

De fractie van de PVV mist in de kadernota vooral de richtlijnen, de kaders, wel of niet SMART geformuleerd en is ongerust over een antwoord van de heer De Vries dat Gedeputeerde Staten achteraf aangeven wat er met de € 10 miljoen is gedaan, op welke wijze de instrumenten zijn ingezet en welk bedrag daarvoor is gebruikt. De fractie van de PVV kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de hele papierbrij is gecreëerd om, als het de dame en de heren van Gedeputeerde Staten zo uitkomt, gewoon geld over te maken aan een project dat

hen aanspreekt, zoals bij de Nieuwe Wereld op Kanaleneiland. Wat in elk geval helder is, is dat de provincie werkt aan vitale en leefbare dorpen en steden met behoud en versterking van de groene ruimte. Dit staat zo vaak in de nota, dat het je niet kan ontgaan.

Motie M5 (PVV): ambitieniveau 68.000 woningen bouwen tot 2028

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012, ter bespreking van de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling;

constaterende:

dat Gedeputeerde Staten het ambitieniveau om 68.000 woningen te bouwen tot 2028 handhaven;

overwegende:

dat de ontwikkelingen sinds 2009, toen dit ambitieniveau werd vastgesteld, een zodanig dramatische wending hebben doorgemaakt, dat het getal van 68.000 niet meer van deze tijd en dus onrealiseerbaar is;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

een zodanige marktverkenning te doen met inschakeling van deskundige partijen dat de ambitie past in het jaar 2012 en aan een reëel verwachtingspatroon voldoet en wordt doorgevoerd in de PRS, het streekplan, de structuurvisie, de NV Utrecht et cetera.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M6 (PVV): voorbereidingen oprichten WOMU

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012, ter bespreking van de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling;

constaterende:

dat Gedeputeerde Staten hebben aangegeven te beginnen met de voorbereiding van de WOMU, op enigerlei wijze passend in de pas opgerichte OMU;

overwegende:

- dat de OMU nog geen project heeft gerealiseerd en het op geen enkele wijze mogelijk is de OMU te evalueren;*

- *dat een zogenaamde WOMU niet past binnen de kerntaken van het college en niet binnen de vastgelegde doelstellingen van de OMU NV;*
- *dat er rijks gelden zijn uitgekeerd op basis van die doelstellingen;*

verzoeken Gedeputeerde Staten: met onmiddellijke ingang te stoppen met welke voorbereiding dan ook van de WOMU en Provinciale Staten tijdig te informeren wanneer hiermee op welke wijze en manier een start wordt gemaakt.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende onderkend en maken deel uit van de beraadslaging. De motie kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil beginnen wat fabeltjes te ontcrachten. Ik heb namelijk wat fabeltjes gehoord over het prijsopdrijvend karakter van gesubsidieerde woningen. Volgens mij is dat verre van het geval. Ik woon toevallig in een gesubsidieerde woning. Ja, ik ben er ook zo eentje. De Mitros had langzaam maar zeker de woningen afgewaardeerd naar nul en kwam er toen opeens achter: "Hé, al die woningen die niks meer waard zijn, staan er nog steeds. Hoe kan dat nu?" Toen heeft men in een keer gezegd: "Dan zijn ze blijkbaar toch € 60.000 waard." Al die investeringen die er in het verleden zijn geweest, zijn dus eigenlijk terugverdiend. Je ziet dus nu dat al die subsidie die er ooit ingestoken is, nu een tweede leven gaat krijgen. Wij zullen nog wel merken wat dat gaat doen met de woningmarkt.

Het andere punt is het scheefwonen. Ik ben een heel groot voorstander van scheefwonen. Ik geloof dat iedereen die pleit voor gemengde wijken, ook voor scheefwonen zou moeten zijn. Het enige wat je dan kunt verwachten, is dat mensen die iets meer verdienen, ook iets meer betalen. Voor een groot deel is dat al zo: zij krijgen geen huurtoeslag meer, dus zij betalen al iets meer. Het zou misschien mooi zijn voor de toekomst als zij dan nog een beetje extra gaan betalen. Daar is zelfs GroenLinks voor, heb ik laatst gehoord. Ik ga even terug naar mijn bijdrage, zoals die be-

doeld was. Ik heb in sommige bijdragen al gehoord dat de demografische en maatschappelijke ontwikkelingen constant aan verandering onderhevig zijn en daarom vragen om grote flexibiliteit, oftewel een uitgesproken roep voor aanpasbaar bouwen. De starterswoningen van vandaag zouden weleens de seniorenwoningen van de toekomst kunnen zijn. Ik heb dat ook, in andere bewoordingen, gehoord van de fractie van D66. Kies dus niet te snel voor de weg van de minste weerstand, maar liever voor de weg van de meest positieve maatschappelijk effecten.

De fractie van GroenLinks pleit simpelweg voor verstandig bouwen. Wat is dat dan? Dat is dus dat je je bouwlocaties en de invulling daarvan zo plant dat de druk op het wegennet zo klein mogelijk is, noodzakelijke verplaatsingen prima lopend of per fiets gedaan kunnen worden en het OV-netwerk zo goed mogelijk genut en ondersteund kan worden. Plan wijken volgens het principe: eerst lopen, dan fietsen, dan de rest.

Kies, mede gezien de lange looptijd van deze nota, nadrukkelijk voor herstructureringslocaties. Dit zijn de locaties waarbij in eerste opzicht weinig winst te behalen is, althans in financieel opzicht. Ook anderen hebben er al aan gerefereerd. Niets is minder waar. Door het ombouwen naar duurzaam en levensloopbestendig wonen en het gebruiken en versterken van reeds bestaande structuren kunnen zonder extra ruimtelijke druk enorme stappen worden gemaakt.

Ook wil de fractie van GroenLinks aandacht vragen voor het dilemma van de sociale huursector in Utrecht: lange wachttijden, veel hogere inkomens in sociale huurwoningen – het is waar –, beperkte mogelijkheden tot doorstroming. Daar moet iets aan gedaan worden, want het is een groep die geen alternatief heeft, daarvoor zijn die sociale-huurwoningen gebouwd, zij mogen daar blijven, zij horen daar ook te blijven. De vraag is duidelijk: er is een enorme behoefte aan betaalbare woningen; zo tussen 100.000 en 200.000. Dat zijn de woningen die bereikbaar zijn voor die groep die nu vastzit in de sociale huurwoningen. Dan is de vraag: kunnen wij daar reëel iets aan doen? Wellicht kan de gedeputeerde duidelijk maken wat onze rol daarin kan zijn.

Ambitie 1: een betere afstemming van vraag en aanbod sluit daarop aan. De fractie van GroenLinks is

dan ook benieuwd hoe wij het aanbod beter kunnen afstemmen op de daadwerkelijke vraag en minder op de meest kansrijke – lees: lucratieve – elementen daaruit.

Ambitie 2 staat verwoord als 'efficiënt ruimtegebruik'. Dat juichen wij als GroenLinks natuurlijk toe. Wel willen wij wijzen op de mogelijke effecten van dat efficiënte ruimtegebruik. Je hebt efficiency en je hebt effectiviteit en dat is niet altijd even goed in evenwicht met elkaar. Dan kun je denken aan mobiliteitsvraagstukken, maar nadrukkelijk ook aan de effecten voor de natuur. Binnen deze ambitie wordt ook meervoudig ruimtegebruik genoemd en misschien liggen daar wel de kansen.

Inpandig parkeren is een vanzelfsprekendheid geworden, maar groen bovenop je gebouwen is nog te vaak een uitzondering. Terwijl het zoveel moois kan opleveren: energiebesparing, een hogere klimaatbestendigheid en pure winst voor de natuur. De fractie van GroenLinks is blij met de constante aandacht voor het tegengaan van de kantorenleegstand. Het omzetten van kantoren naar woningen is vaak een optie, maar ook vaak bijna onmogelijk. Wat betreft binnenstedelijke ontwikkeling bij leegstaande kantoren is daarom alle creativiteit geboden. Er mag wat ons betreft ook gedacht worden aan bijvoorbeeld de productie van groenten in leegstaande kantoren. Als het in een kas kan die aan de bovenkant dichtgeschilderd is, dan kan het ook in een kantoor. Dicht bij de afzetmarkt en amper belemmerd door slechte milieufactoren.

Ambitie 3, toekomstbestendige binnenstedelijke kwaliteit, draagt bij uitstek de duurzaamheidsambitie in zich mee: bouwen aan steden en dorpen die een zo laag mogelijke impact hebben op de directe en wijdere omgeving. Naar de wens van GroenLinks kunnen de ambities op dit vlak niet hoog genoeg liggen. Het mag in onze ogen een bindend criterium zijn om wel of niet te willen participeren in binnenstedelijke ontwikkelingen. Dus niet meer lukraak, zoals de PVV zegt: "Wat vinden wij nou leuk?" Hier is het criterium genoemd. Aan deze eisen moeten wij voldoen.

Wat de fractie van GroenLinks betreft mag de provincie haar rol actief en sterk participierend op zich nemen. Het vergroten van de slagkracht doe je soms door risico's te spreiden en dat betekent dus dat de provincie best financiële risico's mag nemen. Een zogenaamde WOMU, de Woningbouw-

ontwikkelings Maatschappij Utrecht, zien wij zeker wel zitten, in tegenstelling tot de fractie van de PVV blijkbaar. Over het hoe en wat denken wij in de aanloop naar 2013 graag mee. Het is namelijk nog lang niet zeker hoe dat eruit gaat zien. Dus dat traject bewandelen wij samen.

Onder deze voorwaarden ziet de fractie van GroenLinks de toekomst van onze provincie zonnig tegemoet. Als wij volgens de ladder voor duurzame verstedelijking blijven handelen, zullen de meeste uitleglocaties uiteindelijk overbodig blijken.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Fastl zegt dat wat de fractie van GroenLinks betreft de provincie best risico's mag nemen. Ik ben benieuwd wat voor hem qua risico dan aanvaardbaar is. Over welk deel van die € 10 of € 11 miljoen hebben wij het dan?

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het mag van de fractie van GroenLinks nog wel meer zijn eigenlijk. Er mag best een hoog risico genomen worden. In de vorige periode heeft onze fractie gepleit om te kijken of je wellicht samen met corporaties de zelfbouwprojecten kunt opstarten. Dat betekent dat je een klein beetje in de markt gaat meedoen. Dat betekent niet dat je geld stopt in die bodemloze putten die door ontzettend veel partijen genoemd worden; dat soort risico's moet je niet nemen. Dat is eigenlijk geen risico; het is bekend dat je dan je geld weggeeft. Het gaat er echter om dat je actief participeert en dat je als provincie een rol neemt om daarmee wat te doen. Dat is het risico dat wij graag zouden willen nemen.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij heel slecht voorstellen dat de provincie 'sociale huisbaas' gaat worden. Ik kan mij ook niet voorstellen dat de heer Fastl daarvoor pleit.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wel zou ik mij kunnen voorstellen dat je zegt dat je in een constructie wel zou willen helpen financieren. Dat is iets anders dan zelf risicodragend participeren.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat

ligt eraan. In de discussie van een jaar of drie geleden, toen het allemaal begon met de stagnatie van de huizenmarkt, de aflopende huizenprijzen en de oplopende wachtlijsten, zijn de corporaties naar ons toegekomen en zij zeiden: "Wij willen op zichzelf wel die starterswoningen en die goedkopere woningen bouwen, maar wij hebben die financiële slagkracht niet." Oftewel: "Kunnen jullie voor ons garant staan?" Dat kan op allerlei manieren; dat kan met renteloze leningen of er kunnen afspraken gemaakt worden met banken om dat gezamenlijk te doen. Die discussie is toen gevoerd. Uiteindelijk is ervoor gekozen om het niet te doen. De fractie van GroenLinks was er voorstander van om wel op die manier samen te werken met de corporaties, want die hebben een bestand met een heel grote hoeveelheid woningen te beheren. Op die manier zou je daarover dus kunnen nadenken.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Daarover ben ik het eens met de heer Fastl. Ik constateer echter dat dat iets anders is dan het college voorstelt.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is niet geheel wat het college voorstelt, maar zelfs wat het college voorstelt, vinden wij een goed begin en wat ons betreft mag dat wel een beetje scherper.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wonen is een van de belangrijkste voorzieningen voor onze inwoners. Daarover zijn wij het allemaal wel eens. Daarom is het van belang dat de provincie al het mogelijke doet met het geld en de ruimte die wij hebben. De fractie van de SP vindt dat wij eerst de verantwoordelijkheid moeten nemen voor de mensen die hier al wonen. Ervoor zorgen dat er zoveel mogelijk welvarenden naar onze provincie toekomen, zoals de fractie van de VVD heeft voorgesteld, ziet onze fractie meer als: nieuwe schoenen blijven kopen, terwijl je al een kast vol hebt als Imelda Marcos.

De fractie van de SP vindt het een uitstekend idee om geld in te zetten in een 'revolving fund', waarbij het geld als een voorschot wordt beschouwd en wordt terugbetaald als het zijn doel gediend heeft. Daarbij moeten wij wel zoveel mogelijk maatwerk leveren. Er is een grote behoefte aan betaalbare woningen, de wachtlijsten zijn veel te lang en de woningmarkt staat vrijwel stil. Het probleem is

niet het scheefwonen. Slechts vier procent van de goedkope woningen wordt bewoond door mensen met een inkomen boven de € 33.000 per jaar. Dat blijkt uit cijfers van het ministerie van VWI (Wonen, Wijken en Integratie) en de VROM-raad (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer). Dus dat punt moeten wij echt afsilveren. Dat is niet de oorzaak van het probleem. Het enige wat wij kunnen doen, is goedkope woningen bijbouwen. Het is waar dat gemeenten dan hun woningbouw niet meer kunnen inzetten om hun huishoudboekje op orde te krijgen, maar dat is ook niet het belangrijkste doel van woningbouw. Woningen moet je bouwen om mensen te laten wonen. De provincie moet daarin de regie nemen. Is het college bereid in kaart te brengen wat precies de vraag is? Is het college bereid zich in te zetten voor het bouwen van die woningen die volgens de uitkomst van dat onderzoek het hardst nodig zijn?

De fractie van de SP is voorstander van binnenstedelijke ontwikkeling. Wij renoveren dan ook liever dan dat wij slopen. De fractie van de SP pleit er ook voor woningen zoveel mogelijk te verbeteren. Het zou heel mooi zijn als wij in 2015 in onze provincie geen woningen meer hebben met het energielabel G en F. Dat schept werk, het scheelt uitstoot en het scheelt ook nog in de stookkosten. Een drieklapper.

Uiteraard begrijpt de fractie van de SP dat de mogelijkheden van de provincie beperkt zijn. De woningmarkt zit compleet op slot. Daarvoor zijn veel meer oorzaken aan te wijzen. Wij gaan niet over de hypotheekrenteaftrek, wij gaan niet over het geld dat gemeenten kunnen inzetten voor woningbouw. Wij kunnen wel bepalen dat wij het geld dat wij inzetten zoveel mogelijk ten goede laten komen aan goedkope huizen waar wel vraag naar is, dus niet aan dure huizen en niet aan bureaucratie.

Wij hebben in de schriftelijke antwoorden naar aanleiding van de laatste vergadering van de commissie WMC gelezen dat de gedeputeerde samen met de woningcorporaties op zoek gaat naar nieuwe manieren om de ontwikkeling van de sociale woningbouw mogelijk te maken, bijvoorbeeld door samenwerking met institutionele beleggers. Dat is mooi om te lezen, maar wij lezen ook dat het college vindt dat woningdifferentiatie niet bij de rol en de taakopvatting van de provincie past, maar wel

duidelijk wordt meegenomen in de regionale afstemming. Verwarrend. Kan de gedeputeerde duidelijk maken wat de inwoners van Utrecht wel en niet van hem kunnen verwachten?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ooit zei Erasmus: "Het volk sticht en kweekt de steden. De dwaasheid der vorsten verwoest ze weer." Het is goed om in 2012 te constateren dat vorst en volk elkaar hebben gevonden nu wij als volksvertegenwoordigers hierover praten onder leiding van de commissaris der Koningin. Elkaar vinden, samenwerken, integraal aanpakken: dat is de crux bij dit thema. Vanwege het ontbreken hiervan was de fractie van de ChristenUnie kritisch bij de startnotitie, maar nu zit het erin. Wij koesteren dat. Tegelijkertijd roepen wij de gedeputeerde op hierin verdere stappen te zetten. Regionale samenwerking is nodig, ja, maar daarbij kan ook een meer regulerende provinciale sturing horen. Regionale samenwerking gaat dan niet alleen over aantal en tempo, maar ook over de vraag wat er gebouwd wordt.

Ik wil een stap maken naar de drie ambities in de kadernota.

Ambitie 1 is direct een heel spannende: "Betere afstemming van vraag en aanbod van de woningen en de woningomgeving." Het is heel helder dat de woningmarkt van een aanbodmarkt is omgeslagen naar een kopersmarkt. Niet alles wordt geslikt en verkocht en dat vraagt van overheden een enorme omslag. Het is belangrijk om nauwkeurig de werkelijke marktontwikkelingen te volgen. Dankbaar aanvaarden wij de prioritering van de woningbouwopgave die hier wordt genoemd. De ChristenUnie zet zich daar al wat langer voor in. Werd er eerst nog een beetje gelachen om de krimpscenario's die uitgelegd zouden moeten worden – tot onze vreugde noemde zelfs VVD-collega Joustra in de commissie het aantal van 68.000 woningen erg hoog en de kans niet groot dat daarvoor kopers zijn. "Maar wel hoop", voegde hij eraan toe. Wel, die hoop delen wij, maar op hoop kun je geen huizen bouwen; hooguit verkiezingen winnen in Amerika. Overigens hoopt de ChristenUnie deze prioritering later dit jaar nog eens tegen te komen. Bij een betere afstemming van vraag en aanbod hoort meer. De fractie van de ChristenUnie denkt dan ook aan vergrijzing, de combinatie van wonen, zorg en welzijn,

en energiezuinig bouwen. Vraaggericht bouwen heeft de toekomst.

Ambitie 2 gaat over efficiënt ruimtegebruik. In dit kader wil ik vooral aandacht vragen voor de leegstand van kantoren en winkels, die bijna epidemische proporties begint aan te nemen. Over de aanpak van winkelleegstand komen wij binnenkort in de commissie MME nog te spreken naar aanleiding van de hoorzitting die daarover is gehouden. Voor de aanpak van lege kantoren hebben wij echter ook al wat tools. Ik noem bijvoorbeeld een provinciale wasstraat. Ik wil Gedeputeerde Staten oproepen om de regie te pakken en de ambtelijke kennis en capaciteit op dit punt niet onbenut te laten.

Omzetting is een kwestie van lange adem, maar de transitie is ook hard nodig. Volgens sommige deskundigen zijn er zelfs zeven keer zoveel kantoren als werkelijk nodig.

Ambitie 3 spreekt over toekomstbestendige binnenstedelijke kwaliteit. Het is goed dat klimaatbestendigheid hier aandacht krijgt. De tekstuele aanpassing op dit punt van vorige week zorgt voor een verheldering. Gelukkig zorgt de frase, onder andere op pagina 21, ervoor dat wij ook hittestress eronder kunnen blijven scharen. Ik zie een instemmende knik; klimaatbestendigheid is een beetje een containerbegrip.

Wat de fractie van de Christen Unie betreft speelt energiebesparing hierbij ook een belangrijke rol. Alle energie die wij niet gebruiken, hoeft niet opgewekt te worden. De energietransitieopgave begint eigenlijk met energiebesparing. Het punt van hittestress past daar goed bij. Meer groen en blauw in de stad zorgen ervoor dat de stad minder opwarmt. Er zijn ook maatregelen nodig om ervoor te zorgen dat wij een beter binnenklimaat krijgen. Een signaal dat wij recent kregen tijdens een werkbezoek betrof de oude wijken van Utrecht. Juist daar valt de grootste energiebesparing en de grootste winst te behalen, bijvoorbeeld door het isoleren van oude woningen. Daarover is nu veel onkunde. Iemand noemde het zelfs indianenverhalen. Zo gaat het verhaal dat er schimmeligroei kan ontstaan als huizen te goed zijn geïsoleerd. Een voorstel dat aandacht verdient, is om in iedere wijk een voorbeeldhuis te realiseren, waarbij TNO na isolatie goed gaat meten, zodat de overige bewoners in de wijde omgeving proefondervindelijk worden overtuigd. Wellicht

kan de provincie dit samen met de stad Utrecht en TNO oppakken.

De fractie van de ChristenUnie roept het college van GS op om werk te maken van deze drie ambities.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik benut nu mijn eerste termijn maar, voordat ik weer een boom laat omzagen om daarvan een motie te laten verspreiden. Ik peil dus eerst maar of er misschien iets toegezegd is. Misschien is dat verstandiger.

Er ligt een stuk voor, waarbij de vraag is: kunnen wij daarmee instemmen, ja of nee? Ik ga geen lang betoog houden over alle goede dingen die erin zitten en de kritische punten die er misschien hier en daar in rondzwerven. Het is een dossier, waarvan je zegt dat je een periode ingaat tot 2015 voor dit traject om te kijken wat wij met de ruim € 10 miljoen geïnvesteerd vermogen kunnen realiseren van de doelstellingen die wij geformuleerd hebben en die wij zo meteen hopen vast te stellen.

In de commissie is door ons commissielid gevraagd hoe de verantwoording ligt over de post van € 10 miljoen, waarbij wij op dit moment niet verder komen dan de verslaglegging bij de jaarrekening, waar het nieuwe deelbudget voor het komend jaar weer vastgesteld wordt. Omdat wij praten over een reserve blijft de reserve de komende vier jaar gewoon beschikbaar en is het volledig aan het college hoe het daarmee omgaat. Dat is in elk geval onze interpretatie op basis van de reserve en de antwoorden van de gedeputeerde in de commissie. Dat gaat ons net even te vlot. Het is een stevig bedrag, de € 10 miljoen, waarbij het goed is dat wij als Staten jaarlijks even een update krijgen van de stand van zaken – wat is er geïnvesteerd, wat zijn de verwachte doelen die daarmee gerealiseerd worden – om op die manier de focus op de € 10 miljoen te houden. Dat heb ik vastgelegd in een motie. Dus als de gedeputeerde zo meteen aangeeft dat dit er al in zit en dat dit de juiste vertaling is, dan is de motie overbodig en dan laat ik de motie niet 60 keer kopiëren. Als dat er nog niet in zit, dan wil ik in de tweede termijn een motie daarover indienen.

De VOORZITTER: Ik wijs u erop dat amendement A1 is gewijzigd en in gewijzigde vorm rondgedeeld is inmiddels.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! In de werkvergadering heeft de fractie van 50Plus erop aangedrongen om bij de niet meer realistische ambitie om 68.000 woningen tot 2025 te willen realiseren, vooral keer op keer bij ieder project de behoefte te peilen. Geen behoefte? Dan de ambitie naar beneden bijstellen.

Onze samenleving, en mede de samenstelling, is snel aan het veranderen. De eenpersoonshuishoudens en de vergrijzing zullen verder toenemen. Dat vraagt om een andere benadering van wonen en stedelijke ontwikkeling. Naar levensloopbestendige woningen zal de vraag steeds groter worden. Laten wij dat dan ook duidelijk in de kadernota meenemen.

Voor ouderen is het belangrijk dat als er woonprojecten gerealiseerd worden, er in de directe omgeving ook gedacht wordt aan het behouden en anders realiseren van de voorzieningen, zoals goed werkend openbaar vervoer, winkels, zorgpunten, et cetera. De gedeputeerde heeft al aangegeven dat hij het beschikbare geld vooral samen met collega-bestuurders – ik neem aan collega-bestuurders van de gemeenten – wil inzetten voor integrale gebiedsontwikkeling, waarin wonen een belangrijke rol speelt of gaat spelen. Dat is mooi, maar wij zullen de vinger aan de pols moeten blijven houden.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdD is blij dat het college de focus legt op bouwen in binnenstedelijk gebied, binnen de rode contouren, met als inzet: behoud van de groene ruimte. Net als enkele andere fracties mag dit wat ons betreft nog wat scherper worden gesteld, in de zin van bouwen binnen de bebouwde kom. Daarmee kan ook groengebied binnen de rode contour gespaard blijven. Wij realiseren ons echter ook dat dit tegelijkertijd een moeilijke opgave is. Om het met kleurtjes te zeggen: je kunt rood groen behouden door rood in rood te vinden. Echter, binnen diezelfde bebouwde kom moet je ook nog groen overhouden. Stads-groen is namelijk goed voor mensen. Wonen in de stad moet leefbaar blijven en een groene omgeving heeft een gunstige invloed op de gezondheid van de stadsbewoner. Het is dus ook weer niet de bedoeling dat elke vierkante centimeter gevuld wordt met baksteen. Dat zou de stedelijke leefbaarheid te veel aantasten. Het gaat om balans. Dat is moeilijk, maar dat is wel een uitdaging.

De provincie Utrecht kent een grote leegstand van kantoren van 15%, met uitschieters op gemeentelijk niveau naar 30%. Wij willen de gedeputeerde vragen of hier wellicht een koppeling is te maken met stadslandbouw. De heer Fastl sprak hier ook al over in de zin dat alle creativiteit ten aanzien van kantorenleegstand nodig is. Daarbij sluiten wij ons gaarne aan. Dit past namelijk prima binnen ambitie 2, het terugbrengen van structurele leegstand van kantoren en het stimuleren van tijdelijk gebruik van niet of niet volledig benutte gebieden. Stadslandbouw kan bijdragen aan publieke doelstellingen. Alledrie zogenaamde P's, People, Planet, Profit, kunnen hiervan profiteren. De heer Ger Koopmans van het CDA heeft de drie P's wel eens als volgt samengevat: Peen, Prei en Peren. In dit geval kunnen zijn drie P's de meer gangbare P's ondersteunen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de mogelijkheid tot combinatie met zorg; zorgboerderijen en dagbesteding, People, aan korte voedselketens en dus minder transport, Planet, en aan het productief worden van tijdelijk onderbenutte grond en gebouwen, Profit. Er zijn al goede initiatieven gaande op dit gebied. Het Landbouw Economische Instituut onderzoekt bijvoorbeeld in samenwerking met stedelijke partijen de mogelijkheid van tijdelijke, kleinschalige, hoogproductieve voedselproductie op braakliggende, binnenstedelijke industrieterreinen. Ook valt er een koppeling te maken met leegstand van kantoren. In steden als Chicago en Montreal heeft men positieve ervaringen opgedaan met zogenaamde verticale stadslandbouw. Leegstaande gebouwen worden daar gebruikt voor de teelt van gewassen via een duurzaam kassensysteem. Zo krijgen leegstaande panden, al dan niet tijdelijk, een nieuwe productieve bestemming. Ik zou de gedeputeerde dan ook willen vragen of hij in dezen naar de mogelijkheden voor de provincie Utrecht zou willen kijken.

De VOORZITTER: Ik stel voor een kwartier te schorsen. Na de schorsing zal de heer Balemans het voorzitterschap van mij overnemen. Ik wil de heer Tuijnman een heel mooie dag wensen als hij deze week in het huwelijk treedt. Alvast gefeliciteerd.

Schorsing van 17.04 uur tot 17.22 uur.

(De heer Balemans neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Ik kan u alvast de mededeling doen dat het mijn intentie is om dit agendapunt af te handelen om zes uur. Dan kunnen wij daarna hierachter de maaltijd nuttigen. Dat zal duren tot ongeveer kwart voor zeven. Dan hervatten wij de vergadering en krijgen wij de rest van de onderwerpen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het traject naar deze kadernota in al zijn fases als zeer inspirerend heb ervaren. Ik denk dat het goed is geweest hoe wij hier in gezamenlijkheid vanuit de startnotitie, met een deskundigenbijeenkomst, werkbezoek aan Nieuwegein en dergelijke hebben kunnen zien: waar spreken wij vandaag eigenlijk over en wat zou daarbij de rol vanuit de provincie kunnen zijn?

Ik ben dankbaar voor de bijdragen vanuit de verschillende fracties, waarbij nog een aantal heel heldere vraagpunten op tafel is gekomen. Die wil ik ook zo adresseren. Ik denk dat het ook goed is om te zeggen dat er vanuit Gedeputeerde Staten een heel duidelijke intentie is om wonen zoals het verwoord is en binnenstedelijke ontwikkeling – daarom heet het ook Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling – als een van de speerpunten van het coalitieakkoord naar voren te brengen. Vandaar ook dat wij veel tijd hebben genomen om dat met de Staten uit te discussiëren en vandaar ook dat wij een kadernota en een actieplan hebben neergelegd om daaraan invulling te geven.

Als ik zo de verschillende fracties beluister, herken ik een aantal rode draden die door de verschillende bijdrages lopen, die ik wil bespreken.

Een van de belangrijkste zaken is: hoe zet je je middelen in? Wij hebben € 11 miljoen om iets te kunnen betekenen op de ontwikkeling van de woningmarkt en de binnenstedelijke ontwikkeling. Hoe ga je dat geld op een goede manier inzetten, zodat je dat effect sorteert dat je vanuit de kadernota zou willen zien? Onze inzet, zoals in het stuk een paar keer is genoemd, is om dat te doen vanuit die ladder. Die ladder is door verschillende Statenleden aangehaald, die duurzame, binnenstedelijke ladder. Daardoor kunnen wij heel duidelijk aangeven dat onze prioriteit ligt op die binnenstedelijke opgave: op die plekken waar het lastig en moeilijk is. Ik moet wel zeggen dat bijna elke opgave in de huidige tijd moeilijk is te noemen, omdat het gewoon

lastig om de financieringen rond te krijgen. Wij hebben te maken met gemeenten met grondposities, ontwikkelaars die last hebben van het niet meer kunnen lenen van geld. Kopers hebben sowieso moeite om hypotheek te krijgen. Dus je kunt bijna zeggen dat elke opgave moeilijk is. Ik denk dat met de beperkte middelen die wij hebben, wij die keuzes moeten maken waar wij het verschil kunnen maken. Die keuze zit wat mij betreft heel duidelijk op die binnenstedelijke opgave. In het actieplan is te zien dat wij daarvoor verschillende instrumenten hebben. Dat zijn instrumenten die eigenlijk al vanuit de vorige periode tot ons zijn gekomen, maar die hun effect hebben bewezen en waarvan ik zeg dat je op die manier die zuivere rol als provincie kunt spelen. Ik heb vaak genoeg gezegd, ook in de commissie, dat wij als provincie geen huizen bouwen, maar dat wij wel kunnen meehelpen om de ontwikkeling van woningen te stimuleren en aan te jagen.

Vanuit de fractie van de PvdA is de vraag gekomen: kun je concreet maken wat je feitelijk gaat doen vanuit die kadernota? Dan wil ik verwijzen naar het actieplan dat is toegevoegd aan de kadernota. Daarin staat heel duidelijk aangegeven welke instrumenten wij tot onze beschikking hebben en die wij ook zullen inzetten. Dan heb ik het over een wasstraat om kantorentransformatie te kunnen realiseren. Dan heb ik het over het Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven, om daarmee bedrijven te verplaatsen en op die plek woningen te kunnen realiseren. Dan heb ik het over het rentekortingsinstrument. Dan heb ik het over de garantstelling. Dat zijn de instrumenten waaraan wij met name denken om ervoor te zorgen dat wij onze rol kunnen spelen vanuit de financiële kant.

Daarbij komt ook nog de regionale afstemming. Daaraan is door verscheidene fracties gerefereerd. Ik kan ondertussen al twee bescheiden successen melden. Enerzijds is in de regio Eemland de samenwerking via een plan van aanpak al gestart. Ik ben toegetreden tot een soort stuurgroep die daarbij betrokken is. Wij gaan eind volgende maand praten hoe wij die afstemming precies vorm gaan geven. Ik heb in de commissie al gezegd dat wij verwachtingen mogen hebben. Ik heb ook een soort verwachtingsmanagement op tafel gelegd. Het vergt namelijk van de betrokken partners – dat

zijn vooral de gemeenten – de durf om over hun eigen schaduw heen te stappen. Het betekent nogal wat om tegen de gemeenteraad te moeten zeggen: "Dames en heren, wij hadden daar iets gepland voor de komende jaren, maar wij gaan die starterswoningen juist in een andere gemeente bouwen, want daar komt het beter uit, daar is het beter te realiseren, daar sluit het beter bij aan." Dat vergt nogal wat. Ik wil dan ook aan de Staten duidelijk maken dat mijn inzet op die regionale afstemming heel sterk is, maar ook dat ik van de Staten enige ruimte vraag, juist voor die gemeenten om die stap te kunnen maken en uiteindelijk het gezamenlijke belang te formuleren.

Het andere punt is Veenendaal, Food Valley. Ik ben benaderd door de burgemeester en die heeft gezegd: "Wij willen juist in Food Valley verband die regionale afstemming zoeken." Ik heb daarop positief gereageerd. Binnenkort zal daar een bijeenkomst zijn en wij zullen daar ook bij betrokken worden. Met mijn collega van Gelderland, Co Verdaas, heb ik afgesproken dat wij zowel het Eemlandse project als het Food Valley project gezamenlijk gaan bekijken en gezamenlijk gaan aansturen, waardoor dus de synergie tussen de twee provincies aan de orde is.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hadden gevraagd naar de concrete acties. De gedeputeerde verwijst nu naar het actieplan. Dat hebben wij natuurlijk ook gelezen en ook als ik alle opsommingen heb gezien, dan is mij nog steeds niet duidelijk wat de gedeputeerde precies gaat doen. Het kan niet zo zijn dat hij dat allemaal tegelijkertijd met dezelfde intensiteit gaat doen. Wij hebben er behoefte aan dat hij schetst wat hij de komende jaren concreet gaat doen. Wij hoeven geen inventarisatie van wat er allemaal zou kunnen, maar wij willen weten wat hij gaat doen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Al die instrumenten staan mij ten dienste om te doen wat ik als gedeputeerde moet doen op het gebied van wonen en binnenstedelijke ontwikkeling. Het kan best zijn, als bijvoorbeeld vanuit Food Valley het verzoek komt voor ondersteuning van het maken van een plan van aanpak, het zoeken naar die synergie en het afstemmen van de woningmarktopgave, dat wij dan zeggen dat wij

bereid zijn daarvoor bijvoorbeeld een deskundige te leveren, die behulpzaam kan zijn om die vraag inzichtelijk te maken en die kan helpen de afwegingen te maken ten aanzien van de vraag waar je wel of niet welk soort woningen moet bouwen. Dat soort concrete zaken heb ik daarbij voor ogen. Datzelfde geldt voor het Fonds Uitplaatsing Kinderlijke Bedrijven. Er staat nog een aantal projecten op de rol. Ik zou heel graag zien dat die projecten alsnog gerealiseerd worden. Het is echter iets van de lange adem. Het is niet zo dat als je vandaag beslist dat je een bedrijf wilt verplaatsen, dat dit binnen een week in kannen en kruiken is. Vaak gaat er een half jaar tot een jaar of nog een langere tijd overheen om zo'n bedrijf bereid te vinden te verplaatsen en dat te realiseren. De gemeenten moeten daaraan ook meewerken. Dit zijn trajecten die een lange adem vergen, maar die wel onze aandacht hebben en waar wij ons hard voor maken. Een ander traject is de Werkgroep Woningmarkt, waarin wij in gezamenlijkheid met verschillende actoren spreken. Er is mij gevraagd of iedereen daarbij is aangesloten. Ik kan een hele lijst verstrekken van iedereen die daarbij betrokken is. Ik wil u er echter één niet onthouden, omdat die in de commissie aan de orde kwam: ook Woerden is betrokken geweest, was aanwezig en heeft bijgedragen aan de discussie over de Kadernota die vandaag voorligt. Ook woningcorporaties, banken en ontwikkelaars worden hierbij betrokken. Het is een breed spectrum van actoren dat bij deze Werkgroep Woningmarkt betrokken is.

Dan ga ik door met een andere belangrijke vraag. Als je nu als provincie betrokken bent bij die regionale afstemming, hoe kun je er dan voor zorgen dat ook de sociale woningen, de sociale huurwoningen, de starterskoopwoningen, de zorgwoningen een plek krijgen? In de commissie heb ik gezegd dat woningdifferentiatie niet iets is wat eigen is aan de provincie, omdat wij daar eigenlijk te weinig invloed op kunnen uitoefenen vanuit de rol die wij nu hebben. Ik zie echter wel degelijk een kans dat een plek te geven in de regionale afstemming. Het is natuurlijk zo dat wij, met de instrumenten en de middelen die wij tot onze beschikking hebben, kunnen afwegen op welke manier wij die inzetten wanneer gemeenten komen met projectvoorstellen die voldoen aan de behoefte om bijvoorbeeld meer zorgwoningen of meer starterskoopwoningen te

realiseren. Daarin kunnen wij natuurlijk meedenken en meesturen door onze instrumenten op die manier in te zetten.

Een belangrijk punt dat ik ook direct maar aan de orde wil stellen betreft de discussie over de 68.000 woningen. Dat is een heel interessante discussie. Ik wil niet zeggen dat ik erom gelachen heb, maar ik zag in de commissie wel een vlaag van herkenning voorbij komen uit voorgaande jaren. Het is misschien goed hier duidelijk te maken dat wij niet persé 68.000 woningen gerealiseerd willen hebben. Vanuit het ruimtelijk instrument, zoals dat in de PRS aan de orde is, gaat het om het bieden van ruimte voor het realiseren van 68.000 woningen tot 2028. Ik zeg tegen mevrouw Broere dat het klopt dat wij die 68.000 woningen mee laten lopen met de looptijd van de PRS die naar 2028 is gegaan. Daarom hebben wij ook gezegd dat de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling diezelfde stap volgt, omdat er zoveel verwevenheid is tussen wat er in de PRS staat en wat er in de kadernota staat. Daarom zeggen wij dan ook dat 2028 is genoemd voor dat getal en de uitwerking daarvan. Dan de discussie over dat aantal van 68.000. Ik denk dat het goed is dat ik hier de toezegging doe dat wij als college met een memorandum komen, waarin de Staten duidelijk kunnen zien waar dit getal feitelijk vandaan komt, waarop het is gebaseerd en dat er recentelijk een actualisatie heeft plaatsgevonden. De Staten krijgen daarmee inzichtelijk waarover wij het in feite hebben, hoe wij hier ooit toe zijn gekomen en of het een getal is waarmee wij uit de voeten kunnen tot 2028. Mijn vraag aan de Staten zou dan zijn dat memorandum in de commissie RGW aan de orde te laten komen, omdat het dan mee gaat lopen met de discussie over de PRS die daar verder gevoerd wordt. Ik denk dat dat, gezien de verbondenheid met de PRS en het feit dat de kadernota gebaseerd is op die aanname in de PRS, het meest voor de hand liggend is.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zit er in dat memorandum ook een onderbouwing van de berekeningen en de aannames die daarbij zijn geweest?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij een beetje vreemd dat memorandum naar de commissie RGW te schuiven, terwijl wij een uitgebreide discussie hebben gehad in de commissie WMC. Zo lopen er natuurlijk allerlei dingen door elkaar. Wij hebben zo – ik denk dat wij dat samen met de heer Driehuijs van mening zijn – heel weinig zicht op wat de gedeputeerde nu eigenlijk gaat doen. Hij heeft instrumenten, hij heeft ambtenaren, hij gaat praten, maar wat gaan wij doen?

De VOORZITTER: Even over het eerste punt: de toedeling van stukken die vanuit Gedeputeerde Staten komen, is een zaak voor het presidium. Het presidium zal uiteraard luisteren naar de motivatie van de gedeputeerde en vervolgens beoordelen in welke commissie dit het beste behandeld kan worden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb die suggestie gedaan, ook in afstemming met collega Krol, omdat dat de beste plek zou zijn waar de discussie gevoerd kan worden en waar wij in eerste instantie de Staten willen informeren. Wellicht zien de Staten naar aanleiding van het memorandum dat er een goede onderbouwing bij zit en dat recent is bekeken is of het getallen betreft die de toetst der kritiek kunnen doorstaan. Ik laat het aan het presidium over hoe het daarmee wil omgaan. Ik wil er met alle plezier ook in de commissie WMC over praten, maar mijn gevoel is dat het een betere plek heeft binnen de discussie die de Staten gaan voeren over de structuurvisie.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het een mooie middenweg om hiervoor een avond te organiseren, zoals is gedaan over de detailhandel.

De VOORZITTER: Ik wil die discussie niet hier voeren. Het is een punt van procedurele aard. De heer Thonon mag mij ook na de vergadering nog suggesties meegeven voor het presidium. De gang van zaken naar aanleiding van het stuk zal in het presidium echter verder afgehandeld worden in overleg met de indiener. Dat doen wij niet hier in deze zaal.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een punt dat ik aan de orde wil stel-

len betreft de discussie over de WOMU: de Woon Ontwikkelings Maatschappij Utrecht. Daarover zijn vragen gesteld door de fractie van de PVV. Het is zo dat er een gedachte is geweest over de vraag of het een instrument zou kunnen zijn om bijvoorbeeld het risicodragend participeren vorm te geven. Dat zou dan op afstand geplaatst worden, zoals wij dat nu feitelijk ook willen doen met de OMU. Het is echter niet meer geweest dan een gedachtewisseling. Er is nog niets concreets bekend over een WOMU, dan wel dat daaraan uitwerking is gegeven. Ik weet ook niet waarop de fractie van de PVV dat baseert. Ik heb in de commissie aangegeven dat het een gedachte is en dat wij er op termijn aan willen werken. Het is zo dat de commissie en de Staten betrokken zullen worden bij de uiteindelijke afweging of wij dat wel of niet willen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de nota staat dat met de voorbereidingen van de WOMU wordt begonnen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voorbereidingen betekent ook dat je nadenkt over wat je feitelijk wilt. Op het moment dat de Staten zeggen dat zij het wel willen of dat zij het niet willen, dan kunnen zij daar een klap op geven en dan komt het hier in de Staten terug. Mevrouw Broere zegt nu al dat zij die deur dichtslaat. Dat geeft mij de gelegenheid de motie af te raden bij de rest van de Staten.

Dan nog een aantal punten dat vanuit de verschillende fracties tot mij is gekomen. Dat ging onder andere over de inzet op de duurzame verstedelijkingsladder. Ik heb gezegd: "Dat moet helder zijn." De toezegging die ik hier doe, is dat wij op die manier onze middelen en instrumenten inzetten. Wij zoeken naar samenwerking met gemeenten om juist ook aandacht te vragen voor zowel de sociale sector als de starterssector en de zorgwoningen. Door een aantal fracties werd de kantorentransformatie nog genoemd. Wij zijn op dit moment actief met de wasstraat om dat te blijven stimuleren. De Staten kunnen ervan op aan dat wij dat ook in de toekomst blijven doen, omdat wij merken dat er met de teruglopende economie wat betreft het aantal leegstaande kantoren een belangrijke opgave ligt voor de provincie. Wij kunnen daarin juist in samenwerking met de eigenaren en de gemeenten

een slag maken. Wij hebben in Nieuwegein gezien hoe vervelend die situatie daar is. Ik denk dus dat wij hier echt slagen kunnen maken.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom even terug op die doelgroepen. De gedeputeerde noemde een aantal dingen, maar hij zegt niet wat hij daarmee gaat doen. In zijn eerdere bijdrage zei de gedeputeerde op een aantal punten, zoals bij de 68.000 woningen: "Ik doe een toezegging om dat te gaan doen." Met betrekking tot de doelgroepen spreekt hij vervolgens over een kans. Kan de gedeputeerde de toezegging doen dat hij dat concreet gaat aansnijden bij die partijen en dat hij zich vanuit Gedeputeerde Staten daarvoor hard wil maken en dat hij niet alleen spreekt in termen van kansen? Ja, die kansen zie ik natuurlijk ook. De vraag is alleen: pakt de gedeputeerde die kansen en pakt hij 'the lead'?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Gaan wij doen. Als de heer Driehuijs daarop persé een toezegging wil hebben, dan kan hij die krijgen. Wij zullen dat natuurlijk meenemen in de regionale afstemmingsgesprekken met de gemeenten. Daarvoor zullen wij aandacht vragen en wij zullen onze inzet daarop plegen, ook vanuit het instrumentarium dat wij daarvoor tot onze beschikking hebben.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de indruk dat de gedeputeerde heel veel wil, maar dat hij – ook als antwoord op onze vraag wat hij nu precies gaat doen – komt met het verhaal van de burgemeester van Veenendaal. Wij kunnen natuurlijk wel zeggen dat wij hopen dat alle 26 burgemeesters van de provincie zich bij de gedeputeerde melden, maar het lijkt mij toch dat de gedeputeerde ook zelf actief iets moet gaan doen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk zo, en dat heb ik ook duidelijk gemaakt bij de commissiebehandeling, dat die regionale afstemming alleen succesvol kan zijn als daarvoor lokaal draagvlak is. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat wij regionale afstemming gaan afdwingen. In de commissie heb ik tegen de heer Thonon gezegd dat ik niet het instrumentarium heb om dat af te dwingen, behoudens dat ik kan zeggen: "Als jullie niet afstemmen, dan loop ik

een deur verder en dan ga ik met die gemeenten samenwerken die wel die afstemming zoeken en dan ga ik daar mijn instrumenten inzetten." Het is wel zo dat het lokale draagvlak vanuit de betrokken gemeenten essentieel is om succesvol te kunnen zijn, evenals de mogelijkheid om die afstemming met elkaar te zoeken. Als wij daarbinnen die opgave kunnen vinden die de heer Thonon verwoordt, dan voel ik mij daarmee zeer content. Ik denk dat wij dan resultaten kunnen bereiken, omdat wij serieus kijken waar wij dat soort woningen willen hebben en waar de knelpunten in de markt zitten. Ik mag daaraan misschien nog toevoegen dat ik recent bij het BRU ben aangeschoven. Het BRU profileert zich nu als U10. Ondertussen is er een kabinetscrisis die alles minder duidelijk maakt, als ik het zo mag zeggen.

De VOORZITTER: Ik geloof niet dat het daarover vandaag gaat.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat klopt. Ik wil hier de Staten echter wel informeren dat ook binnen het BRU de discussie al gevoerd wordt om die regionale afstemming veel sterker en steviger in elkaar te timmeren. Ook daar ontstaat dus de behoefte tot afstemming. Wij kunnen onze rol vervullen om daarbij te ondersteunen.

Ik wil nog een aantal andere punten aanstippen dat ik van belang acht. Kijkend naar de ambities dat ik het gevoel heb dat deze Staten inzien dat de duurzaamheid als een belangrijk criterium is meegenomen bij de afweging die wij maken bij onze projecten. Ik ben daarmee tegemoetgekomen aan de opmerkingen vanuit de commissie.

De heer Van Wikselaar vroeg specifiek hoe het zit met de verantwoording. Door zijn commissielid is ook al gevraagd of wij dat alleen maar doen via de jaarrekening. Nee, het is zo dat wij jaarlijks een update zullen geven vanuit dit actieprogramma: wat hebben gedaan, hoe doen wij het, moet er een bijstelling komen, welk instrument weegt nu zwaarder, welk instrument kan feitelijk op een later moment ingezet worden? Dat is sterk afhankelijk van wat zich op de markt voordoet en op welk moment het ene instrument effectiever is dan het andere.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het goed heb gehoord, dan zegt de gedeputeerde dat hij de fondsen voor binnenstedelijke ontwikkeling gaat inzetten met een voorkeur volgens de verstedelijkingsladder. Is het dan, zoals hij net opmerkte, de bedoeling dat wij jaarlijks de gelegenheid hebben de gerealiseerde projecten langs die lat te houden en de gedeputeerde daarop af te rekenen?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is zo dat de Staten jaarlijks van mij een verslag krijgen over wat wij doen vanuit het actieplan dat bij deze kadernota is gevoegd. De Staten krijgen daarmee inzichtelijk wat wij het afgelopen jaar gedaan hebben, met welke instrumenten en waar. Dan kunnen de Staten het oordeel vellen of dat voldoende is.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Hanteert de gedeputeerde daarbij die fondsen via de verstedelijkingsladder?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat heb ik net toegezegd.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij een duidelijk antwoord. Gaat u verder, gedeputeerde.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat misschien nog belangrijk is in dit verband is dat de kadernota die wij hier bespreken en het actieplan dat daaraan verbonden is, natuurlijk niet het enige instrument is dat wij kunnen inzetten om iets te doen aan die binnenstedelijke opgave. Het IGP (Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma) is ook een belangrijk instrument, juist om in een wat grotere opgave – wij hebben al gesproken over de Kop van Isselt – een beweging te kunnen maken. Daarmee kun je middelen vanuit verschillende portefeuilles combineren, juist om die grotere opgaven op die plekken te realiseren. Ik denk dat dit een van de voordelen is van de wijze waarop wij er nu tegenaan kijken en dat wij die middelen niet alleen maar sectoraal inzetten. Ik heb het gevoel dat ik hiermee de meeste punten heb benoemd, waarvan ik denk dat die het meest fundamenteel zijn in de discussie over deze kadernota. Als er nog aanvullende opmerkingen of vragen zijn, dan zie ik die wel tegemoet.

De VOORZITTER: Ik heb ook de indruk dat u alle vragen beantwoord hebt. Dan vraag ik of er behoefte is aan een tweede termijn en of die tweede termijn relatief kort zou kunnen zijn. Ik zie dat iedereen de behoefte heeft aan een tweede termijn, dus ik ga het rijtje gewoon af.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik vijf minuten schorsing aanvragen?

De VOORZITTER: Dat zou betekenen dat wij nu naar de dinerpauze gaan?

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog geen honger.

De VOORZITTER: U bent echter een van de 47 Statenleden. Ik denk dat ik dit verzoek van u niet honoreer en gewoon doorga met de tweede ronde.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik het voorstel doen de tweede termijn achter de interruptiemicrofoon te doen, zodat wij niet dat hele traject weer moeten afleggen?

De VOORZITTER: Ik kan mij uw verzoek voorstellen, maar het getuigt van een ordentelijke werkwijze om vanaf het spreekgestoelte te spreken.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is niet dat ik er moe van word, maar het duurt zo lang. Het houdt verschrikkelijk op en het is ook gewoon lachwekkend.

De VOORZITTER: Ik begrijp dat. Ik geloof dat al toegezegd is dat in het presidium bekeken wordt hoe de ervaringen zijn in deze zaal na de eerste vergadering.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een punt van orde. Er wordt om een schorsing gevraagd. Als het van belang is voor de tweede termijn en voor de discussie en voor eventuele moties voor de tweede termijn, dan vind ik toch dat u dat verzoek moet honoreren. Ik weet niet of de heer Joustra kan aangeven dat de schorsing relevant is voor

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij daarbij sowieso aansluiten, ook om onze

eigen afwegingen te kunnen maken.

De VOORZITTER: Goed. Dan hoeven wij verder geen discussie te houden. Dan gaan wij vijf minuten schorsen. Over vijf minuten keren wij terug in deze zaal en gaan verder met de tweede termijn. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 17.46 uur tot 17.51 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij gaan verder met de tweede termijn. Die behoefte aan een tweede termijn is er nog steeds, merk ik.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde danken voor de beantwoording. Het is duidelijk dat er ambities zijn, al moet je er soms een beetje aan trekken om die concreet op tafel te krijgen. Wij zijn blij met de toezegging dat de gedeputeerde binnen de gemeentelijke verantwoordelijkheid – dat wilde ik natuurlijk al benadrukken – zal kijken wat er in de regionale afstemming mogelijk is om mee te denken over doelgroepen, zoals starters en ouderen en wellicht nog andere groepen. Ik ben blij dat hij zich daarvoor hard gaat maken.

Uit de eerste termijn staat één punt van ons nog open. Dat betreft het risicodragend participeren door de provincie. Ik had gehoopt dat de gedeputeerde daarover iets zou zeggen. Hij heeft er echter helemaal niets over gezegd. Ik had al gezegd – dat was geen dreigement – dat ik hoopte dat er een bevredigend antwoord zou komen, omdat ik anders een amendement zou indienen. Er is geen derde termijn, zodat ik het amendement nu indien. Misschien kan de gedeputeerde er iets over zeggen. Ik kan het amendement altijd nog intrekken, maar hierbij ligt het toch maar alvast op tafel.

Amendement A2 (PvdA): schoenmaker blijf bij je leest

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 23 april 2012, ter behandeling van het voorstel van Gedeputeerde Staten inzake de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2025;

overwegende:

- dat overheden zeer terughoudend moeten zijn

in het opereren als risicodragend ontwikkelaar, omdat dit marktverstrend kan werken;

- dat ontwikkelen geen kerntaak van de provincie Utrecht is;
- dat er onduidelijkheid is over de hoogte van de te lopen financiële risico's;

besluiten:

beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

na "de kadernota Wonen en Binnenstedelijke ontwikkeling (23 februari 2012) vast te stellen" toe te voegen:

- "met dien verstande dat de passage over risicodragend participeren in projecten zoals verwoord in de tekst en tabel op bladzijde 25 wordt geschrapt".

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan heel kort zijn. Ik vond het antwoord van de gedeputeerde over de WOMU onbevredigend. Ik vind het ook een groot bezwaar dat dit nu naar een andere commissie gaat. Ik kan de gedeputeerde niet verbieden om na te denken. Het staat echter anders in de nota. Hij vertaalt het als nadenken. Wij handhaven de motie.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de gedeputeerde gevraagd of het college bereid is in kaart te brengen wat precies de vraag is en of het college vervolgens bereid is daarmee aan de slag te gaan en met de cijfers die hij vervolgens zou hebben te zorgen dat er woningen gebouwd worden met alle mitsen en maren. Wij hebben op dit moment echt een fors probleem in de hele provincie, al is dat probleem op de ene plek groter dan op de andere. Er is echter een probleem dat echt een grote urgente heeft. Ik wacht het antwoord van de gedeputeerde nog af, maar anders zal ik vragen om een derde termijn om een amendement in te kunnen dienen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde bedanken voor zijn beantwoording. Wij hebben nog één vraag. Er is gesproken over een memo met een actuele onderbouwing van die 68.000 woningen. Mijn vraag

is of die memo integraal naar Provinciale Staten kan gaan, dus niet alleen de memo, maar het hele rapport met die actuele onderbouwing. Een vraag in het verlengde daarvan is of daarin niet alleen een onderbouwing van het aantal komt te staan, maar ook een uitsplitsing naar de soort behoefte aan woningen, omdat voor ons vraaggericht bouwen heel belangrijk is.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gevraagd of het begrip 'levensloopbestendige woningen' nadrukkelijker in de kadernota verwerkt kan worden. Daarop heb ik geen antwoord gekregen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste termijn hebben wij de gedeputeerde gevraagd of hij wil onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor stadslandbouw in relatie tot braakliggende terreinen en kantorenleegstand. Die vraag is blijven liggen.

De VOORZITTER: Dan geef ik het woord aan de gedeputeerde voor het beantwoorden van de vragen en alvast een reactie te geven op het amendement. Dat amendement wordt nu uitgedeeld.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het amendement meenemen in mijn beantwoording. De heer Driehuijs heeft een vraag gesteld over risicodragend participeren. Hij heeft daar moeite mee. Mijn inzet is om te kijken op welke momenten wij dat wel kunnen doen. Dan denk ik bij-voorbeeld aan de discussie die door mevrouw Broere is aangestipt: moet je dat zelf als provincie doen of moet je dat organiseren binnen bijvoorbeeld zo'n WOMU? Ik kan mij heel goed voorstellen dat als je dat meer op afstand doet, zoals wij dat nu met de OMU willen doen, het op die manier een goede plek krijgt en dat je daarmee dat participeren op een risicodragende manier goed kunt organiseren. Mijn insteek zou zijn dat op die manier straks in de praktijk te brengen. Vanzelfsprekend worden de Staten daarbij betrokken, zoals ik ook tegen mevrouw Broere heb gezegd, want een WOMU heb ik niet een, twee, drie georganiseerd. Het zal onderdeel moeten zijn van de OMU zelve. Ik kom daarvoor bij de Staten terug om daarvan werk te kunnen maken.

Er zijn opmerkingen gemaakt door de fractie van de SP. Gevraagd is of ik in kaart kan brengen wat de vraag op dit moment precies is. Dat kan. Dat neem ik mee in de memo die ik in de eerste termijn heb toegezegd, waarin wij kijken hoe het aantal van 68.000 woningen is opgebouwd. Daarin kunnen wij de woningbehoefte aangeven: waar zit die woningbehoefte en hoe zit die in elkaar? Ik denk dat de fractie van de SP op die manier bediend kan worden.

De VOORZITTER: Mijnheer Driehuijs, ik neem aan dat u nog even terug wilt gaan naar het vorige punt.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik sprintte naar de microfoon, maar ik had heel wat afstapjes te nemen. De gedeputeerde is al wat verdergegaan. Het gaat nog even over dat risicodragend participeren. Wij hebben een amendement ingediend. De gedeputeerde had nog niets gezegd. Daarom staat in het amendement dat onduidelijk is wat de financiële risico's zijn. Nadat hij daarover wel wat heeft gezegd, weet ik dat nog steeds niet. Kan de gedeputeerde er wat meer over zeggen? Hij zegt dat de WOMU een aardige constructie is. Misschien is dat inderdaad zo. Welke risico's nemen wij dan als provincie? Welke risico's lopen de belastingbetalers, zoals sommige mensen dat hier in dit huis wel eens noemen, en welke risico's lopen wij zelf? Ik vind het belangrijk om te weten en ik denk dat mijn collega's dat ook wel willen weten, voordat zij nadenken over wat zij met ons amendement gaan doen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het als volgt proberen af te spreken met de heer Driehuijs. Op het moment dat wij een voorstel krijgen om ergens risicodragend in te participeren, dan wil ik dat van te voren in de commissie en de Staten bespreken, zodat de Staten zelf een oordeel kunnen vormen over de wijze waarop wij dat risico afgedekt hebben en of dat voldoet aan de wijze van behoorlijk besturen. Op die manier kunnen de Staten op een goede manier participeren in een dergelijk project. Ik denk dat het helemaal niet moeilijk is om dat inzichtelijk te maken. Dan zien de Staten meteen welke afwegingen daarbij worden gemaakt. Het zou wat mij betreft de beste oplossing zijn om de Staten daarbij mee te nemen

en hen daarover te informeren, zodat zij weten en zien hoe wij daarmee omgaan.

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de heer Driehuijs. Is dit antwoord voldoende? Heeft het gevolgen voor het amendement dat hij heeft ingediend?

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat wil ik even met mijn fractie bespreken.

De VOORZITTER: Dan laat ik het amendement gewoon staan als zijnde ingediend. Dan zullen wij bij de stemmingen wel zien hoe dat verder in de procedure verloopt.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg blij met de toezegging van de gedeputeerde dat wij nu eindelijk een onderzoek krijgen. Onze vraag was echter ook wat hij er dan mee gaat doen. Dat is minstens zo belangrijk. Als wij inderdaad op papier krijgen wat wij uit allerlei andere bronnen al vermoedden en als dat allemaal bevestigd wordt, dan moet er natuurlijk wel wat mee gedaan worden.

De VOORZITTER: Volgens mij is uw punt duidelijk. U vraagt een onderzoek. U krijgt een onderzoek. Dat is de toezegging van de gedeputeerde. Nu is de vraag wat ermee gebeurt. Ik mag aannemen dat het dan gewoon aan Provinciale Staten wordt aangeboden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is die politieke 'als-dan vraag'. Waar het mij om gaat, is dat wij die discussie in alle openheid en 'fairness' kunnen voeren in de Staten, in de commissie, zodat ook de Staten kennis kunnen nemen van waarop die aannames gebaseerd zijn, wat het beeld is dat daaruit ontstaat ten aanzien van de behoefte die er is en hoe reëel is die behoefte? Dan vind ik dat de Staten dat verder in de commissie moeten wisselen. Daaruit vloeit voort hoe wij als Gedeputeerde Staten ons werk kunnen doen, dus zowel in de vorm van de Kadernota, maar ook hoe dat in de PRS zijn beslag kan krijgen. Ik ga daarop nog niet vooruitlopen, omdat ik eerst dat inzicht met de Staten wil delen. Anders had ik die memo net zo goed hier kunnen uitdelen. Ik heb het echter nog niet. Dat betekent dat de Staten even geduld moeten hebben. Zodra het beschikbaar is, kunnen wij die discussie met elkaar voeren en

daarover van gedachten wisselen.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij een voldoende toezegging voor dit moment. Ik neem aan dat u daarvoor geen behoefte heeft aan een derde termijn. Er staan er nog twee vragen open: een van mevrouw Hoek en een van de heer Van der Steeg.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ook mevrouw Broere heeft nog een vraag gesteld. De WOMU gaat niet naar een andere commissie. Het gaat mij alleen om de specifieke memo waarin wij de woningbehoefte dan wel het aantal van 68.000 woningen bespreken en daarover van gedachten wisselen. Ik kan mij voorstellen dat wij dat doen in de commissie WMC, maar zoals de voorzitter al heeft gezegd, beschikt en beslist het presidium daarover. Wij zien dat met vertrouwen tegemoet.

Mevrouw Hoek heeft gevraagd naar de levensloopbestendige woningen. Dat heeft absoluut onze aandacht, juist in die regionale afstemminggesprekken met de gemeenten. Als je door de hele kadernota zelf heen kijkt, zoals ik al heb gezegd, staat kwaliteit voorop als uitgangspunt om tot een goede woningmarkt te komen. Het is onlosmakelijk verbonden dat levensloopbestendigheid een toegevoegde kwaliteit is van je woningpotentieel. Dat betekent dat dit een aandachtspunt is dat wij zullen meenemen.

De heer Van der Steeg sprak over stadslandbouw. Een leuk onderwerp. Ik ken het nog uit de vorige periode toen het ook even aan de orde was. Het interessante is dat ik juist recent weer benaderd ben door een groep ondernemers. Zij zeiden: "Kunnen wij niet iets met al die leegstaande kantoorpanden en kunnen wij daar niet iets laten groeien? Niet zijnde hennep, neem ik aan. In elk geval ging het om de mogelijkheid om te verkennen of daarmee iets meer gedaan kon worden dan alleen maar de boel leeg te laten staan en te laten verslonzen. Ik vind dat een interessante gedachte en ik heb dat dan ook richting mijn portefeuilleoverleg gestuurd. Ik wil de Staten te zijner tijd best informeren over wat de kansen en de mogelijkheden zouden kunnen zijn in onze eigen regio. Ten slotte nog een leuke bijkomstigheid van deze discussie. Door een aantal statenleden – ik dacht dat het vanuit de fracties van de ChristenUnie en

de SP kwam – werd gevraagd hoe je de duurzaamheid kunt bevorderen. In alle bescheidenheid ben ik daarvan zelf het voorbeeld. Ik heb afgelopen vrijdag mijn eigen huis opgeleverd gekregen, dat juist aangepakt is om het duurzamer te maken. Schelpen onder de vloer, spouwmuur geïsoleerd, dubbel glas erin. Het kostte wat geld, maar dan heb je ook wat. Ik mag met trots zeggen dat ik nu vanuit een G-label richting een laag B-label ben gestegen. Dat geeft de burger moed.

De VOORZITTER: Is dit een open uitnodiging om op bezoek te komen?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Te zijner tijd kan dat zeker aan de orde zijn. Als het allemaal een beetje ingericht is, nodig ik u van harte uit.

De VOORZITTER: Daarmee komen wij aan het eind van deze termijn en van dit agendapunt. Ik heb begrepen dat er geen behoefte is aan een derde termijn.

Ik schors de vergadering om te gaan dineren. Ik dank u voor uw accuraatheid, ook in de tweede termijn. Ik wens u smakelijk eten.

Schorsing van 18.06 uur tot 18.59 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel Bekostiging Het Utrechts Archief.

De VOORZITTER: Het voorstel heeft een ster en houdt een ster.

Statenvoorstel Visie Recreatie en Toerisme en statenbrief uitvoeringsplan.

De heer TUIJNMAN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zoals tijdens de commissiebehandeling op 26 maart al naar voren is gekomen, is de fractie van de VVD blij met de visie. De visie vormt een goed uitgangspunt voor recreatie in de provincie. Ik merk er wel bij op dat een belangrijke beslissing nog moet worden genomen, namelijk de beslissing over de recreatieschappen. Voor dat laatste punt wachten wij het advies af van het consultancybureau dat ingeschakeld is. Wij hebben in de commissie daarover al een presentatie gehad. Wanneer wij de

voorgestelde richting over die recreatieschappen weten en meer weten over de wie-vraag, dan zal er ongetwijfeld nog een debat volgen.

Ik ga nu verder niet in op alle punten die door de fractie van de VVD tijdens de commissiebehandeling zijn besproken. Ik wil alleen nog het volgende aan de gedeputeerde meegeven.

Het ondernemerschap. Mede gezien het feit dat er beperkte middelen voorhanden zijn, is het goed dat de provincie duidelijk aangeeft dat ondernemers meer kansen moeten krijgen. Wij moeten dit als provincie ook echt doen. Ik was afgelopen week te gast bij de ondernemersvereniging in Bunnik. Daar bleken genoeg initiatieven en ideeën over recreatie aanwezig te zijn. Daarvan moeten wij als provincie zeker gebruik maken. Ideeën zijn er dus genoeg en wij hoeven als provincie niet alles zelf te bedenken. Laat ondernemers zoveel mogelijk hun gang gaan. Ook voor de fractie van de VVD is het belangrijk dat in de visie duidelijk naar voren komt dat recreatie voor een breed publiek beschikbaar moet worden gehouden. Zeker rondom de grote steden is er behoefte aan makkelijk bereikbare en laagdrempelige recreatiegebieden. Deze recreatiegebieden zijn er op dit moment al. Daarom verbaasde het mij dat de fractie van de PvdA tijdens het vragenhalfuurtje een motie 'Behoud stiltegebied Lage Vuursche' heeft ingediend. Dat is nu net een gebied waar ontzettend veel gerecreëerd wordt. Daar heb je pannenkoekenhuizen, daar heb je trapveldjes, daar wordt gewoon in een behoefte voorzien. Daarvan wil de fractie van de PvdA een stiltegebied maken.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is maar net wat de VVD verstaat onder recreëren. Dat hoeft toch niet altijd met heel veel lawaai, zoals trekkertrekwedstrijden of heen en weer rijden met heel veel auto's? Wij willen dit college de combinatie meegeven van en stilte en toch leuk recreëren. Wij willen dat het college die uitdaging aangaat. Uiteraard zijn stiltegebieden mooie natuurgebieden die heel veel mensen trekken, maar als de heer Tuijnman er straks met zijn vrouw gaat wandelen, dan vind ik dat fantastisch. Als hij er echter met al zijn gasten met auto's doorheen jakkert, dan ben ik niet zo blij.

De heer TUIJNMAN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben toch bang dat als de motie straks wordt aangenomen, er weinig mensen meer kunnen komen en

dat de gemeente Baarn een groot probleem heeft. Tot slot de herijking van de RodS (Recreatie om de Stad). De gedeputeerde zei in de commissievergadering dat er mogelijk eind maart meer bekend zou zijn over de RodS. Mijn vraag is dus of de gedeputeerde hierover al meer weet.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De Visie Recreatie en Toerisme is inmiddels twee keer besproken in de commissie MME. Wij hebben daarin beide keren onze zienswijze gegeven. Wij hebben nu uiteindelijk een visie waarmee wij kunnen leven.

De overheid zal zich steeds meer terugtrekken en ondernemers krijgen meer ruimte. Waarvoor wij ons vooral ingezet hebben, zijn de waarborgen die gesteld worden voor de natuurgebieden. Wij zijn blij met de focus die vooral gelegd wordt op versterking van het recreatief hoofdnetwerk, vooral de gordel rondom de steden. Op de rommelige randen rondom Utrecht en Amersfoort ligt voor de PvdA een grote ambitie. Wij hopen dan ook dat wij straks bij de uitvoering samen met de gedeputeerde en wellicht met de visie in de hand, gebieden kunnen aanwijzen die wij misschien wel goed kunnen inrichten voor de RodS.

Het tweede punt is de bereikbaarheid. Dat loopt als een rode lijn door de visie heen. Daar zijn wij blij mee en vooral ook voor de waardering van schonere vormen, zoals fietspaden en het openbaar vervoer.

Tot slot zijn wij erg blij met de onderkenning en de aandacht voor de toegankelijkheid van recreatiegebieden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt iets wat met een groot woord genoemd wordt "Visie op Recreatie en Toerisme". Wij hebben in de commissie al aangegeven dat wij het eigenlijk een heel magere visie vinden. Ik heb gevraagd om een overzicht van de leeftijdsprofielen. Ik heb dat overzicht ontvangen en dat geeft een goede analyse van de bestaande leefstijlprofielen. Ik vind het een goed overzicht, een goed rapport. Wat je echter voor een visie nodig hebt, is dat je kijkt hoe die profielen tien jaar geleden waren en hoe je verwacht dat die profielen er over tien jaar uit zullen zien. Dan kun je daaruit extrapoleren en dan weet je ongeveer waar je naartoe moet werken. Dat is een visie. Een visie is iets anders dan 'kijken hoe

het nu is' en 'ik ga daar wat voor doen'. Dat missen wij in dit hele verhaal. Wij blijven te veel hangen – als je deze statenzaal ziet, dan wandelen wij hier eigenlijk al genoeg – op wandelen en fietsen. Vijftien jaar geleden trok je op zondag je zondagse pak aan en dan ging je met de hele familie wandelen in het park. Dat doen mijn kinderen echt niet meer. Ik denk dat de kinderen die dat nu al niet leren, zeker over tien of twintig jaar ook niet gaan wandelen en fietsen. Zij hebben andere recreatiebehoeften. Er is een ander recreatiepatroon. Wij vinden het jammer en echt een gemiste kans dat de gedeputeerde daar niet op insteekt.

Wij hebben al gezegd dat wij het jammer vinden dat de echte ondernemers die wat willen tegen allerlei beperkingen oplopen. Het enige wat hierover staat, is dat er een adviescommissie komt die helpt patstellingen te doorbreken. Ik zou zeggen: afbreken die hinderpalen en gewoon zorgen dat die patstellingen er niet zijn.

Wij vinden het een brug te ver, dat – die zin heb ik in de nota gevonden – de toeristisch-recreatieve sector moet bijdragen aan de versterking van de kwetsbare natuur. Ik kan dat woord nauwelijks horen, want natuur blijkt zich altijd vanzelf te herstellen. Als de gedeputeerde echter ook nog een bijdrage gaat verlangen van de ondernemers, dan denk ik dat de rendementen van ondernemers al meer dan genoeg onder druk staan. Laten wij die alstublieft niet nog meer gaan aanpassen. Misschien hebben wij zelfs een spoedwet nodig om de recreatieve ondernemers ruimte te geven.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was eigenlijk niet van plan te interrumperen, maar de heer Ijssennagger maakt het er nu wel naar. Begrijp ik het goed dat hij van mening is dat bedrijven die een golfbaan in een prachtig natuurgebied aanleggen, geen bijdrage hoeven te leveren aan het herstel van die natuur, want die natuur herstelt zich waarschijnlijk vanzelf weer.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Over die golfbaan had ik het straks willen hebben, maar inderdaad, ondernemers die een golfbaan aanleggen, hebben in elk geval een recreatiegebied dat volledig selfsupporting is. Ik weet niet of de heer Meijer zich er wel eens in heeft verdiept en misschien wil hij dat ook niet, maar als hij eens

kijkt naar de golfbaan in Maarsbergen, dan ziet hij dat daar allerlei natuur is ontstaan, die je elders niet ziet. Daar is heel veel nieuwe natuur ontstaan. Dus de gebieden van de golfbanen zelf, zijn al de mooiste natuurgebieden. Wat wil de heer Meijer nog meer?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn politieke activiteiten dwingen mij helaas om mij met golfbanen bezig te houden. Ik moet vaststellen dat ik een situatie waarbij een oud bos zich herstelt, dwars door een golfbaan heen, nog niet heb aangetroffen. Ik denk dat een kleine bijdrage in dat geval op zijn plaats zou zijn.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer komt uit de omgeving van Amersfoort. Daar was de golfbaan bij Amersfoort, de Hoge Kleij, in een grijs verleden een groot probleem. De heer Meijer kent die golfbaan ongetwijfeld. Die golfbaan mocht niet aangelegd worden, omdat daar het vogeltje 'de blauwe uil' zat. Vervolgens werd de A28 aangelegd en toen zei dat vogeltje: "Ik heb het hier wel gezien." Het vogeltje was weg en toen mocht de golfbaan aangelegd worden. Misschien wil de heer Meijer het niet horen, maar sinds die golfbaan er is, is die vogel teruggekeerd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil heel graag de heer IJssennagger na afloop van de vergadering even bijpraten. Hij is niet helemaal op de hoogte.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij een rondje gaan golfen. Dan kan hij het met eigen ogen zien.

De VOORZITTER: Vervolgt u alstublieft uw betoog, mijnheer IJssennagger.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn met de Staten op excursie geweest naar de Hoge Veluwe. Wij hebben daar ontzettend goed nieuws gehoord. Je kunt een heel groot recreatiegebied kennelijk kostendekkend exploiteren. Voor 90% voorziet dat recreatieterrein in eigen inkomsten. Vervolgens kwamen onze eigen recreatieschappen aan het woord die zeiden er trots op te zijn dat zij maar liefst 30% in eigen inkomsten voorzien. Wij zijn erg benieuwd wat er met de re-

creatieschappen gaat gebeuren. Wat ons betreft: afschaffen. Wij hebben ook de enorme irritatie gezien die er bij verschillende gemeenten heerst. Je hebt 'free-riders' onder de gemeenten: gemeenten die überhaupt niet met de recreatieschappen willen meedoen. Er zijn gemeenten die minder dan een euro betalen en gemeenten die bijna drie euro betalen in hetzelfde recreatiegebied. Ik kan mij heel goed voorstellen dat de organisatie en de opzet van die recreatieschappen inmiddels achterhaald zijn.

De gedeputeerde heeft in zijn antwoord in de commissie gezegd dat hij zich niet kon voorstellen dat er in de Ecologische Hoofdstructuur niet gefietst zou mogen worden. Dan moet hij maar een keer gaan praten met zijn collega die over de fietspaden gaat. Men is al meer dan tien jaar bezig om een fietspad van Zeist naar de Uithof aan te leggen. Dat gaat niet door, alleen al omdat het de EHS doorsnijdt. Dat is jammer. De fractie van de PvdA zegt ook dat zij juist het gebied rond de steden voor recreatie wil gaan gebruiken. Dat is precies dat grote gebied dat bestemd is voor recreatie, maar dat niet van de grond kan komen doordat het ook in de EHS ligt. Wij denken dat je moet kiezen: of het een of het ander.

Samenvattend. Wij vinden het stuk te mager en te visieloos. Wij vinden het stuk niet rijp om ermee verder te gaan. Problemen worden geschetst, maar niet aangepakt. Wij blijven wandelen en fietsen. Wij vinden het niet realistisch. Er is te weinig ruimte voor zichzelf financierende, natuurversterkende recreatie, zoals golfbanen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is nu fijn om te weten waar Henk en Ingrid hun vakantie doorbrengen. Dat is op de golfbaan. Ik dacht altijd dat zij met hun sleurhut naar Frankrijk trokken om daar een potje te lopen klagen. Dat is dan niet zo.

Wij bespreken vandaag de Visie Recreatie en Toerisme. Die visie is in grote lijnen, zoals GroenLinks die graag zou zien. Recreatie mag dan wellicht geen kerntaak zijn van de provincie, maar het valt wel direct samen met de kernkwaliteiten van onze provincie, want 70% van de recreatieve bedrijven ligt in of in de buurt van de EHS. Al is dat laatste niet helemaal waar, want een heel groot deel van de recreatieve bedrijven ligt middenin de binnenstad van

Utrecht en Amersfoort, want daar wordt net zoveel gerecreëerd als buiten de stad.

Wij recreëren dus in uitgestrekte natuurgebieden, fietsen door agrarisch gebied en varen in watervogelparadijzen. Dat zijn allemaal zaken waarover de provincie direct zeggenschap heeft. De recreatiedruk groeit sneller dan onze bevolking en bestaande vraagstukken zullen daarom extra adequaat en duurzaam moeten worden opgepakt. Dan denken wij als GroenLinks niet direct aan bouwen in de kernrandzones. Natuurlijk, een restaurant in bijvoorbeeld het Noorderpark is best welkom. Het zou zomaar het nodige draagvlak kunnen geven voor recreatie om de stad. Dat is dan ook maar waar het bij moet blijven.

Onze zorgen omtrent recreatie liggen overigens niet zozeer bij het hotelaanbod in de stad Utrecht. Dat soort zaken kunnen de ondernemers in de stad zelf wel oppakken. Nee, het gaat om het scheppen van de randvoorwaarden. Het mag – vooruitlopend op de discussie over de toekomst van de recreatieschappen – niet zo zijn dat zij moeten opdraven voor het herstel van bijvoorbeeld de legakkers. Dat is eerder een cultuurhistorische dan een recreatieve waarde. Dat hoort eigenlijk bij een andere portefeuille. Ik zou eigenlijk willen zeggen, aangezien de natuurwaarde een stuk hoger is, dat zij er samen met de gedeputeerden Pennarts en Krol er wel uit komen. Laten wij die discussie zuiver voeren. De recreatieschappen gaan over het waarborgen van de recreatie. Dat is hun kerntaak. Laten wij hen niet lastig vallen met de natuurtaken die wij zelf hebben.

TOP's en poorten. Ook GroenLinks heeft altijd gepleit voor het kanaliseren van vervoersstromen. Doe het dan zo dat langzaam verkeer, recreatie van huis uit, altijd voorrang heeft op snelverkeer. Herstel van de investeringen in de RodS kan die bereikbaarheid van de recreatiegebieden verder vergroten. Het is uiteindelijk een kwestie van prioriteiten stellen. Een bredere bak bij Amelisweerd of alle RodS-plannen op orde en nog geld overhouden ook. Overigens is net het kabinet gevallen, dus misschien zijn er nog kansen daarmee wat te doen. Dan is er ineens weer € 400 miljoen vrij en dan zie je dat ineens heel veel plannen mogelijk zijn; misschien ook nog wel leuke plannen die de PVV wil uitvoeren.

Eerder hebben wij ook al gepleit – dat past prima in deze visie – voor het mogelijk maken van recreatie.

Het gaat dan om het beschikbaar stellen van terreinen waarop diverse vormen van tijdelijke recreatie mogelijk zijn. Eigenlijk zijn een stopcontact en een watertappunt daarvoor al voldoende. Het hoeft dus niet allemaal erg kostbaar te zijn. Ik wil daarop in deze tijden van financiële krapte wijzen: het kan ook heel eenvoudig. Laat het verder maar aan de recreant over; die weet wel wat hij wil. De provincie kan zich dan verder gewoon concentreren op de eigen kerntaken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk dat het college met deze visie heeft geprobeerd iets voor de langere termijn neer te zetten. Dat streven is lovenswaardig. Op de inhoud valt nog wel het een en ander af te dingen. Voor veel fracties in deze Staten zijn het vaste reflexen om af te geven op de overheid, het bepleiten van de terugtrekking van de overheid en het ruimte geven aan de markt. Voor ons als SP geldt dat niet. De overheid mag mensen niet verkinderlijken, mag mensen niet hun verantwoordelijkheid ontnemen, moet mensen stimuleren wat mensen zelf kunnen doen. De overheid is ook een waarborg. De overheid is immers van ons allemaal en is democratisch gekozen. De overheid moet dus toezien, als het om recreatieplannen gaat, dat iedereen kan profiteren van de voorzieningen, dat het op een eerlijke en goede manier gebeurt, dat er een eerlijke en goede afweging plaatsvindt tussen andere waarden – natuur, enzovoort – en datgene wat bijvoorbeeld commercieel aangepakt kan worden.

Het vertrouwen in de markt neemt een grote vlucht bij veel fracties in deze Staten. Dat vind ik op zich een verontrustende situatie. Laten wij eerlijk zijn: is het wel zo dat de ondernemers, behalve in Bunnik, in rijen klaar staan om op lastige locaties, in en rondom de Heuvelrug bijvoorbeeld, op een verantwoorde manier de exploitatie over te nemen? Er zijn geen signalen dat dit het geval is. Het probleem is dat er nu wel actie moet worden ondernomen in een aantal gevallen.

Ook wat betreft de aantrekkingskracht die deze gebieden op de markt zouden uitoefenen, wil ik erop wijzen dat bijvoorbeeld de vorige commissaris van de Koningin, nu voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken, zich ook nog niet gemeld heeft met een grote zak geld, terwijl toch aangenomen mag worden dat als iemand uit deze wereld

zich kan verplaatsen in datgene wat hier van belang is, hij de weg naar het Provinciehuis wel gevonden zou hebben. Dat is dus een probleem en wij kunnen niet zomaar aan dat probleem voorbijgaan. Daar is een correctie nodig. De overheid heeft daar haar eigen verantwoordelijkheid in.

Dan ga ik naar de concrete situatie. Ik heb al gezien op een aantal recreatiegebieden, bijvoorbeeld De Gravenbol in de buurt van Wijk bij Duurstede en het Doornse Gat. Een lastige situatie. Wij kunnen niet zeggen dat wij eerst maar rustig ons traject afmaken aangaande de langetermijnvisie en dat wij dan eens zullen kijken of wij op korte termijn kunnen ingrijpen, want de situatie daar vraagt om actie.

De gedeputeerde heeft tijdens de laatste commissievergadering toegezegd met een memo te komen. Gelukkig, voor het begin van de statenvergadering, is die memo aan ons overhandigd. Daarin wordt een bepaald beeld gegeven, namelijk dat Wijk bij Duurstede nu aan zet is. Ik vind dat niet helemaal juist. Niet alleen Wijk bij Duurstede profiteert of heeft voordeel bij een instandhouding van De Gravenbol, ook als zwemvoorziening. Dat is een zaak die veel meer gemeenten en zeker ook de hele provincie aangaat. De provincie is naar onze mening aan zet om hierin initiatieven te nemen, want anders dan de memo aangeeft – en ik ben erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde – is het zo dat de 'counterpart' die het recreatieschap had – in eerste instantie Het Utrechts Landschap – geen zin heeft. Dat staat in de memo. Dat betekent dat er op dit moment dus geen andere partij is, die zich over die recreatievoorziening, dat zwemwater, gaat ontfermen. Het gevolg is – dat heeft de gedeputeerde even vergeten in de memo – dat voorgesteld gaat worden De Gravenbol maar als geheel te sluiten. Dat is in elk geval mijn informatie. Ik ben erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde.

Wat betreft het element van de ver doorgevoerde marktwerking en liberalisering in de re-creatiepolitiek zou ik graag het volgende willen meegeven. Ik formuleer het voorzichtig. Het kan zijn dat er over enige tijd een andere politieke wind waait in dit land. Ik probeer iedere vorm van triomfantisme uit mijn timbre te filteren, dat begrijpt u. Ik wil toch aan de gedeputeerde en zijn ambtelijk apparaat meegeven dat als zij daadwerkelijk een visie voor

de lange termijn willen ontwikkelen, zij er vooral voor moeten zorgen dat het een visie is die ook een ander soort politieke constellatie kan overleven.

De VOORZITTER: De toekomst zal dat laatste leren.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een goed begin is het halve werk. Zo kan een halve visie een goed begin zijn voor een lastige tweede helft. In onze ogen is de nu voorliggende visie toch een beetje een halve visie. Deze visie beantwoordt immers alleen maar de 'wat-vraag'. Het antwoord op de 'hoe-vraag' en de 'wie-vraag' krijgen wij pas in de tweede helft. Als het gaat over het 'wat' zijn wij het wel eens met de visie. Wij kunnen ons vinden in de prioriteitstelling van het college. Onze grootste prioriteit is te werken aan routestructuren voor wandelaars en fietsers. Onze tweede prioriteit is werken aan mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie met een regionale functie. De derde is dat wij het eens zijn met het afbouwen van provinciale activiteiten rond promotie en marketing van de Utrechtse regio's, omdat dat een taak is die het bedrijfsleven kan oppakken.

De keerzijde van de medaille is dat de losse eindjes met deze visie niet zijn weggewerkt, maar juist nog beter zichtbaar zijn gemaakt, zodat onze partners nu aan de bel gaan trekken. Er waren namelijk verschillende inspraakreacties. Deze provinciale visie roept nogal wat op, vooral over die dingen, het 'wat', die er niet in staan. Deze visie is een halve visie, omdat het 'hoe' en het 'wie' nog missen en juist daarin zitten vrijwel alle heikele kwesties.

Wij kunnen ons vinden in de kritiek van veel partners dat je in een samenhangende visie eigenlijk zowel de 'wat-vraag' als de 'hoe-vraag' tegelijk zou moeten oppakken. Daarom zijn wij heel benieuwd naar de volgende fase van deze visievorming. De hamvraag in dit dossier is immers hoe wij de pastelling rond de recreatieschappen doorbreken en hoe wij het onderhoud van de bovenregionale recreatieterreinen gaan financieren.

Laat ik afsluiten met iets wat ons allen kan inspireren op de weg die nog voor ons ligt. Ik veronderstel dat iedereen het volkslied van de provincie uit zijn of haar hoofd kent. Ik hoor al wat reacties.

De VOORZITTER: Die reacties zouden wel eens wisselend kunnen zijn.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het tweede couplet voordragen. Dat zou eigenlijk goed thuishoren op de omslag van de definitieve visie. De melodie ken ik niet, maar op You Tube bestaat er ongetwijfeld een gezongen versie. Het tweede couplet gaat als volgt:

"Utrecht, parel der gewesten,
'k Min Uw bos en lustwarand'.
'n eigen stempel draagt Uw landschap:
Plas, rivier of heid' en zand,
Weid' en bongerd, bont verscheiden,
Utrecht, hart van Nederland."

Ik denk dat dat de recreatieve kernwaarden zijn van onze provincie in een notendop. Laten wij daarmee aan de slag gaan.

De VOORZITTER: Ik geloof dat iemand de melodie al voor u aan het uitzoeken is. Wij hebben nu de halve visie van u gehad en wij hebben het halve lied gehad. De volgende keer verwachten wij dat u het hele Utrechtse volkslied gaat zingen hier in de statenzaal.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Recreatie en toerisme is een belangrijke bron van inkomsten voor ondernemers in de branche en voor gemeenten. Daarover zijn wij het eens. De fractie van 50Plus maakt zich zorgen over de ambities om de kwetsbare gebieden tot megapoorten te willen ontwikkelen ten gunste van de recreant. Wij hebben te veel het gevoel dat het geld verdienen overheerst en dat dit ten koste zal gaan van de prachtige natuurgebieden, de leefgebieden en het woongenot van de bewoners waar men de poorten wil laten realiseren.

Wat verder te denken van honderden ronkende motoren, van wielrenners et cetera, waarvoor iedereen moet wijken, bijvoorbeeld fietsers, wandelaars, kinderen die aan vaak te smalle weggetjes wonen? Wij betreuren het nog steeds dat het stiltegebied bij Barendrecht gaat verdwijnen oftewel aan de recreatie wordt of is opgeofferd.

Verder willen wij nogmaals benadrukken dat daar waar de lijnen, wegen, liggen of worden aangelegd, die multifunctioneel te laten zijn. Dat wil zeggen: fietsen, wandelen en daar waar mogelijk toegankelijk voor mindervaliden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik proef over het algemeen een grote mate van instemming met het voorliggende stuk. Daar ben ik blij mee. Ik denk dat het ook weer een schoolvoorbeeld is van hoe wij, net als bij de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling, een weg hebben bewandeld, waarin hebben wij elkaar feitelijk scherp hebben gemaakt op de rol en de taak die wij als provincie zouden moeten hebben op het gebied van recreatie en toerisme. Dat begint natuurlijk altijd met een bredere startnotitie, waarin je een grove schets geeft van hetgeen waaraan je zou kunnen denken. Er is een aantal sessies geweest met verschillende actoren om een beeld te krijgen van wat er in de recreatiewereld speelt. Uiteindelijk ligt nu een visie voor. Ik noem dat, mijnheer Schaddelee, een hele visie, omdat het een visie is die de provincie betreft en waarin wij duidelijk maken hoe wij onze rol in het recreatief-toeristische verhaal terug willen zien.

Zoals ik al eerder heb aangegeven, is voor mij belangrijk dat wij die stappen gewoon achter elkaar maken. Belangrijk daarbij is dat wij niet vooruitlopen op discussies en al conclusies trekken, want dat geeft onzekerheid bij de betrokken organisaties, waaraan de heer Schaddelee refereerde, of dat gemeenten zijn of de recreatieschappen en misschien ook wel de gebiedscommissies die daarbij een rol kunnen spelen. Het gaat mij er echt om dat wij dat traject zorgvuldig doorlopen. Dat traject is door mijn collega Van Lunteren in de vorige periode feitelijk al begonnen. Daarom is het zo goed dat wij in die visie helder kunnen maken waar wij voor staan, wat onze opgaven zijn en waarin wij heel duidelijk de rol van de provincie terugzien. Ik denk dat het ook heel belangrijk is dat men kan zien dat er een duidelijke link wordt gemaakt met de structuurvisie, waarin het ruimtelijk instrumentarium is opgenomen en waardoor je ook echt dingen kunt gaan doen.

Aan de andere kant is het zo dat wij al zijn begonnen met de tweede fase, waarin wij heel duidelijk kijken hoe wij dat verder invullen en wie dat uiteindelijk gaat invullen. Ik heb daar een goed gevoel bij, omdat het ons enerzijds gewoon scherp houdt op de verschillende onderdelen daarin en dat het aan de andere kant voor onze partners helder wordt dat het niet het probleem van de provincie is. Dat merk

ik namelijk wel eens in de discussies met de recreatieschappen; er wordt altijd gekeken naar de provincie, alsof de provincie de oplossing voor alles moet leveren. Nee, het gaat om alle betrokkenen. Ook de gemeenten maken deel uit van recreatieschappen, dus zij moeten ook hun rol en hun verantwoordelijkheid bij die discussie nemen. Daar wijs ik ook continu op.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde deze uitspraken doen. Er zijn twee aspecten die mij toch te binnen schieten. Dat is in de eerste plaats de recreatie op zichzelf: proberen al het mogelijke te doen op een andere manier een invulling te geven aan de middelen. De gedeputeerde weet dat hen dat niet zo gemakkelijk af gaat. Realiseert hij zich dat in die situatie het kijken naar de provincie dan niet zo erg vreemd is? Dan een tweede punt dat ik de gedeputeerde graag wil meegeven. Hij zegt: "Ja, die gemeenten." Ik ben het met hem eens dat sommige gemeenten de kantjes ervan aflopen wat hun bijdrage betreft. Ik denk dat wij daarin één lijn trekken. De gedeputeerde begrijpt toch ook wel dat de wijze waarop gemeenten getroffen worden door de greep uit het fonds, toch iets drastischer is dan de manier waarop de provincie aangepakt wordt en dat dit mede hun standpunt bepaalt?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan zo zijn, maar ik heb ook gezien dat een aantal gemeenten al voorsortert op bezuinigingen, die tot 50% gaan, op uittreding uit de recreatieschappen. Dat vind ik eigenlijk veel te gemakkelijk, want dat betekent dat je het probleem over de schutting gooit en denkt: de provincie zal het wel voor ons oplossen. Daar ben ik niet voor in. Ik vind dat als wij een gemeenschappelijke regeling hebben, wij het woord "gemeenschappelijk" moeten onderstrepen en aangeven dat het een gemeenschappelijk probleem is. Wij hebben dit traject juist ingezet om te laten zien: dames en heren, het is niet het probleem van de provincie zelf, maar het is het probleem dat wij samen hebben. Het focust zich met name op het beheer van onze terreinen die wij op dit moment hebben en waar wij in de toekomst gebruik van willen blijven maken.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt zelf dat er gemeenten zijn die aan het voorsorteren zijn op uittreden. Dan

zou ik mij een scenario kunnen voorstellen dat je je als provincie een scenario vormt van: wat gaan wij doen, indien dat draagvlak onder de gemeenten inderdaad onder die recreatieschappen wegvalt?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan inderdaad een van de scenario's zijn bij de vraag die over het "wie" gaat. Dat klopt. Dat kan heel goed een uitkomst zijn, die daaruit voortkomt. Eén recreatieschap, andere manier van organiseren, andersoortige organisatie. Ik kan daarop nu nog voorsorteren, omdat ik eerst dat traject wil doorlopen en ook wil zien hoe wij het überhaupt kunnen doen, welke middelen ons ten dienste staan om de kosten die daarmee gemoeid zijn, ook daadwerkelijk te kunnen genereren, of via de gemeenschappelijke regeling of door meer ondernemerschap mogelijk te maken op die plekken, waarvan wij zeggen: dat gaat prima, dat zou goed kunnen.

Dan kijk ik even naar de verschillende opmerkingen die zijn gemaakt vanuit de fracties. Het is goed te begrijpen dat de Adviescommissie Recreatie en Toerisme – dat is door de heer IJssennagger ook aangegeven – op dit moment al bestaat. Wij maken er zelfs al gebruik van. Wij hebben recent nog een bedrijf op de Utrechtse Heuvelrug van maatwerkadvies kunnen voorzien, waardoor dat bedrijf een ontwikkeling kan doormaken, juist op een plek die moeilijk ligt, maar waarvan wij zeggen: mét het advies van de commissie kun je daar beweging organiseren. Dat vind ik de grote toegevoegde waarde van deze adviescommissie. Ik denk dat het een belangrijk instrument gaat worden in de toekomst om ervoor te zorgen dat wij de ondernemers goed kunnen ondersteunen bij het maken van keuzes: waar kun je iets wel of niet doen? Ik denk dat wij daarvan nog heel veel plezier kunnen beleven. Er zijn vragen gesteld, onder andere van de fractie van de VVD, hoe het zit met de herijking van de RodS. Die vraag krijg ik ook regelmatig terug vanuit de recreatieschappen en de gemeenten die betrokken zijn bij RodS. Het is zo dat die herijking sterk afhankelijk is van de herijking van de EHS, die op dit moment plaatsvindt. Zoals de Staten weten, is er een 'commissie van wijze mannen', aangewezen door het IPO, bezig om daarover een besluit voor te bereiden. Het is een bindend besluit, heb ik begrepen. Dat betekent ook dat als helder is hoe die overblijvende gronden verdeeld gaan worden

over de verschillende provincies, wij inzicht kunnen geven hoe het verder zal kunnen gaan met de RodS. Dat wordt pas na de zomer bekend. De Staten moeten nog even geduld hebben: na de zomer kunnen wij hen informeren wat de uitkomst van die 'commissie van wijze mannen' is.

De fractie van de PvdA gaf aan dat men veel van de zaken die men voorstaat terug zag komen in de visie. Dank daarvoor. Wij hebben geprobeerd een zo breed mogelijk verhaal neer te zetten, waarin de verschillende elementen die wij vanuit ons werk als provincie hebben met elkaar verbonden worden. Het is ook niet voor niets dat wij het continu hebben over verbinden mét. Dat geeft aan dat het niet een koker is van waaruit wij werken, maar dat wij juist de breedte zoeken van de organisatie waar wij als provincie voor staan.

De heer IJssennagger had het nog over de leefstijlenatlas. Ik ben blij dat hij dat goed en inzichtelijk vond. Het is de eerste keer dat wij dit gedaan hebben. Het biedt een soort spoorboekje: hoe staan wij tegenover de invulling van bepaalde ontwikkelingen? Dat kan daarbij soms helpen. Het is een instrument dat wij aanbieden, juist aan ondernemers, aan gemeenten, aan recreatieschappen, om hun beleid op te kunnen steunen en daarmee afwegingen te kunnen maken. Het is dus niet iets waarmee wij tien jaar geleden al waren begonnen. Het is iets wat wij nu gedaan hebben. Het biedt een perspectief, een inhoudelijk iets, waarmee de organisaties die ik al noemde hun slag kunnen slaan en zich kunnen voorbereiden op de keuzes die zij moeten maken.

De heer IJssennagger was niet erg enthousiast over wandelen en fietsen alleen als concentratie van ons beleid. Het is wel een keuze die wij gemaakt hebben en waar ik ook voor sta. Als je kijkt naar hoeveel het gebruik is van dit soort recreatieve mogelijkheden, dan is dat in deze provincie toch met name geconcentreerd op wandelen en fietsen. Natuurlijk zijn er ook andere activiteiten en wanneer de kans zich voordoet dat er vanuit het recreatieschap of in samenwerking met het recreatieschap iets kan plaatsvinden, dan zullen wij daarvoor niet weglomen. Er wordt op dit moment gediscussieerd over het mogelijk maken van klimbossen op bepaalde plekken in de provincie. Nu, dat is een andere tak van sport, ook heel recreatief, maar dat zou heel goed kunnen en daaraan

zullen wij ook zeker onze steun verlenen wanneer de mogelijkheden daar zijn.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de gedeputeerde kijkt naar de zeven leefstijlen, dan ziet hij dat maar bij twee van die leefstijlen dat wandelen en fietsen in ruime mate voorkomt. Bij die andere vijf niet of nauwelijks. Als je goed naar die cijfers kijkt, dan zie je dat die andere leeftijden wel een keertje wandelen en fietsen en dat zij zogenaamd hoog scoren, maar in die leefstijlbeschrijving zelf en in die profielen zelf komt het niet of nauwelijks voor. Die enorme positie die de gedeputeerde er hier aan geeft, herken ik niet in die leefstijlen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat met name uit datgene wat wij nu terugkrijgen uit onze onderzoeken over wat het belangrijkste recreatief gebruik is in deze provincie. Dat is toch het wandelen en fietsen. Ik denk dat dat ook zo zal zijn in de toekomst met onze vergrijzende bevolking wat dat betreft. Ik vind dat ook de andere leefstijlen die de heer IJssennagger aanhaalt, zoals de jongeren die wat actievere dingen willen doen, op hun wenken bediend kunnen worden: natuurlijk vanuit het ondernemerschap waarvoor wij meer ruimte willen bieden. Ik denk dat het een uitgelezen kans is voor ondernemers om daarop in te springen en te zeggen: ik zie daar een kans en een markt om iets extra's voor te doen. Ik noemde net al een klimbos, maar ik kan mij ook andere soorten sport voorstellen als recreatieve beleving. Ik denk dat wij dat juist aan de markt moeten overlaten in plaats van dat wij daar zelf een rol in zoeken. Ik denk dat onze kracht vooral zit in die knooppunten, die routenetwerken die wij met elkaar proberen te verbinden. Dat vind ik nu echt een taak die je bij de provincie, in samenwerking met recreatieschappen en gemeenten, zou moeten neerleggen.

De bijdrage aan kwetsbare natuur werd ook genoemd. Bij ons gaat het er met name om dat als je een ondernemer hebt, grenzend aan of in een EHS-gebied, je best aan die ondernemer zou mogen vragen om een bijdrage te leveren aan het beheer van zo'n gebied. Tenslotte vaart een dergelijke ondernemer wel bij het feit dat hij in die omgeving kan functioneren, daarvan gebruik kan maken en mensen kan laten recreëren die bij hem

iets komen drinken, iets komen gebruiken, wat dies meer. Er zijn ook goede voorbeeld van gegeven. Wij hebben dat bij een aantal sessies gezien. Ik heb begrepen dat er in Italië bijvoorbeeld vijftig cent op een bepaalde consumptie wordt gelegd. Dat wordt verklaard als: u betaalt extra, maar met dat geld zorgen wij ervoor dat wij wat kunnen doen aan het beheer van het gebied waarin u zich nu bevindt. Nu, dat soort zaken zouden wij kunnen onderzoeken, of dat bepaalde plekken kan en of ondernemers bereid zijn daaraan medewerking te verlenen. Ik denk niet dat wij dat gelijk dicht moeten gooien en dat wij zeggen dat wij dat niet moeten willen. Ik denk dat wij moeten onderzoeken of het mogelijk is. Als het zo is, wil ik daar ook gebruik van kunnen maken.

Dan ga ik even door naar de heer Fastl. De randvoorwaarden. De legakkers. Dat is een interessant onderwerp. Wij komen daarover spreken nog te spreken in de commissie. Het is natuurlijk niet zo dat wij de recreatieschappen laten opdraaien voor de legakkers. Wij hebben ook zelf het initiatief naar ons toegetrokken om daar serieus naar te kijken, ook in samenspraak met de gemeente de Ronde Venen. Het recreatieschap loopt nu echter tegen de beheerkosten van het gebied aan en ook het verdwijnen van een aantal van die legakkers. Wij zijn graag bereid daarover met hen door te praten en over door te denken. Ik denk dat wij op een gegeven moment wel een keuze moeten gaan maken: wat is het ons überhaupt waard om een deel van dit gebied op deze manier in stand te laten of gaan wij een andere kant op en zeggen wij dat wij meer recreatief gebruik toestaan in een bepaald gedeelte van het gebied, maar dat dan ook de verplichting ligt bij de mensen die er gebruik van maken, die het huren of die dat pachten, om een dergelijke legakker in stand te houden. Wij komen daarover zeker nog te spreken, maar dat is een beetje de richting waaraan ik zit te denken: gedifferentieerd in zo'n gebied kijken naar wat de natuur is die je absoluut wilt behouden en op welke plekken je op het gebied van recreatie iets meer kunt toestaan met de voorwaarde dat men dan ook het beheer ter hand neemt.

De eenvoud van recreatie. Het was wel grappig. Afgelopen zomer hoorde ik bij OVT, een geschiedenisprogramma dat ik graag beluister, een verhaal over de Nederlandse Kampeervereniging: echt van

die kampeerders, waarbij het tentje niet hoger mag zijn dan 1.50 meter en waarbij men dit niet mag en dat niet mag. Zeer beperkend. Nu, zo eenvoudig kan het ook. Of je dat wilt, is een tweede. Maar goed, het gaat erom dat je die differentiatie kunt aanbrenge in het aanbod van recreatie. Ik denk dat deze visie daar genoeg aanleiding en mogelijkheden voor biedt om niet alles via een bepaalde trechter te doen, maar gewoon in de breedte te blijven zoeken.

De heer Meijer was blij dat het in elk geval een lange-termijnverhaal was. Nu, dat was precies de bedoeling. Het was erop gericht dat wij richting zouden geven aan wat onze rol is in dit dossier en dat wij vanuit onze rol waarborgen en voorwaarden stellen ten aanzien van bepaalde ontwikkelingen. Ik denk dat het ook in die verbondenheid met de PRS heel duidelijk tot uitdrukking komt.

Natuurlijk, toegankelijkheid: dat heeft de heer Meijer ook in de commissie al aangegeven. Ik denk dat het goed is dat ik hem nog even wijs, uit mijn hoofd, op pagina 23, waar heel duidelijk wordt gesteld dat het voor ons net zo belangrijk is in 2020 dat er gebieden, locaties, zijn die vrij toegankelijk zijn en dat er ook gebieden zijn, waar een toegangsprijs gevraagd wordt dan wel dat daar andere activiteiten zijn, waarvoor je gewoon moet betalen. Het gaat mij met name om de mix tussen mogelijkheden, waarbij mensen de keuze krijgen: wil ik ervoor betalen, en krijg ik dan iets extra's, of niet of ik wil gewoon lekker naar die plas toe en ik wil daar lekker kunnen zwemmen? Het gaat mij erom dat wij daar een evenwicht in weten te vinden.

Dan nog de Graven Bol. De heer Meijer heeft de memo daarover gezien. Het is zo dat wij daarover in juli in het recreatieschap gaan spreken. Als wij er daar over gesproken hebben, ga ik hier weer vertellen wat wij daar besloten hebben. Meer kan ik er op dit moment niet over zeggen, want ik heb de discussie met hen nog niet kunnen voeren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt: ik laat mij niet afleiden van mijn lange-termijnverhaal door alle incidenten. De kwestie is natuurlijk zo dat de situatie rondom de Graven Bol enigszins zorgwekkend is. De kwestie is ook dat ik van de gedeputeerde vraag dat hij niet zomaar toelaat dat zo'n voorziening kan verdwijnen en dat hij pal staat voor de beschikbaarheid daar-

van. Als hij die intentie wil aangeven, dan ben ik al een heel stuk gelukkiger.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan de heer Meijer met het Doornse Gat al aardig uit de voeten kon, zoals in het memo werd gesteld, om even toch de positieve kant te benaderen. Dan kom ik daarna nog even terug op de vraag over De Gravenbol. Het is natuurlijk mijn intentie dat open te houden. Ik bedoel: ik heb net ook aangegeven dat ik zwemwater belangrijk vind in onze provincie. Er is mij veel aan gelegen om dat te regelen. Laat ik wel even duidelijkheid scheppen over wie waarvoor verantwoordelijk is. Ik wil meedenken, ik wil meedoen, maar wel binnen het kader van het recreatieschap. Het kan niet zo zijn dat men straks bij de provincie langskomt en zegt: wilt u even dokken om die plas open te houden? Dat is niet de manier waarop ik in een recreatieschap wil zitten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat wij hier nog over te spreken komen. Ik vind de intentie belangrijk dat de gedeputeerde er in elk geval voor staat om het open te houden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die intentie is er.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop ook dat hij de zwartepiet niet te veel in de richting van uitsluitend Wijk bij Duurstede wil leggen en zich realiseert dat het een voorziening is van regionaal belang en dat de provincie daar een eigen verantwoordelijkheid heeft.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gesprek is helder en de intentie is helder wat mij betreft.

De VOORZITTER: Ik denk dat de heer Meijer een stuk gelukkiger is geworden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga afronden. De laatste opmerking van de heer Meijer is: zorg ervoor dat die visie ook 'Haagse coalitieproof' is, als ik het zo mag samenvattend. Dat is absoluut de intentie. Ik kan niet elke keer met de wind meewaaien, hoe die in Den Haag ook mag zijn. Het is onze visie op hoe wij in dit verband onze rol en onze taken zien. Ik ga ervan uit

dat wij op die manier met onze partners daaraan invulling kunnen geven.

Dan ga ik nog even naar de heer Schaddelee en mevrouw Hoek. Ik heb al gezegd dat ik het geen halve visie vind. Ik vind het gewoon een hele visie, maar men moet begrijpen dat het een stap is in een proces dat wij hebben afgesproken. Ik denk dat wij zeker op termijn nog komen te spreken over hoe en wie het allemaal gaat doen.

Mevrouw Hoek is bang voor de megapoort. Ik heb nooit dat woord in de mond genomen. Het gaat om toeristische overstappunten en poorten. Er zit geen mega aan tot nu toe. Het is meer gericht op mensen verzamelen op een bepaald punt, waardoor je dus op andere locaties wat minder mensen krijgt en waardoor je een betere spreiding krijgt in de provincie. De angst van mevrouw Hoek voor megapoorten is, denk ik, ongegrond.

De VOORZITTER: Dan vraag ik heel voorzichtig of er behoefte is aan een tweede termijn of is voldoende bediscussieerd wat bediscussieerd moet worden om tot een oordeel te komen. Ja? Zeer veel dank daarvoor.

Dan zijn wij gekomen aan het eind van de behandeling van agendapunt 12. Ik heb begrepen van een aantal fractievoorzitters dat er is behoefte is aan een schorsing van ongeveer een half uur. Is dat nog steeds het geval? Er wordt nu een stemlijst gemaakt, die wordt vermenigvuldigd en dan krijgt u een kwartier de gelegenheid om intern overleg te plegen. Ik probeer hiermee een middenweg te zoeken, zodat iedereen voldoende zijn of haar collega's kan raadplegen.

Ik schors de vergadering.

Schorsing van 19.45 uur tot 20.05 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Alvorens wij overgaan tot de stemverklaringen, wil ik u een aantal mededelingen doen.

Aanwezig zijn 46 leden van Provinciale Staten. De heer Lutfula is niet meer aanwezig. Ik meld u nu vast dat bij agendapunt 11, de stemming over de bekostiging van het Utrechts Archief, de heer Driehuijs niet zal deelnemen aan de stemmingen, gelet op zijn lidmaatschap van het bestuur van het Utrechts Archief.

In de stemmingslijst die u heeft gekregen, is een

fout gemaakt. Bij agendapunt 9 staan de moties M5 en M6 genoemd. Die horen thuis bij agendapunt 10. Die hadden een regel lager moeten staan.

Stemverklaringen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring over motie M3. Wij wachten de evaluatie van de subsidieverordening af. Dat maakt dat wij op dit moment niet instemmen met deze motie.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben één stemverklaring en wel bij agendapunt 10, de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. Gezien de toezeggingen van het college om zich hard te maken voor de doelgroepen en om eerst de risicodragende prestaties aan Provinciale Staten voor te leggen, kunnen wij instemmen met deze woonvisie. Daarom trekken wij amendement A2 in. Wij gaan hierover de discussie graag aan in de commissie.

De VOORZITTER: Daarmee is amendement A2 ingetrokken en verdwijnt van de stemmingslijst.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben vier stemverklaringen. Wij hebben namelijk niet bij elk punt het woord gevoerd. Ik begin met motie M1. Alhoewel de fractie van D66 voorstander is van handhaving van de weinige stiltegebieden die wij in Utrecht hebben, heeft het college van GS duidelijk aangegeven dat handhaving van het stiltegebied bijna niet mogelijk is, gezien de recreatiedruk in Lage Vuursche. Wij zullen tegen deze motie stemmen.

Amendement A1. Omdat dit al is geregeld, zowel in de provinciale subsidieverordening als in de wetgeving en omdat wij erop vertrouwen dat het college van GS deze instrumenten toepast, is het amendement overbodig. Wij zullen het amendement niet steunen.

Motie M5. Wij vinden deze motie te prematuur. Wij willen eerst de onderbouwing van het college van GS afwachten of dit aantal inderdaad nog actueel is. Daarom zullen wij tegen de motie stemmen.

Statenvoorstel Visie Recreatie en Toerisme. Wij vinden dit een goede visie en kunnen instemmen met dit statenvoorstel. Wij kijken met name uit naar een constructieve, inhoudelijke discussie als

wij te zijner tijd de financiële kaders voor dit voorstel behandelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één stemverklaring. Dat betreft motie M2. Wij zullen voor deze motie stemmen. Omdat wij ook voor een kleinere overheid zijn, zullen wij in voorkomende gevallen aan de fractie van de PvdD vragen de energie vooral te steken in de oplossing van het probleem in plaats van te wijzen naar de overheid.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb drie stemverklaringen. Wij zijn tegen amendement A2.

De VOORZITTER: Voor de goede orde: amendement A2 is zojuist ingetrokken.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dan motie M1. Wij zijn tegen deze motie met ongeveer dezelfde reden die door mevrouw Versteeg van D66 is aangevoerd. De verontrusting over het teruglopen van stiltegebieden delen wij geheel. Wij zijn niet direct voor symboolachtige moties zoals deze, omdat daarin staat ook daadwerkelijk stiller te worden daar waar het vooral externe factoren zijn, die wij niet in de hand hebben. Wij zijn voor haalbare moties en wij hopen op dit punt nog terug te kunnen komen. Dus de verontrusting delen wij wel. Laat ik ook even zeggen dat bij ons redelijk wat irritatie is over het feit dat moties worden ingediend bij mondelinge vragen, zodat wij daarover niet kunnen discussiëren, laat staan dat wij daarover kunnen praten of door een kleine aanpassing in een motie of een amendement onze steun verworven kan worden. Ik wil het hier meegeven. Dat speelt bij ons wel een rol.

De VOORZITTER: Volgens mij is dat punt ook meegeven aan de commissie die de evaluatie van de werkwijze verzorgt. Door die commissie zal hierop adequaat gereageerd worden.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat is fijn om te horen, maar het speelt ook vandaag al. Men had ook om interpellatie kunnen vragen.

Dan motie M2 over de zwijntjes. Voor de fractie van GroenLinks speelt diervriendelijkheid natuurlijk

altijd een rol. Voor dit college speelt het zoeken van een praktische oplossing in dit soort situaties ook altijd een rol. Wij hebben de gedeputeerde goed gehoord, die zegt dat hij diverse stappen heeft ondernomen om te kijken of hij dit kan oplossen. Daartoe zag hij op korte termijn geen mogelijkheden. Wij hebben ook goed gehoord dat, mocht zich die mogelijkheid aandienen, hij dat niet zal belemmeren, maar dat er niet direct een actieve rol van de provincie, nadat de gedeputeerde dat gedaan heeft, aan de orde is. Gezien de intentie die de gedeputeerde heeft geuit, vinden wij dat de motie overbodig is. Daarom zijn wij tegen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SP wil drie stemverklaringen afgeven. De eerste stemverklaring betreft motie M5. Wij zijn tegen de motie. Wij kunnen de gedachte die uit deze motie spreekt goed volgen, maar wij denken dat wij beter het onderzoek dat de gedeputeerde heeft toegezegd, kunnen afwachten en dan verder kijken wat er gaat gebeuren. Wij vinden de motie voorbarig.

Dan agendapunt 10, de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. Vanwege de toezegging stemmen wij in met dit voorstel. Er zitten nog veel losse eindjes aan. Die zullen wij graag in de commissie WMC oppakken en er een vervolg aan geven.

Tot slot agendapunt 12, statenvoorstel Visie Recreatie en Toerisme. Wij stemmen tegen dit voorstel. Het is een voorstel waar marktwerking bijzonder schadelijk is en waar de overheid een grotere rol moet spelen dan de gedeputeerde nu zegt te gaan volgen.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben drie stemverklaringen.

Motie M1: stiltegebieden gaan ons zeer ter harte. De fractie van de ChristenUnie heeft echter het idee dat als wij op deze plek daaraan vasthouden, wij bezig zijn met symboolpolitiek, omdat het een zeer intensief gebruikt gebied is met recreatieve voorzieningen. De gedeputeerde heeft aannemelijk gemaakt dat de EHS-bescherming op dit punt voldoende is. Wij zullen tegen deze motie stemmen. Motie M2 is voor ons zeer sympathiek, maar wij zullen toch tegen stemmen. Wij zullen ons aansluiten bij de argumentatie van de fractie van GroenLinks.

Amendement A1: "verstrekke subsidies worden, bij een niet juiste besteding, teruggevorderd". Wij onderschrijven het signaal dat met dit amendement wordt afgegeven, maar wij vinden dit overbodig, omdat dit al in de provinciale verordening en in de Algemene Wet Bestuursrecht geregeld is. Op die manier kan het instrument worden toegepast door Gedeputeerde Staten.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wat motie M3 betreft is mij niet helder of deze nog overeind staat of niet meer.

De VOORZITTER: Motie M4 is ingetrokken. Motie M3 staat nog.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dan geldt voor mij dat hetgeen de gedeputeerde heeft toegezegd voldoende is en dat de motie op dit moment niet nodig is, met dien verstande dat straks wel ingevuld wordt welk instrument wij inzetten. De gedeputeerde heeft echter de toezegging gedaan. De motie is daarom op dit moment overbodig.

Bij motie M5 heeft de gedeputeerde gevraagd aan te mogen tonen of het aantal van 68.000 woningen reëel is. Ik vind dat wij dat eerst moeten afwachten, voordat wij zeggen dat wij dat anders gaan invullen. Ik zal tegen de motie stemmen.

Dan amendement A1, het amendement "aanvullende beleidsinstrumenten". Er is enerzijds een spanningsveld. Je ziet dat gesuggereerd wordt dat dit al in de verordening staat. Toch zien wij een aantal gevallen, waarin het op dit moment niet gebeurt door het niet juist formuleren van SMART-doelstellingen. Enerzijds staat het dus vast, maar anderzijds hebben wij blijkbaar door de ervaringen tot nu toe, te weinig steun in de rug. Uit die overweging zal ik het amendement steunen.

Mevrouw VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb één stemverklaring bij agendapunt 12, Visie Recreatie en Toerisme. Wij zullen voor dit voorstel stemmen, met de kanttekening dat wat ons betreft recreatie en toerisme geen natuurverstoringen mag hebben.

Stemmingen.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M1. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M2. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, 50Plus en PvdD.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 12 maart 2012 ongewijzigd vast.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de instelling en reglementering Waterschap Vallei en Veluwe (PS2012BEMO4).

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten het (gewijzigde) amendement A1. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SGP en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake het Randstedelijke Rekenkamerrapport Subsidies (PS-2012BEMO5).

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M3. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2025 (PS2012WMC02), met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M5. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M6. Voor de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

De VOORZITTER: Voordat ik agendapunt 11 in stemming breng, meld ik u nogmaals dat de heer

Driehuijs zich zal onthouden van de stemming en dat er 46 Statenleden aanwezig zijn.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de bekostiging van Het Utrechts Archief (PS2012WMC03), met de aantekening dat de heer Driehuijs zich heeft onthouden van stemming.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de Visie Recreatie en Toerisme en statenbrief uitvoeringsplan (PS2012MME04), met de aantekening dat de fracties van PVV en SP geacht worden tegengestemd te hebben.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik meld u dat er een rondleiding door dit gebouw is onder leiding van MarieLouise Engelsman en Leo Graafhuis. Voor degenen die meegaan: hier verzamelen.

Voor de overigen, wie alvast behoefte heeft aan een kop koffie: die kunt u vinden in de hal tegenover de receptie.

Ik dank u allen voor uw bijdragen. Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 20.22 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 4 juni 2012.

De voorzitter,

De griffier,